

GLAS SLOVENIJE

THE VOICE OF SLOVENIA

novice in zanimivosti iz slovenije, o slovincih v avstraliji in po svetu
news from slovenia, about slovenians in australia and around the world
ZA OBSTOJ SLOVENSKEGA JEZIKA IN KULTURE - ZA ŽIVLJENJE SLOVENSKE SKUPNOSTI V AVSTRALIJI - ZA VSE SLOVENCE!

Leto 9 / št. 173 - Januar 2002 Cena: \$ 5.00 Sydney - Avstralija <http://www.glasslovenije.com.au>

26. december
Dan samostojnosti
Republike Slovenije

16. januar 2002
deset let odkar je
Avstralija, kot prva
prekmorska država
priznala
Republiko Slovenijo

26. januar
Dan Avstralije

Prizadeti v požarih potrebujejo vašo pomoč - denarna vplačila na vseh bankah v Avstraliji

Mlada radijska moč na slovenskih oddajah v Perthu

PERTH /GLAS SLOVENIJE/ - Ker je bilo vprašanje obstoja slovenskega radijskega programa v Perthu kar nekaj časa negotovo, dolgoletna voditeljica slovenskega programa Ivanka Cirej se je namreč hudo razbolela, sta prijela za radijsko delo mlada Zorica in Samo Cokan. Slovenske oddaje vodita na perthskem radiu od aprila 2000. Zorica živi v Avstraliji že 23 let in v Slovenijo se je odpravila prvič, odkar je bila še majhna deklica, leta 2000. Med obiskom v Sloveniji je spoznala Samota, se z njim poročila in danes živi v Perthu. Zorica je po poklicu "natural therapist". Samo pa je strojni tehnik in muzikant narodnozabavne glasbe.

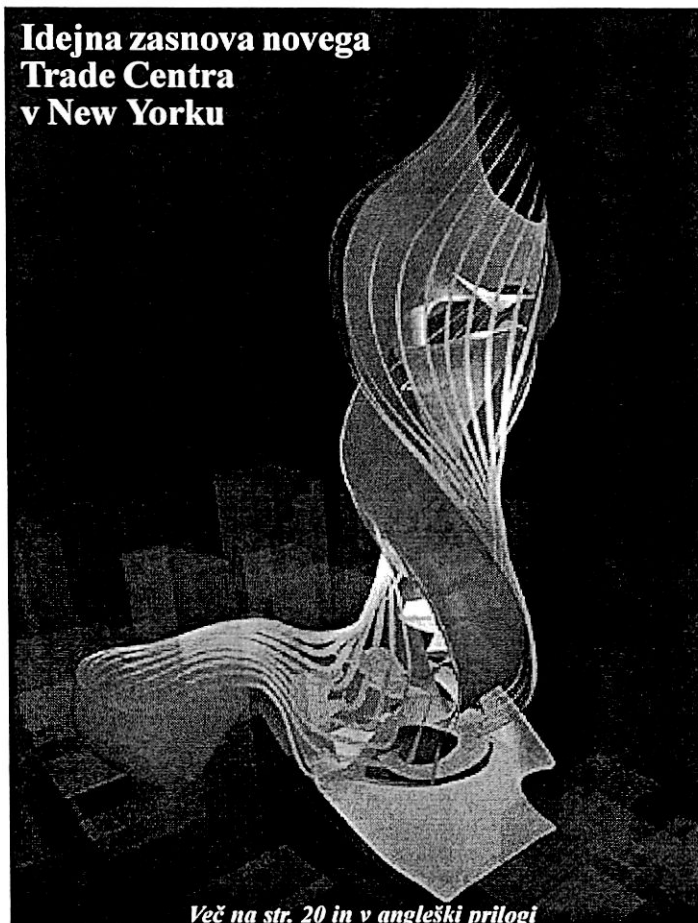
Pomembno! **PRED IZIDOM:**

Vlada RS sprejela
predlog resolucije
o odnosih
s Slovenci po svetu
str. 11

Zgodba o novem uspehu arhitekta Toma Kovača iz Melbourn

SYDNEY, MELBOURNE /GLAS SLOVENIJE/ - V petek, 20. decembra 2001, je prispelo v uredništvo Glasa Slovenije zanimivo e-mail sporočilo: "Tom Kovac is the only Australian architect invited to create a design for the new World Trade Center in New York. Seventeen of the most famous architects from around the world have been invited to create a design for a new World Trade Center. The exhibition of all the projects will open at the prestigious Max Protetch Gallery in New York on the 17th of January 2002."

Idejna zasnova novega Trade Centra v New Yorku

Več na str. 20 in v angleški prilogi

"Glavno,
da smo zdravi"
Pripovedno delo Marijana
Lauka iz Sunshine Coasta
str. 21

Marijan Lauko

Proslavili Dan samostojnosti R Slovenije

SYDNEY /SBS/ - V Verskem in kulturnem središču Merrylands so tudi letos, tako kot vsako leto, proslavili Dan samostojnosti Republike Slovenije. Na slovenosti je spregovoril Alfred Brežnik, častni generalni konzul RS in v svojem govoru poudaril veliko vlogo avstralske slovenske skupnosti pri priznanju Slovenije s strani Avstralije, 16. januarja 1992. V imenu Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu je podelil priznanja za dolgoletno delo in doprinos slovenski skupnosti v Sydneyju Ivanu Koželju, Marti Magajni in Petru Kropju. Pozdravil je tudi ansambel Galič, ki je te dni gostoval po Avstraliji. V programu so zapeli cerkveni mešani pevski zbor in duet Lojze Magajna in Ivan Tomšič.

Iz dnevnika urednice

Stanke Gregorič

Ampak požari so "Australian way of life" - avstralski način življenja. Aborigini so jih nekoč podžigali da bi očistili zemljo.

Silvestrovo, kjerkoli na svetu, pa je noč sanj in izrekanja skritih želja, stiska rok z ljudmi, ki jih imamo radi. Noč, ko skušamo biti optimisti in pozitivni. Ko je čas za: SREČNO! Cas, ko si rečeš: dvigni kozarec šampanjca, med prvimi na svetu si vstopil v novo leto, dokaži, da si pripravljen sprejeti in se spoprijeti z vsemi takimi in drugačnimi težavami. Sredi svetovnih povampirjenih teroristov in raznih sprtih sistemov - SREČNO! Homo ludens ubijajo! SREČNO! Uničujoči ognji pomešani s terorizmom? SREČNO! Mala, poceni vžigalica! Ne letala, ne nebotočniki, ne žrtvovani ... samo mala, nedolžna vžigalica (tudi mladoletnika). Morda! SREČNO! Silvestrovo! Smo kot v pravljici: s srcu najljubšo osebo, z novimi prijatelji, na terasi stanovanja v enem od sydneyjskih zalivov s pogledom na Harbour Bridge in ognjem. V pravljici, ki dovoljuje, da odvrzemo vse slabo in staro, in ali to nisi vsi razlogi za srečo? SREČNO! Pravljica, da ti od tihe sreče spolzijo po obrazu solze ... SREČNO 2002!

Torek, 1. januar 2002

Perica reže raci rep

SREČNO v palindromskem letu 2002! Naslednje bo šele čez 110 let, leta 2112. Palindrom: beseda ali stavek, ki ima, če ga beremo naprej ali nazaj isti ali drug pomen. Primer iz slovenskega jezika: "perica reže raci rep."

The year of the Outback

V Avstraliji proglašen *The year of the Outback*. V sloveščino bi to prevedli v leto podeželja, ki bo polno festivalov, koncertov, spoznavanja bolj oddaljenih krajev in razvijanja njihovega turizma. V nekaj sekundah novega leta ga označijo s svetlečo podobo Ayers Rocka na Harbour Bridgu. Za konec obvisi v zraku še svetleči golob - golob miru!

Mednarodno leto gora

Organizacija Združenih narodov (OZN) je leto 2002 razglasila za mednarodno leto gora. Kot poročajo iz Slovenije, bodo v Sloveniji potekale številne prireditve. Osrednja slovesnost bo na *Dan slovenskih planincev* na Lisci v sredini septembra, ostale prireditve pa bodo potekale skozi vse leto, med drugim teden turne smuke februarja na Planini, planinska šola za mlade planince v marcu, slovesnosti ob 100-letnici Jurkove koč in 50-letnici Tončkovega doma na Lisci ter različni pohodi planincev. Med drugim naj bi Planinska zveza Slovenije (PZS) v naslednjem letu organizirala razstavo starih planinskih fotografij na sevniškem gradu, Planinsko društvo Ožbalt-Kapla pa razstavo planinskih fotografij in prikaz diapozitivov. Praznovanje ob mednarodnem letu gora bo zaključeno s pohodom čez Pohorje.

Leto dobrega planeta

Astrologi pravijo, prehod Jupitra preko (mojega) sončnega znamenja leva, bo za leto 2002 dober znak. Jupiter je dober planet. V astrologiji simbolizira same prijetne stvari: čast, veselje, ugled, bogastvo, priljubljenost itn. Z levom sta v dobrih odnosih, ker mu godijo glasno izrečena priznanja, izražanje privrženosti, blišč - in je po značaju plemenit in širokogruđen. Kaj torej napoveduje pripadnikom posameznih znamenj Jupitrova pot po levu? Predvsem nas bo napolnil s prenovljeno in svežo voljo do življenja; udobnega in prijetnega, kakršno je všeč levu. V nas bo prižgal željo po nakupih lepih stvari, občasno nam bo šlo na zapravljivo, po drugi strani pa bomo deležni večje pozornosti bližnjih in njihove pomoči, ko jo bomo potrebovali, in več skrbi za šibkejše.

Tudi leto kulturne dediščine

Ob 30. letnici Pariške konvencije o zaščiti svetovne kulturne in naravne dediščine je UNESCO, specializirana organizacija Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo, leto 2002 razglasila za Leto kulturne dediščine. Ta poteza odseva načelo, na katerega UNESCO opozarja že desetletja, to je pomen skupne dediščine vsega človeštva, ne glede na zemljepisno lego. Tako torej, takšno leto nas čaka.

Za vsa voščila za Božič in Novo leto najlepša hvala!
SREČNO 2002
Stanka Gregorič
Florjan Auser

Sobota, 5. januar

Novoletna poslanica dr. Janeza Drnovška, predsednika vlade

Zanimiva je Drnovškova novoletna "izpoved", izpoved človeka, ki preživlja zdravstvene travme, zadnje čase pa še nizke udarce v svoji lastni stranki. Iz novoletne poslanice dr. Janeza Drnovška v Sobotni prilogi Dela (5.1. 2002): "Dragoceni ste ljudje, ki razmišljate s svojo glavo in niste pokvarjeni. In ki želite nekaj dobrega tudi za druge, ne samo zase. Le zelo malo vas je včasih ... Ugotavljam, da kadar ni zunanjih sovražnikov in nevarnosti, potem Slovenci sami sebi postanemo sovražniki ...

...V zadnjem času sem zares doživel številne kritike, intenzivne medijske napade. Ne bom rekel, da gre za kampanjo. Vendar so se, to drži, napadi zgoščili predvsem po tistem, ko so nekateri uvideli, da me le še ne bo takoj pobralo in da se še ne nameravam umakniti iz politike. Kot da so nekateri že komaj čakali, da se z mojim odhodom pojavi praznina, ki bi jo potem oni sami zasedli. Ta občutek se mi nesporno poraja. Očitno je v igri veliko interesov, zasebnih pa podjetniških in, seveda, političnih ..."

Dr. Drnovšku ni bilo treba čakati dolgo - že prve dni novega leta je izrekel kritične besede brez primere njegov tekmeč iz iste stranke Gojko Stanič:

"Ali je moja kandidatura kritika dosedanjega predsednika liberalne demokracije (LDS) Janeza Drnovška? Drnovšek se je s svojimi besedami, da ni pomembno, kdo so lastniki slovenskih bank, izpisal iz slovenskega naroda ... položaje v LDS moramo prevzeti ugledni strokovnjaki in podjetniki ..."

Stanič meni, da njegova stranka LDS ni resna stranka: "V državi in stranki gre vse narobe. Prodaja Pivovarne Union in Fructala tujcem je noro ravnanje, saj je odlična podjetja treba ohraniti v slovenki lasti."

Torek, 8. januar

Še bolj boleče

V zadnji številki decembrskega tednika *Jana* človek obstrmi ob naslovu in fotografiji naše svetovno znane skakalnice Planice na strani 38. Albina Podbevšek zapiše: "Planica pa naprej propada ... Če se človek odpravi v Planico, po kateri smo znani v svetu, bo doživel šok ob pogledu na staro Bloudkovo skakalnico, ki se je pred kratkim od starosti sesula ..." Pravi, da bo urejanje oziroma obnova Planice trd oreh, ker njen lastnik ni le občina, ampak so vmes država, agrarna skupnost, kmetje.

Obrnem strani tednika *Demokracija* (3. januar 2002), kjer pisatelj Drago Jančar, ki postaja sinonim aktualne literature v Sloveniji (njegovi romani so deležni stalnih nagrad) med drugim pravi:

"V Sloveniji je nastala tolikšna koncentracija politične, gospodarske in medijske premoči, da je to povzročilo vsesplošno apatijo in oportunitizem. Družbena razmerja so v popolnem neravnovesju, ni kritike, ni pretoka idej, ni dinamike ..."

Petek 11. januar

Pa ti berem spet o burki, ki se je zgodila ob Dnevu samostojnosti 26. decembra v slovenskem parlamentu. Peter Colnar piše v *Demokraciji*:

"Čakam in iščem v kolumnah in komentarjih po slovenskih časopisih. Ne zgodi se nič. Vsi se obnašajo, kot da je vse v najlepšem redu. Neverjetno! O tem ni mogoče molčati! Ob praznovanju dneva samostojnosti (op.u.: 26. decembra 2001) se je v slovenskem parlamentu odigrala prava burka. Sedaj se je že v najvišjem državnem organu zgodilo, da je izvoljeni cvet slovenskega naroda vstal in molče ogrnil ob opevanju trte in vina. Šlo naj bi za državno himno! Zakon o grbu, zastavi in himni Republike Slovenije ter o slovenski narodni zastavi, izdan na podlagi ustave Republike Slovenije, v svojem petem členu določa: Himna je sedma kitica pesmi Franceta Prešerna 'Zdravljica na melodijo iz zborovske istoimenske skladbe skladatelja Stanka Premrla. (podčrtala S.G.). Tako zakon in ustava, naši politiki pa na slovesnosti zaigrajo burko in na čelu s predsednikoma države in parlamenta vstanejo v znak spoštovanja, ko pevci urežejo slavospev vinu! Naj bi bil volk sit in koza cela, ko temu dodajo tudi slovensko himno?

Slovenska himna ima besedilo, ki nam ga lahko zavidajo v svetu.

Torej slovenska himna je: 'Žive naj vsi narodi, ki hrepene dočakat dan, da koder sonce hodi, preprij iz sveta bo pregnan, da rojak prost bo vsak, ne vrag, le sosed bo mejak!' in nič drugega! Znova podčrtala S.G., da se tudi pri nas v Avstraliji ne bi več zgodilo, da bi prepevali pivskih kitic - zapomniti si je enkrat za vselej!

Koliko besed je bilo že zapisanih na temo o našem (ne)patriotizmu in v slovenskih medijih je vsak dan kak dokaz o našem "pišmevuhu". V *Jani* v uvodni besedi Vinko Vasle res kritizira burko parlamentarcev, toda v skledo si skoči še sam, ko ne ve, da decembra Slovenci in Slovenija ne slavimo

dneva državnosti, ampak Dan samostojnosti. Zapiše se mu namreč: "Sicer pa so ob dnevu državnosti na slavnostni seji v parlamentu namesto prave kitice naše himne iz Prešernove Zdravljice prepevali tisto o vinu in trtah in so vsi poslanci in najvidnejši politiki mirno stali ob tem petju ..."
Potem pa tudi v Jani zapiše Patricija Maličev, da trije od petih Slovencev v Sloveniji ne vedo kako si na naši zastavi sledijo barvni trakovi. Ko pa razmišlja o novi zastavi in grbu se ji zapiše, da naj bo "brez karantanskih panterjev ali avstro-ogrskih orlov in druge eksotike ... bognedaj Triglava ... če smo mladi, še ne pomeni, da smo brez kulturne tradicije. Tradicija je tudi v tem, da začenjamo na novo." Torej bi Maličeva pohodila celotno slovensko zgodovino, vse od Karantanije naprej!

Nedelja, 13. januar

Novi računalnik dela odlično, dosti lažje je pripravljati časopis. Pred Božičem se namreč odločamo: ali novi računalnik - ali zelena barva na prvi strani časopisa. Izberemo prvo, kupimo računalnik, delno tudi s pomočjo vaših prispevkov v tiskovni sklad - HVALA še enkrat! Ampak zdaj imamo žal spet čisto črno-beli Glas Slovenije.

Decembra in januarja imamo Slovenci v Sloveniji in Avstraliji veliko razlogov za proslavljanja. V Avstraliji bi imeli še posebej, tudi dolžnost, obeležiti 10-letnico priznanja Republike Slovenije s strani Avstralije, kot prve (in Kanada) prekmorske države, ki je storila ta korak 16. januarja 1992.

Bodo roko hvaležnosti avstralskim politikom ponudili vsaj naši slovenski diplomati v Avstraliji? Slovenska skupnost pa tako vseh deset let ni našla enega samega 16. januarja, da bi se s posebnim kulturnim programom obdoločila Avstralcem. Večkrat sem pisala, da bi bil prav to pravi trenutek, ko bi lahko predstavili naše slovenske običaje, kulturo in jezik. In rekli HVALA! Ampak, pozitivne ideje med nami marsikdaj in marsikje niso več dobrodošle in cenjene, nekaterim so bile tudi v preteklosti kamen spotike. Zato smo obsedeli kar doma - raje brez javno izraženih idej. Ljudske modrosti so najpristnejši nasvet:

Nikoli ne zahtevajte
čistega vina, oprali
vam ga bodo v vodi.

Vaša Stanka

Stanka Gregorič

NE JAZ,
ne TI
skupaj - MI!

Ministrstvo za zunanje zadeve
Urad RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

Naj bodo božični in novoletni prazniki priložnost za krepitev prijateljstva, miru in medsebojnega spoštovanja.

Srečno 2002!

Magdalena Tovornik
Državna sekretarka

Veleposlaništvo Republike Slovenije
Canberra

Ob bližajočih se praznikih želi slovensko veleposlaništvo v Canberri vsem slovenskim društvom, organizacijam, časopisom, radijskim in TV postajam, šolam, in vsem slovenskim družinam v Avstraliji vesele Božične praznike ter srečno in uspešno Novo leto.

Helena Drnovšek-Zorko z družino
Marko Polajžer

Rojakom v Avstraliji
vsem prijateljem in znancem,
pošiljam prigriscne slovenske pozdrave
ter voščim vesele
BOŽIČNE PRAZNIKE,
ponosen DAN SAMOSTOJNOSTI
in srečno NOVO LETO 2002!

Tone Kuntner

Iz novoletnih poslanic

Milan Kučan,
predsednik RS:

Slovenija je tudi v iztekajočem se letu ostala mirna in varna. V desetletju smo ustvarili državo, ki v svetu šteje in je verodostojen in zelen partner tudi velikim državam. To potrjujejo številni visoki obiski iz prijateljskih držav in povabila iz njih. Lahko smo samozavestni, z več samospoštovanja in ponosa nad doseženim ...

Slovinci potrebujemo trden gospodarski in socialni razvoj, jasna obzorja za nova znanja in ideje, zaposlitvene možnosti za nove rodove, ožrajše demokratičnega pristajanja na pravna ter etična pravila skupnega življenja, več strpnosti, medsebojnega zaupanja in sodelovanja, spoštovanja različnosti (tudi ob izrekanju svojih resnic o preteklosti, sedanjosti in prihodnosti). Za vse to nam ne bi smelo manjkati dobre volje ... Poudaril je, da se je svet pred letom dni z velikim upanjem veselil prestopa v novo tisočletje, ko naj bi bremena preteklega stoletja ostala za nami ...

Dr. Janez Drnovšek,
predsednik vlade RS:

V leto, ki je pred nami, gledam mirno in z zaupanjem, je dejal dr. Drnovšek. Vsem prijateljem, znancem, sodelavcem in tudi državljanom in državljanom je v letu 2002 zaželel veliko sreče, miru, prijaznosti in zdravja, v svojem razmišljanju o Sloveniji v prihodnjem letu pa ob ugotovitvi, da svet čakajo številni izživi in morda katastrofe, zagotovil, da bomo poskušali Slovenijo čim dlje ohranjati kot oazo miru in prijaznega življenja ...

"... Paziti moramo, da se pozitivni nacionalni ponos ne razvije v negativno ksenofobijo, v strah pred drugačnim, različnim. In vztrajati na poštenosti, odprtosti, strpnosti. Idealne države, družbe na svetu ni in je še nikoli ni bilo. Težimo k čim bolj pravični, uravnoteženi družbi, ki bi čim bolj uravnovesila tekmovalnost in učinkovitost, ki izhaja iz nujne borbe za preživetje, s skrbjo za čiste na obrobju in s skrbjo za življenjsko okolje, naravo ..."

Veleposlaništvo
Republike Slovenije
Canberra

Odpravnica poslov:
Helena Drnovšek Zorko
Drugi sekretar:

Marko Polajžer
Advance Bank Centre -
Level 6

60 Marcus Clarke Street
Canberra City

Telefon: (02) 6243 4830
Fax: (02) 6243 4827

Embassy of
Republic of Slovenia
P.O.Box 284 Civic Square
Canberra ACT 2608

Domača stran na internetu:
<http://slovenia.webone.com.au>

E-mail:

embassyofslovenia@
webone.com.au

Veleposlaništvo je odprto vse
delovne dni od 9.00 - 17.00
uradne ure so od 10.00 - 14.00

Konzulat Avstralije
Častni konzul

Viktor Baraga

Trg Republike 3/XII,

Ljubljana 1000 Slovenija

Telefon: + 386 1 425 4252

Fax: + 386 1 426 4721

E-mail: lupointerprise@siol.net

Republika Slovenija
Ministrstvo za zunanje zadeve
Urad Republike Slovenije

za Slovence v zamejstvu
in po svetu

Magdalena Tovornik
državna sekretarka
Gregorčičeva 25

1000 Ljubljana Slovenija

Tel: + 386 1 478 22 91

Fax: + 386 1 478 22 96

E-mail: urad.slovinci@gov.si

Slovenska izseljenska matica
Cankarjeva 1/II, p.p. 1548
1001 Ljubljana, Slovenija

RODNA GRUDA

Tel.: + 386 1 241 02 86

Fax: + 386 1 425 16 73

E-mail: sim@siol.net

Slovenian Media House SLOVENIAN MEDIA HOUSE - GLAS SLOVENIJE: časopis Glas Slovenije - Slovenska TV 31 Sydney - Web; Manager: Florjan Auser; Glas Slovenije izdaja Slovenian Media House; glavna in odgovorna urednica: Stanka Gregorič; računalniški prelom-oblikovanje: Stanka Gregorič in Florjan Auser; Glas Slovenije ustanovljen leta 1993. Je nedobičkonosen časopis, delo prostovoljno; mnenja izražena v njem ne predstavljajo vedno mnenja uredništva-avtorji sami odgovarjajo za svoje prispevke (največ do 300 besed ali četr strani); vse pravice pridržane; ponatis ali uporaba celote ali posameznih delov dovoljen kadar je naveden vir (Glas Slovenije); Glas Slovenije nudi informacije o Slovencih v Avstraliji, Sloveniji in po svetu; izhaja enkrat mesečno; letna naročnina \$ 55.00 (vključno GST); polletna - \$ 33.00 (vključno GST); letna naročnina v prekmorske države (letalska pošiljka) \$ 100.00. Pokrovitelji: od \$ 500.00 navzgor - cenik oglasov v upravi. Mali oglasi: do 20 besed \$ 10.00; vsaka naslednja beseda 50 centov; Glas Slovenije tudi na internetu-dostop z geslom. NASLOV: SLOVENIAN MEDIA HOUSE - GLAS SLOVENIJE P. O. Box 167 Winston Hills NSW 2153 Australia-telefon: (02) 96749599 Fax: (02) 96749588 e-mail: ovenia@zeta.org.au; web: <http://www.glasslovenije.com.au>

E-ma^{il} POŠTA

Stičišče avstralskih Slovencev

Uredništvu! Ko smo bralci ob obletnici Glasa skoraj enoglasno samo hvalili urednico in visok nivo časopisa, sem si mislil - aha, zdaj bo pa Stanka malce popustila - saj ne bo zmogla vsega tega stresa. Toda, spet smo pri zadnji številki Glasa Slovenije (tokrat tudi na internetu) na nivoju, ki ga dosega malokateri časopis, celo v Sloveniji. Znova moram spet samo čestitati! Časopis pa, ki naj bi združeval (vse) Slovence po celem svetu preko interneta je brez nadaljnega odlična ideja, čeprav ne nova. Toda projekt je vsaj zaradi dveh vzrokov, žal v današnji situaciji, težko uresničiti. Prvič - vsi dobro vemo, kako se je izprevrгла idealistična zamisel SSK v svoje pravo naspotje. Namesto povezovalne funkcije je SSK po starem komunističnem vzorcu postal odlično sredstvo za razdvajanje in politikantstvo. Drugič - matična Slovenija nas, "odtujeni" Slovencev ne potrebuje, ne prenese in tudi ne bo materialno podpirala, kajti na samostojno Slovenijo smo se v teh desetih letih že navadili gledati kritično, torej "nepravoverni". Za vladajoči sistem smo nevarni, ker s tem rušimo status quo. Vzrok pa je tudi popolnoma enostavno dejstvo "no money, no music".

Saluti, Milan v.s., Finska

***

Draga Stanka in Florjan, uauuu! Našla sem celo svojo sliko tam med tistimi stotimi posnetki iz Slovenije. Lep spomin na prijetno (in zabavno urico s slovenskimi svetovnimi novinarji ... v naši mali okrogli sejni sobi). Pišem tokrat zato, da bi najprej voščila vesele božične praznike in srečno novo leto, zaželela veliko zdravja in srečnih uric v prihajajočem letu obema, ki me razveseljujeta s svojimi pismi in tudi zato, da bi sporočila, da odhajam z 31. decembrom v pokoj. Nič se ustrašit, Delofax, bom, kot vse kaže še kar dalje delala, kar bo meni v veliko veselje, kajti odkar ga urejam (oz. delam), sem pridobila celo vrsto prijateljev (in skoraj nobenih sovražnikov), kar za vsa prejšnja leta svojega novinarskega dela, ne bi mogla trdit. Bom seveda zelo vesela za nadaljnje stike, za opozorila na to, kaj bi bilo treba dati v Delofax, kaj pogrešate tam onstran, kjer hodite z glavami navzdol, kot so nas učili v osnovni šoli ... In naj pripomnim še eno

malenkost. Povezave (linki), ki jih ima Glas Slovenije, so veličastno urejeni, tako zelo pregledni, da jih celo jaz uporabljam, kadar hočem kaj najti. Tu hitreje najdem kar potrebujem, kot kjerkoli drugje. Čestitke. In oh, kajneda, kako je svet postal majhen in kako relativno je, kje fizično živiš. Še enkrat torej, vso srečo in lep pozdrav,
lada.zei@delo.si

***

Pozdravljena Stanka in Florjan! Osebnost nimam nobenega od sorodnikov, ki bi stalno živel izven Slovenije. Vedno me je zanimalo življenje Slovencev po svetu in vedno sem občudovala njihov pogum in neskončno voljo da se uveljavijo v popolnoma tujem okolju, kjer navadno še jezika niso poznali. Mnogi od njih so dosegli zares zavirljive uspehe in mnogi tudi veliko pomagali pri širjenju znanja o Sloveniji in Slovencih.

Danes to poslanstvo zelo uspešno opravlja časopis GLAS SLOVENIJE, ki ga z velikim zanimanjem dočakam in preberem, saj iz njega zvem vse novice in zanimivosti o Slovencih v Avstraliji in po svetu.

Želela bi, da bi časopis še dolgo obstajal, saj nekako pomeni živo vez med nami Slovenci.

Živim v Zalogu pri Škofljici blizu Ljubljane. Hodim na Tretjo univerzo. Tudi mi smo že izdali revijo "TRETJEŠOLCI" sedaj pa pripravljamo novo številko. Če je komu do dopisovanja, naj se mi oglasi, bom zelo vesela. Naslov v uredništvu Glasa. Z lepo mislijo Vas lepo pozdravljam
Darja, Škofljica, Slovenija

***

Dragi Florjan in Stanka! Prebral sem zadnjo številko Glasa Slovenije. Prepričan sem, da sedaj, ko ga lahko prebiramo po internetu, imamo vsi tisti ki nas zanima življenje Slovencev drugje po svetu, krasen pregled o Slovencih v Avstraliji. In še to, ni treba čakati na poštarja!!!

Florjan in Stanka, ker smo približno vsi v isti stroki, točno vemo koliko vse to stane in koliko truda je potrebno da se vse to skupaj spravi. Iskreno čestitam. Želim vama in vsem bralcem Glasa Slovenije, blagoslovljene božične praznike in srečno novo leto.

Mirko Vasle, slovenska oddaja Okence v Slovenijo, Buenos Aires, Argentina

Op.u.: oddajo lahko zdaj poslušate v živo preko interneta (kliknite na Stičišče in najдите naslov)

Dragi prijatelji, Stanka, Florjan, Elica, Meta pa še vsi drugi seminarški potepuhi!

Uh, kako sem vam nevoščljiva. Brez tega med Slovenci ne gre. No, medtem ko se med švicarskimi alpami zavijamo v plašče in bašemo z novoletnimi sladkarijami v obliki čokoladnih in kostonjevih ruladnih dreves, imate menda tam doli pomlad.

Božič je tudi za protestantski del Evrope največji praznik in brez daril, okrašenih smrek in jaslic ne gre. Za mizo nas greje tradicionalni fondit, to je stopljen sir, v katerega pomakamo kruh.

Pravijo, da je v Švici okrog 5000 Slovencev. Največ jih je sem prišlo v 60 letih, ko je Švica rabila veliko delovne sile. Zadnja leta je dotok tujcev popolnoma ustavljen, opažamo pa tudi, da se je veliko ljudi vrnilo v domovino. Čeprav je Švica majhna, je razdeljena in tako smo tudi Slovenci posejani po vseh njenih dolinah in hribovskih. Loči nas jezik, saj imamo štiri uradne jezike: nemščino, francoščino, italijanščino in retoromanščino. Jezikovna delitev potegne za sabo tudi versko, tukaj smo protestantje, tam pa katoliki in splošno kulturno; vpliv nemške oz. mediteranske kulture.

Združeni ženevskih Slovencev je eno najmlajših in najmanjših združenj nasploh. Ustanovljeno je bilo šele z osamosvojitvijo Slovenije. Šteje približno sedemdeset članov, ki živijo v okolici Ženeve in bližnji Franciji. Veliko članov dela na različnih ustanovah pri Združenih narodih, katerih sedež je v tem mestu. Nekateri, kot jaz, smo se poročili v te kraje, spet drugi so dobili dobre službe v arhitekturnih in podobnih birojih. Dobivamo se dvakrat letno, na novoletni večerji, ki jo skušamo popestriti s kulturnim gostom iz Slovenije in na pikniku, kjer pripravimo tudi tombolo, s katero si napolnimo blagajno.

Povezovalni člen med nami je društveno glasilo Ženevske novice, ki izhaja že deset let. V njem seznanjamo z dogodki v društvu in nekaj malega iz Slovenije. Bližina domovine vpliva na to, da hodimo pogosto domov in da smo dobro seznanjeni z dogajanjem doma. V letošnjem letu je nastopil službo ambasadorja pri Misiji na Združenih narodih g. Aljaž Gosnar. Avstralski Slovenci ga dobro poznate, saj je bil prvi odpravnik poslov pri vas. Na predstavitveni pogovor za Novice sem mu za spomin prinesla zadnjo številko vašega časopisa, ki mi ga je poslala Stanka. Zelo sem ga presenetila, saj res ni pričakoval niti pozdravov iz Avstralije niti časopisa.

Po službovanju v vaših krajih je

g. Gosnar delal v Ljubljani, zdaj pa bo tukaj nadaljeval uspešno začeto sodelovanje Slovenije pri mednarodnih organizacijah. Rad se spominja sodelovanja z vašo skupnostjo in tudi meni je obljubil, da bo z veseljem prihajal na naša srečanja in nam pomagal. Z njim sta prišli tudi soproga in hčerka. Vsem po vrsti dobro srečo, dobro srečo, dober prid. Sreče žlico kar največjo, zraven velik apetit. Da bi štruklji šli vam v slast, da bi zrasli še za glavo, ej, za glavo, brihtno, pravo, tetam, mamicam na čast, to velja, to naj NOVO LETO da. Vas vse poljublja in pozdravlja **Irena STERCKX za Ženevske novice, Švica**

***

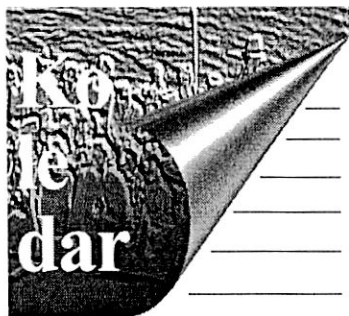
Spoštovana gospa Gregorič, hvala lepa za prijazno sporočilo. Z veseljem sem si ogledala Glas Slovenije. Zdi se mi, da je na zelo visokem nivoju in bralcem zagotavlja veliko informacij. Zdi se mi, da Komisija za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu, ki deluje v Državnem zboru Republike Slovenije, ni veliko prisotna, velja pa tudi obratno - v Državnem zboru ne prejemamo te revije. To se mi zdi zelo škoda, zato bom prosila, da se Državni zbor nanjo naroči, da bodo imeli tudi poslanci možnost seznanjati se z dejavnostmi Slovencev v Avstraliji. V zadnjih letih smo uspeli, da precej slovenskih zamejskih, zdonskih in izseljenskih časopisov že dobivamo, upam, da jih bo kmalu še več, med njimi tudi Glas Slovenije. Čestitam vam za dobro delo in vam želim veliko uspehov tudi v letu 2002.

Barbara Sušnik
Državni zbor RS, sekretarka v Komisiji za Slovence po svetu
Op.u.: od 26. decembra 2001 naprej zaposlena v Uradu za Slovence v zamejstvu in po svetu, pri Ministrstvu za zunanje zadeve RS

***

Uredniku Stičišča avstralskih Slovencev - Florjanu Auserju Spoštovani!

Na spletno stran sem naletel slučajno. Tudi sam urejam in izdelujem spletno strani in vaša stran me je presenetila, saj vsebuje vse tiste elemente, ki naredijo neko stran bogato z vsebino in prijetno za uporabnika. Stran je redno ažurirana, lepo in pregledno oblikovana, uporabniku pa omogoča hiter dostop do podatkov in vpogled v delovanje slovenske skupnosti v Avstraliji. Pohvala spletnemu administratorju in vsem sodelavcem.
Benjamin Bezek, študent etnologije in kulturne antropologije, Kamnik

/Lunin net/

1. 1. 1993 - Čehi in Slovaki so se ločili na dve republiki: Češko in Slovaško.
4. 1. 1797 - Izšel je prvi slovenski časopis *Lublanske novice*, ki ga je urejeval, zanj pisal in ga oblikoval Valentin Vodnik.
7. 1. 1957 - Umril je arhitekt Jože Plečnik.
9. 1. 1911 - V Beogradu je umrl slovenski letalski pionir Edvard Rusjan.
9. do 11. 1. 1942 - V Sloveniji je potekala znamenita Dražgoška bitka.
12. 1. 1972 - V Piranu je umrl režiser František Čap.
16. 1. 1992 - Avstralija kot prva prekmorska država priznala Republiko Sloveniji (informacija Glasa Slovenije)
17. 1. 1994 - Močen potres je prizadel Los Angeles
17. 1. 1995 - V potresu na Japonskem je umrlo 5000 ljudi.
20. 1. 1961 - John F. Kennedy je postal predsednik ZDA.
20. 1. 1969 - Richard Nixon je postal predsednik ZDA.
20. 1. 1996 - Bill Clinton je že drugič stopil na predsedniški stolček.
21. 1. 1924 - V Rusiji je umrl Vladimir Iljič Lenin.
25. 1. 1924 - Začele so se prve zimske olimpijske igre v Chamonixu.
26. 1. 1788 - Ustanovitev Sydneya.
27. 1. 1901 - Umril je skladatelj Giuseppe Verdi.
31. 1. 1958 - ZDA so izstrelile prvi satelit Explorer 1.
31. 1. 1994 - koncern BMW je kupil britanskega Rover-ja.

Obvestilo

Veleposlaništva RS Canberra

Konzularne ure:

Nedelja, 3. februar,
od 14.00 do 16.00 ure
Slovensko društvo
Melbourne

Ponedeljek, 4. februar,
od 10.00 do 13.00 ure
Versko središče Kew

Nedelja, 10. februar
od 15.00 do 17.00 ure
Slovensko društvo Sydney

Ponedeljek, 11. februar
od 10.00 do 13.00 ure
Versko središče Merrylands

Silvester

/NEDELJA, CERKVENI LIST KRŠKE ŠKOFIJE/ – Silvester je bil po rodu Rimljan, je prejel mašniško posvečenje leta 284 in je postal papež leta 314, torej leto potem, ko je cesar Konstantin dal z milanskim odlokom kristjanom versko svobodo. Silvester je eden prvih svetnikov, ki niso bili mučenci, pač pa je v prvih duhovniških letih doživel Dioklecijanova preganjanja in si tako prislužil častni naziv spoznavalec. S Konstantinom ga povezujejo razne legende, ki so nastale že zelo zgodaj, češ da je cesarja ozdravil gobavosti, ga spreobrnil in nato tudi krstil, zato mu je Konstantin podaril Rim in Italijo, celo ves Zahod ("Konstantinovo darilo"). S tem so v srednjem veku utemeljevali posvetno oblast Cerkve. Dva važna cerkvena zbora sta bila v času njegovega papeštva: leta 314 v Arlesu v južni Franciji in leta 325 v Niceji, kjer so obsodili krivi nauk Arija in opredelili versko resnico, da je Kristus pravi Bog in pravi človek. Teh zborov pa se papež ni osebno udeležil, pač pa so ga zastopali legati. Legenda tudi pravi, da je zbudil Silvester nekega bika k življenju in da je rešil mesto Rim pred hudim zmajem. Zato tudi pogosto najdemo ti dve živali kot Silvestrove attribute, poleg kače, angela, školjke, knjige in oljke. Silvester velja za zavetnika domačih živali in je priprošnjak za dobro krmno letino in sploh za srečno novo leto. Ime je izpeljano iz latinske besede za gozd, torej pomeni gozdni prebivalec, gostnik. Na Koroškem sta mu posvečeni dve kapelici.

Rojeni januarja? Kdo še ...

3.1.1957 se je rodila Vika Potočnik, današnja ljubljanska županja
8.1.1906 se je rodil Anton Trstenjak
14.1.1941 se je rodil Milan Kučan, današnji predsednik Republike Slovenije

14. januar 2002

Pred 29-timi leti je bila zgrajena slovenska cerkev sv. Rafaela v Sydneyju

/Za Glas Slovenije pripravil
Peter Čolnar iz Ljubljane/

Preporodovci

7. januarja leta 1912 so ustanovili tajno organizacijo ljubljanskih srednješolcev, prepovedcev. Gibanje je zajelo dijake in srednješolce iz Ljubljane, Dunaja in Gradca. Poimenovali so se po reviji *Preporod*, ki je izhajala v letih 1912-1914. Preporodovci so presejanje razmer strnili v eno samo željo: uresničitev jugoslovanske države. To prepovedovsko stališče je naletelo na negativen odziv pri vseh slovenskih političnih strankah in tudi pri slovenski inteligenci. Prepovedovsko gibanje je nastalo po vzgledu in v povezavi s podobnimi gibanji na Hrvaškem, v Dalmaciji in zlasti v Bosni in Hercegovini. Šlo je za izraz razočaranja mladih nad neuspešnimi poskusi političnih strank doseči rešitev jugoslovanskega vprašanja v okviru Avstro-Ogrske in kot izraz odpora proti poostrenemu državnemu pritisku po aneksiji Bosne in Hercegovine leta 1908. Preporodovci niso verjeli v učinkovitost "drobnega dela" za napredek naroda. Rešitev slovenskega in jugoslovanskega vprašanja so si zamišljali v razmerah prihajajoče katastrofe, poraza Nemčije in Avstro-Ogrske v evropski vojni. Bili so pod vplivom ruskih revolucionarjev, ki so se v nasprotju z marksisti usmerjali k individualnemu terorju. Prvi prepovedovci so prisegli na revolver, vendar niso zasnovali nobenega atentata in tudi niso bili povezani z umorom prestolonaslednika Ferdinanda v Sarajevu. Skrivna organizacija se je navzdol delila na kovače, kladiva in žeblje. Člani so bili pod močnim vplivom pobudnika in vodilnega organizatorja Lovšina.

Štetje "po italijansko"

Avstrija in Italija sta skozi zgodovino posegali po slovenskem nacionalnem prostoru. Takšen primer je izbruhnil v javnosti tudi 8. januarja leta 1911, ko je politično društvo Edinost v Narodnem domu v Trstu priredilo shod, na katerem so odločno protestirali zoper način, "kako se izvršuje ljudsko štetje v Trstu in okolici". Tržaški magistrat si je namreč z vsemi nedovoljenimi sredstvi prizadeval za to, da bi našli čim manj prebivalcev s "slovenskim občevelnim jezikom".

Začetek slovenske pomladi

V Cankarjevem domu v Ljubljani se je 11. januarja leta 1989 praktično začela "slovenska pomlad". Ustanovljena je bila Slovenska demokratična zveza (SDZ). To je

bil prvi korak v slovenski politični pluralizem. Zveza je povezala večino vodilnih slovenskih izobražencev, zlasti književnikov, ki so se zavzemali za politično demokracijo. SDZ je bila jeseni soustanoviteljica Demosa, demokratične opozicije Slovenije. Postala je njegova vodilna članica, vendar je na skupščinskih volitvah leta 1990 dobila le 9,5 odstotka glasov, to je manj kot Slovenski krščanski demokrati, ki so tako dobili mesto predsednika v slovenski vladi. SDZ je vstopila v vlado Lojzeta Peterleta in dobila več pomembnih ministrskih mest. Manjšinski liberalnejši del SDZ je pod vodstvom Igorja Bavčarja jeseni 1991 zapustil strankin tretji kongres in ustanovil Demokratično stranko, večinsko krilo pod vodstvom Rajka Pirnata pa je stranko preimenoval v Narodno demokratično stranko - NDS. Večina Bavčarjeve Demokratične stranke se je leta 1994, skupaj z nekaterimi drugimi skupinami in Liberalnodemokratično stranko, na Bledu združila v Liberalno demokracijo Slovenije, manjši del pa je nadaljeval samostojno pot kot Demokrati Slovenije pod vodstvom Toneta Peršaka. Pirnatova NDS je najprej sodelovala s Slovenskimi krščanskimi demokrati. Rajko Pirnat se je umaknil, stranka pa se je priključila Socialdemokratični stranki Slovenije.

Po ruskem vzoru

28. januarja leta 1949 so se odločili na plenumu CK ZKJ za kolektivizacijo v kmetijstvu. To je bil delno tudi odgovor po sporu z Informbirojem oziroma SZ, da se jugoslovanski komunisti "oddaljujejo od marksistično-leninističnega nauka o razrednem boju". V kmetijske zadruge naj bi kmetje vstopali prostovoljno, v resnici pa je šlo za gospodarsko, politično in psihološko prisilo. Kmetje so vložili v zadrugo zemljo kot zakup, zanjo je bila predpisana zakupnina ali pa so jo vložili v skupno zadržno last, kar je bilo v Sloveniji redko. Vsak član je moral vložiti v zadrugo tudi ves kmetijski inventar, živino in gospodarska poslopja. Tako kolektivizacija je v bistvu pomenila razlaščenje kmetov. Zadržna družina je lahko obdržala največ 1 hektar ohišnice in določeno število živali, npr. kravo s telikom, svinje za potrebe družine, 10 čebelnih panjev. Vsak zadržnik je bil dolžan obdelovati zemljo in je bil plačan po vloženem delu. V zadrugah se je delalo po brigadnem sistemu pod vodstvom brigadirjev. Kmetje so vložili svojo zemljo v zadrugo kot zakup. Zanj jim je bila predpisana zakupnina, lahko pa so jo vložili tudi v skupno zadržno last.

OBVESTILO SSK

Spoštovani,

po preteklih dveh srečanjih slovenskih zdravnikov doma in po svetu leta 1998 in 1999, ki sta bili zlasti po pričanju udeležencev zelo uspešni, bomo pod okriljem Svetovnega slovenskega kongresa in v sodelovanju z Zdravniško zbornico Slovenije pripravili 3. strokovno srečanje slovenskih zdravnikov iz domovine in sveta, ki bo potekalo od 10. do 12. oktobra 2002 v Radencih pri Murski Soboti.

Namen srečanja še naprej ostaja predvsem v medsebojnem spoznavanju in povezovanju slovenskih zdravnikov doma in po svetu ter širši javnosti predstaviti dosežke slovenske zdravniške stroke doma in v tujini.

Na srečanje vabimo slovenske zdravnike iz tujine in domovine ter druge strokovnjake, ki delajo na področju zdravstva, npr. direktorje zdravstvenih ustanov, medicinske sestre in drugo zdravstveno osebje. Iniciativni odbor, ki je bil ustanovljen ob zaključku prvega srečanja, je v sodelovanju s Svetovnim slovenskim kongresom, Zdravniško zbornico Slovenije in Slovenskim zdravniškim društvom pripravil preliminarni program.

Oblikovali smo tridnevni program bivanja. Osnovni del bo sestavljen iz predavanj priznanih slovenskih zdravstvenih strokovnjakov iz tujine in okroglih miz, predstavljeno pa bo tudi raziskovalno delo slovenskih zdravstvenih raziskovalcev doma in po svetu.

Poleg osrednjega strokovnega srečanja bomo pripravili tudi izlet z ogledom najlepših znamenitosti kraja srečanja.

Za Svetovni slovenski kongres,
Franci Feltrin, predsednik
Slovenske konference
Spec. Akad. st. Andrej Bručan,
dr. med., Predsednik
iniciativnega odbora

RAZPIS

NOGOMETNI TURNIR IZSELJENCEV SLOVENIJA 2002

Ljubljana, 8.07. – 14.07.2002

Organizator: Izseljeniško društvo Slovenija v svetu Ljubljana
Nogometna zveza Slovenije Ljubljana
Športno društvo BAS SPORT iz Ilirske Bistrice

Cilj turnirja: Ohranitev povezave Slovencev v svetu z matično domovino, predvsem potomcev izseljenih Slovencev, saj v nogometnih ekipah nastopajo mladi ljudje, ki so se rodili že v tujini. Povezava slovenskih izseljeniških ekip med seboj in z domačimi slovenskimi ekipami. Spoznavanje domovine svojih staršev oziroma prastaršev in obisk sorodnikov.

Termin: Od 8. julija do 14. julija 2002 s petimi tekmovalnimi dnevi, v katerih naj bi se predstavilo 8 izseljeniških ekip iz Avstralije, Argentine, Kanade, ZDA, Italije, Nemčije in Avstrije ter nekaj ekip iz Slovenije. Predvideno število udeležencev bo 200, poleg tekmovanja pa si bodo udeleženci turnirja privoščili še marsikaj drugega in zabavnega, predvsem pa izlete po Sloveniji.

Tekmovanje: Prireditve se bo odvijala na nogometnih igriščih v okolici Ljubljane in po Sloveniji. Natančna prireditvena mesta kvalifikacijskih tekem po skupinah bodo določena naknadno, potekala pa bodo od ponedeljka, 8. julija do srede 10. julija 2002. Finalne tekme se bodo odigrale v petek 12. in soboto 13. julija v Ljubljani, kjer bo tudi zaključek prireditve. Natančen potek tekmovanja bo pripravljen po koncu prijavnega roka.

Namestitev: Center dogajanja, vključno z namestitvijo bo v Zavodu sv. Stanislava v Sentvidu Ljubljana. Cena namestitve za udeleženca bo določena naknadno, saj je odvisna od dotacije Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu. Predvidoma bo namestitev na udeleženca 120 DEM (60 USD) za celoten turnir (5 polnih pansionov).

Kotizacija: 200 DEM na ekipo.

Prijave: ŠD BAS ŠPORT, Rozmanova 27, 6250 Ilirska Bistrica
Izseljeniško društvo SVS, Štula 23, 1210 Ljubljana-Sentvid,

E-mail: info@bassport-cup.com
drustvo.svs@guest.arnes.si

Rok prijave 01. 03. 2002

Slovenija jutri: nova zastava, grb in himna?

Danes velika večina poslancev državnega zbora Republike Slovenije meni, da je treba državne simbole črtati iz ustave - Zastava naj bo bolj "naša" Drugačne, bolj prepoznavne državne simbole naj bi določili s posebnim zakonom

LJUBLJANA, 28. DECEMBER 2001

Če bi pred desetletjem člani komisije za ustavna vprašanja dvignili roke za predlog Ivana Bizjaka, da v ustavo ne bi podrobno zapisovali, kakšni so državni simboli, bi najbrž prihranili marsikatero težavo in pikro pripombo zlasti na račun državne zastave. Prav to zdaj predlaga Jožef Školc, pridružil se mu je že več kot 70 poslank in poslancev, v prihodnjih dneh pa bo skušal prepričati še preostale.

Predlagajo, naj se podrobna opredelitev zastave, grba in himne črta iz ustave ter se to v doglednem času uredi z zakonom, ki bi ga sprejemali s dvotretjinsko večino. S tem bi se Slovenija pridružila Danski, Finski, Nizozemski in Švici, ki v svojih ustavah nimajo določb o državnih simbolih. Cilj te spremembe ustave je uzakiniti državni grb in zastavo, ki bosta v družbi s simboli drugih držav bolj prepoznavna, kot sta zdajšnja. Znanе so kritike, denimo slovenskih nacionalistov, da je naša zastava ruska, grb pa znak slovenske zaveze iz leta 1942.

Neljubi plod rokohitrstva

Takšna zastava in grb kažeta predvsem stisko s časom, ki je bila pred leti značilna za sprejemanje nove ustave. Negotovost takratnega časa odsevajo tudi zapiski po obsegu skromnih, a že na prvi pogled nekoliko zmedenih razprav tedanje komisije za ustavna vprašanja o 6. členu ustave. Delovni osnutek je določal le belo-modro-rdečo podolžno tribarvnično, grb in himno pa naj bi določili pozneje z zakonom. Enako je bilo zapisano tudi v osnutku ustave, toda v podskupini za simbole, vodil jo je narodni demokrat Zvone Žagar, se je po živahnih razpravah rodilo razmeroma obsežno besedilo tega člena, ki je zelo podrobno opisovalo državne simbole. Za zastavo Slovenije ustava določa, da je belo-modra-rdeča slovenska narodna zastava z grbom Slovenije. Razmerje med širino in dolžino zastave je ena proti dve. Barve zastave gredo po vrstnem redu bela, modra, rdeča. Vsaka barva zavzema po širini tretjino prostora zastave. Grb je v levem zgornjem delu zastave, tako da sega z eno polovico v belo polje, z drugo v modro. Enako natančno in podrobno je opisan tudi državni grb. Do takšne likovne upodobitve je v glavnem prišla politika, kajti

vodilni slovenski oblikovalci so takrat sodelovanje zavrnili, češ da je vse skupaj zastavljeno diletantsko in vse preveč rokohitrsko. Prispelle rešitve, razstavili so jih v državnem zboru, res niso bile ravno najvišjega oblikovalskega dometa. Nobena ni bila sprejeta, ampak se je ustavna podskupina odločila za kompromis, ki je bil ves čas tarča ostrih strokovnih kritik. Prihajalo je celo do tega, da oblikovalci niso hoteli sodelovati pri oblikovanju znakov posameznih državnih organov. Matjaž Vipotnik je, denimo, prevzel oblikovanje označb državnega zbora šele, ko je dobil pri tem precej proste (oblikovalske) roke.

Ruska ali slovaška?

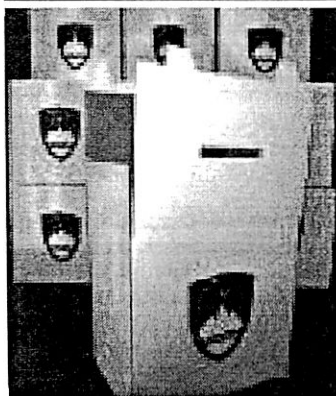
Res je, da je bila slovenska narodna tribarvnična utemeljena v grbu dežele Kranjske in je bila prvič razvita na Dunaju po marčni revoluciji 1848, toda hkrati je res, da imata enake barve tudi slovaška in ruska zastava. Tudi grb v njenem levem zgornjem kotu ne prispeva kaj prida k temu, da slovenske zastave ne bi zamenjevali z rusko ali slovaško zastavo, je zapisano v obrazložitvi predloga za spremembo ustave. Glede grba ob siceršnjih strokovnih heraldičnih pripombah vse bolj prevladuje tudi mnenje, da se Slovenija ne more v svetu predstavljati kot nekakšna grofija. V svet, ki je vse bolj medijsko občutljiv, Slovenija torej ne sme vstopati s tako nerazpoznavnimi simboli, ki jih je za povrh mogoče prav lahko zamenjevati s simboli dveh držav nekdanjega vzhodnega komunističnega bloka. Doslej je v ustavi zacementirana oblika državnih simbolov preprečevala vsako njihovo morebitno spreminjanje, zato je prvi korak k novim mogočim samo tako, da se črta vsebina iz 8. člena ustave.

V EU že z novo zastavo

Prav bi bilo, meni Jožef Školc, če bi se tega projekta lotili premišljeno in si vzeli dovolj časa zanj. Idealno bi bilo, če bi Slovenija vstopila v Evropsko unijo že z novo zastavo in grbom (lahko tudi brez njega, kajti v svetu je kar nekaj držav, ki grba sploh nimajo). Jožef Školc zagotavlja, da nima v predalu že izdelane rešitve, nasprotno, prepričan je, da bi državni zbor moral k temu delu povabiti izbrano skupino vrhunskih oblikovalcev ali strokovne javnosti, kot pravi. S to spremembo, če bo

seveda sprejeta, bo z omenjenim zakonom predpisana tudi državna himna, vendar Školc ne bi, kot je dejal, podpisal nobene pobude, da bi zamenjali *Zdravljico*. Ta je bila sprejeta tako rekoč plebiscitarno, dodaja poslanec LDS, ki je proti temu, da bi zastavo in grb izbirali ljudje na pravem referendumu. Za zdaj so znani vsaj trije pogledi na zastavo. Prvak SNS Zmago Jelinčič ima dva predloga. Izbirali naj bi med karantansko črno-belo-črno zastavo s panterjem in nekoliko dopolnjeno rumeno-modro-rumeno zastavo Vojvodine Kranjske. Novembra lani je na komisijo za peticije(?) prispel predlog za novo zastavo, ki ga je podpisal profesor Marko Raztresen. Od zdajšnje naj bi se ta zastava razlikovala po tem, da bi jo na mestu, kjer je grb, prečkal rumen oziroma rjavorumen trak. Grb naj bi torej imel drugačno podlago od osnovnih barv in tako prišel bolj do izraza. Toda, kot že rečeno, najprej je treba spremeniti 8. člen ustave.

Volitve 2002

Leto 2002 bo na slovenskem političnem prizorišču razburljivo, nepredvidljivo in po nekaterih napovedih celo prelomno. Skoraj vse strankarske aktivnosti se bodo vrtele okoli **predsedniških in lokalnih volitev** konec leta, **mandat pa se bo iztekel tudi državnemu svetu**. Kaj se bo dogajalo z ustavnimi spremembami, kdo bo novi predsednik države, kako tečejo priprave na lokalne volitve, kaj lahko ogrozi veliko koalicijo, ali bo Slovenija zaključila pogajanja z **Evropsko unijo** in ali bo sprejeta v zvezo **NATO** - to so samo nekatera vprašanja. V **Drnovškovi stranki LDS** bo pestro takoj na začetku leta, saj bodo imeli 26. in 27. januarja redni in volilni kongres.

Janševa SDS namerava skupaj s koalicijsko partnerico NSi odigrati pomembno vlogo v slovenski politiki. Janša meni, da bo zamenjava na predsedniškem položaju oznanila začetek druge faze tranzicije. "Napočil je čas, ko lahko tudi ženske pogumneje posežejo v slovensko politiko, prav tako pa Slovenija v 21. stoletju na mestu predsednika ali predsednice države potrebuje kredibilno osebnost." Izvršilni odbor SDS je sicer kot predsedniško kandidatko načelno že podprl Barbaro Brezigar, vendar bo dokončno odločitev po usklajevanju z NSi sprejel svet stranke. **Nova Slovenija (NSi)** bo na lokalnih volitvah nastopila prvič, predsednik stranke Andrej Bajuk pa je prepričan, da bodo presegli rezultat lanskih volitev v državni zbor. Pravi, da je nerazumljivo, da država podpira prodor podjetij v JV Evropo, ki je le "parola za bivšo državo". Prihodnost našega gospodarstva je v konkurenčnosti ter pripadnosti razvitemu svetu in ne v JV Evropi.

Od novega leta dalje se bodo vse aktivnosti **Združene liste socialdemokratov (ZLSD)** prelevile v predvolilne, je jasna napoved strankinega glavnega tajnika Dušana Kumra. Ker je združena lista od leta 1996 v vzponu, je ambicija na lokalnih volitvah preseči rezultat lanskih državnoborskih volitev. Glede vstopa v zvezo NATO "se bodo okrog te teme v stranki še kresala politična mnenja, ki pa za stranko ne bodo usodna".

Po napovedi Francija Buta, predsednika SLS+SKD, bo prihodnje leto prineslo spremenjeno gospodarsko lastniško podobo države, večjo preglednost političnega prostora in nadaljnje pozicioniranje strank, kar bo narekovalo dolgoročne strateške odločitve. But ocenjuje, da ljudi vse manj zanima poreklo političnih strank, zato je ob koncu tranzicije delitev na pomladne in kontinuitetne stranke vedno bolj preživeta. Sicer pa v SLS+SKD pričakujejo ponovno izvolitev skoraj 80 "ljudskih" županov in povprečno 15-odstotno podporo pri volitvah v občinske svete.

But meni, da bi se težave v vladajoči koaliciji pojavile pri odločitvah glede privatizacije državnega premoženja, da ne gori voda" in da ustave ne bi bilo smiselno spreminjati na silo. Predsednik SNS Zmago Jelinčič napoveduje burno politično leto, predvsem zaradi volitev.

V SMS bodo nadaljevali tudi s predlogi o ukinitvi obveznega služenja vojaškega roka, pričeli pa bodo tudi s postopkom za znižanje starostne meje za sodnike, ki je sedaj 30 let.

Na kratko

Statistični urad pripravlja popis prebivalstva, ki bo izveden med 1. in 15. aprilom letos.

Slovenija je uradno prevzela zgradbo veleposlaništva nekdanje SFRJ v Washingtonu, ki ji je pripadla v skladu z določili sporazuma o nasledstvu nekdanje SFRJ; v skladu s sklepom slovenske vlade bo osebje veleposlaništva ZRJ v Washingtonu ostalo v zgradbi do 29. januarja prihodnje leto, nato pa se bodo vanjo vselili uslužbenci slovenskega veleposlaništva.

Svoja veleposlaništva v Ljubljani ima danes 30 držav, 60 držav pa Slovenijo diplomatsko pokriva nerezidenčno. Slovenija ima v tujini 33 veleposlaništev, šest stalnih misij, osem generalnih konzulatov in 38 časnih konzulatov.

Barbara Brezigar, tožilka Višjega tožilstva v Ljubljani, je kot druga (po predsedniku nacionalne stranke Zmagu Jelinčiču) uradno napovedala kandidaturu za predsednico države; kandidaturu Brezigarjeve je kot "striktno civilno pobudo" predlagalo približno 60 podpisnikov večinoma iz kroga *Nove revije*, na čelu s pisateljema Rudijem Šeligom in Dragom Jančarjem ter urednikom Aleksandrom Zornom.

Po pojavu novega primera okužbe z BSE v Sloveniji, drugega po vrsti, hrvaška veterinarska uprava opozarja, naj kupci ne kupujejo slovenske govedine.

Slovenija je 1. januarja 2002 prevzela triletni mandat članice 36-članskega izvršnega odbora otroškega sklada ZN Unicef.

Dražji bencin, cestnina in cigarete.

Vlada je po nekajletnih pogajanjih z glasovanjem (trije ministri ZLSD so glasovali proti) potrdila besedilo sporazuma med Slovenijo in Svetim sedežem o pravnem položaju Katoliške cerkve v Sloveniji; po zagotovilih Matjaža Nahtigala, direktorja vladne službe za zakonodajo in vodje vladne pogajalske skupine, je sporazum pravno formalno korekten.

Po mnenju poslancev naj bi bili za premajhno navdušenje za včlanitev v NATO in za domnevno ohladitev odnosov z ZDA krivi slovenski mediji.

Te dni naj bi bil v Ljubljani ustanovljen Slovenski odbor za NATO, pobudnika sta Dr. Dimitrij Rupel in Janez Janša.

Stranka LDS bo imela 26. in 27. januarja volitve za vodilne funkcije; predsednik Drnovšek je dobil tekmeča na papirju Gojka Staniča.

Zakon o plačilu odškodnine žrtvam vojnega in povojnega nasilja se bo začel izvajati letos.

Prejemniki priznanj ob 50. letnici delovanja Združenja SIM (predlog so oblikovali na seji IO 29. 11. 2001)

LJUBLJANA (DRAGICA BOŠNJAK) – Slovenska izseljenska matica (SIM) je ob 50-letnici delovanja podelila posebna priznanja ustanoviteljem SIM, bivšim predsednikom, tajnikom, urednikom, delavcem SIM, uredništvu RTV oddajam za Slovence po svetu, Rdečemu križu Slovenije, Ministrstvu za kulturo, Ministrstvu za zunanje zadeve, posameznikom iz Slovenije in držav kjer živijo in delujejo Slovenci.

V Avstraliji podeljena priznanja: družina Iva Leberja iz Melbournea, družina Lojzeta Košoroka iz Sydneyja, družina Ernesta Orela iz Adelaide, družina Ferda Pestotnika iz Perth, družina slovenskih frančiškanov, Svet slovenskih organizacij Viktorije, Milena Brgoč in Glas Slovenije iz Sydneyja.

Tik pred vstopom v novo leto je tiho zaspala soproga pokojnega olimpijca Leona Štuklja, Lidija Štukelj; pokopana je bila na mariborskem pokopališču Pobrežje, v petek, 4. januarja 2002.

V mariborski Kazinski dvorani Slovenskega narodnega gledališča je bila pred dnevi žalna slovesnost ob smrti uglednega meščana in častnega občana mesta Maribor, **Friderika Degna** ... "Njegovo delo in velike zasluge na pedagoškem področju, v turizmu, planinstvu in kulturi zavezujejo za naprej in spomin nanj ostaja," so povedali govorniki.

Slovenski zdravnik **Boštjan Luzar** je na Evropskem kongresu patologov v Berlinu prejel prvo nagrado za raziskavo o celični nesmrtnosti pri razvoju raka v grlu.

V Mariboru pripravljajo dokumentarec o **Stanku Majcnu**, zamolčanemu pisatelju.

Slovenija in Hrvaška sta podpisali meddržavni sporazum o **nuklearni elektrarni v Krškem**; odpadki naj bi ostali v Sloveniji do leta 2023.

Kot vse kaže, bodo tudi pripadniki italijanske manjšine, ki živijo v Sloveniji in na hrvaškem volili svoje poslance in senatore v italijanski parlament; Italijane po svetu bo v rimskem parlamentu zastopalo 12 poslancev in 6 senatorjev.

Novogoričani so se odločili, da ne bodo sodelovali pri ustanovitvi primorske univerze v konceptu ki ga ponuja Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport; predlagajo naj Koper dobi svojo univerzo, Goriška pa svojo.

Zakon o vojnih grobiščih
LJUBLJANA /VEČER, DELO/ – Poslanci Državnega zbora naj bi v 2002 opravili drugo branje predloga zakona o vojnih grobiščih - dopolnjenega z vladnimi amandmaji.

Na vojaških grobiščih naj bi bil posvetilni napis "**Padel(li) v vojni, Republika Slovenija.**" Na grobiščih civilnih žrtv vojne pa "**Umrl(li) kot žrtev(žrtve) vojne, Republika Slovenija.**"

Že na samo ime zakona ima pripombe znani slovenski novinar Viktor Blažič, ki meni, da bi bilo treba spremeniti naslov v zakon o grobiščih žrtv vojne in revolucije in ne uporabljati naziv zakon o vojnih grobiščih.

Poslanci pa bodo dobili na mize nekaj strani tipkanih opomb *Nove slovenske zaveze*, ki meni, da "manjka samo še korak, pa bodo dobili povojni poboji oznako, da niso bili vojni zločini." Pripombe imajo tudi k predlaganemu napisu na grobiščih ih po vojni pobitih, ker da so, po njihovem, "umrli izključno kot žrtve revolucije in državljanske vojne."

Anarhične razmere v vodstvu RTVS

LJUBLJANA /DELOFAX/ – TV gledalci jutranjih programov so te dni razočarani, ni pričakovanega programa. Iz TV hiše je prišlo pojasnilo, da zato, ker Svet RTVS na zadnji seji, minuli teden, ni potrdil predlaganega programskega-poslovnega načrta za leto. Predsednik Sveta Janez Kocijančič meni, da zaradi nespretnosti novega generalnega direktorja Aleksa Štakula (ta je na tem položaju že nekaj mesecev, po pregledu stanja računskega sodišča je namreč zamenjal dotodanjega direktorja Čadeža), Štakul se pritožuje nad Janezom Lombergerjem, programskim direktorjem, češ, da programski uredniki ne morejo več delati z njim, Lomberger pa pravi, da je programsko shemo izdelal na zahtevo generalnega direktorja. In tako se vse vrti v krogu, zгодb in zгодbic pa še zdaleč ni konec. Pomembno je, da prebivalci Slovenije redno plačujejo "TV naročnino" četudi nimajo televizije, dovolj je, da imajo elektriko.

V Krškem legalizirajo romska naselja

KRŠKO /STA/ – Občina Krško je med desetimi v državi, kjer so se naselili Romi, v štirih naseljih pa jih živi 249. Zdaj so občinski svetniki po daljši razpravi sprejeli spremembe občinskega prostorskega plana in se s tem neposredno odločili tudi za legalizacijo največjega romskega naselja v Kerinovem gmu sredi Krškega polja.

300 milijonov Evropejcev ima novi denar EVRO Kaj pa Slovenija?

/RAZNI VIRI/ – S 1. januarjem 2002 je dvanajst evropskih držav (Avstrija, Belgija, Finska, Francija, Grčija, Irska, Italija, Luksemburg, Nemčija, Nizozemska, Portugalska in Španija) začelo kot uradno denarno valuto uporabljati evro. Marke, šilingi, lire in drugi denar so za vedno pristali na smetišču zgodovine!

Evra zaenkrat ne uvajajo le tri članice EU: **Velika Britanija, Danska in Švedska.**

Evro je s 1. januarjem 2002 postal uradna valuta tudi v Črni gori in na Kosovu - nemška marka je bila zadnji dve leti uradna valuta v Črni gori.

V Sloveniji ostaja tolar! Do tistega dne, ko bo evro postal tudi slovenska valuta je še zelo, zelo daleč. Optimisti pripovedujejo, da se bo to zgodilo leta 2006, pesimisti pa da vse ni tako rožnato kot pripovedujejo slovenski politiki. Opozarjajo zlasti na dva praga, ob kateri se bo Slovenija spotaknila, ko bo skušala stopiti v gospodarsko in denarno unijo: visoka inflacijska stopnja in nič nižja dolgoročna obrestna mera.

Slovenske banke pa denar varčevalcev od 1. januarja 2002 avtomatsko spreminjajo v evro. Devize, ki so jih slovenski državljani hranili doma bodo državljanji Slovenije lahko brezplačno zamenjali za evro od 1. januarja do 28. februarja 2002, za zamenjavo tolarjev v evro pa bo treba plačati provizijo, od enega do dva odstotka, pozneje še višje. Bolj zapletena pa bosta odkup in prodaja v menjalnicah. Rok se izteče 30. junija 2002, kot v vseh drugih državah, bo zamenjava po tem datumu možna samo v centralnih bankah, postopek pa ne bo samo dražji temveč tudi dolgotrajnejši (celo do tri mesece). Še več sitnosti bo s kovanci: nekatere bodo sprejemali, drugih ne in zanje ne bo mogoče, zaradi visokih provizij, nič kaj dosti iztržiti.

Rojstvo "Evrolanda" bo za Slovenijo hkrati koristno in problematično. Trgovanje s članicami Evropske unije (EU) bo lažje in tudi cenejše, potovanja po Evropi enako. Po drugi strani pa slovenska podjetja čaka trša konkurenca: vlagatelji se bodo zaradi manjših tečajnih tveganj usmerili v države na območju evra in zato se bodo zmanjšale naložbe zunaj "Evrolanda".

Veseli december, Božič in silvestrovanja

LJUBLJANA /RAZNI VIRI/ – Slovenija je preživela praznike v znamenju Miklavža, Božička in Dedka Mraza. Eni verjamejo v Božička, drugi pričakujejo Dedka Mraza. In vsak si je za Silvestrovo lahko izbral praznovanje po ukusu in žepu – najbolj poceni so bili pač ognjemeti. Nekateri pa so se podali v Cankarjev dom v Ljubljani. Najbolj je bila zasedena predstava Stara garda Alda Nikolaja, ki jo je gostujoči BTC Teater Komedija uprizoril v Linhartovi dvorani. Kvartet Les DeSAXes je stopil na oder Gallusove dvorane. V Kosovelovi dvorani pa si je bilo moč ogledati belgijski film Pet minut slave, dobitnika zlatega koluta z letošnjega 12. ljubljanskega mednarodnega filmskega festivala.

O primeru Petek v Bruslju

BRUSELJ /STA/ – Mednarodna novinarska zveza (IFJ) s sedežem v Bruslju javno opozarja Slovenijo na pomanjkanje napredka pri raziskavi napada na novinarja dnevnika Večer Mira Petka. O primeru so v Bruslju spregovorili generalni sekretar IFJ Aidan White, predsednik Društva novinarjev Slovenije (DNS) Grega Repovž, novinar Rok Kajzer ter tudi sam Miro Petek.

Kot je znano, je bil Petek lani brutalno pretepen, potem ko je v Večeru objavil več člankov o podkupovanju lokalnih poslovnežev, oblasti in policije. Kljub zagotovitvi, da bo v iskanje storilcev vložila vse napore, policija doslej ni bila uspešna, slovenski mediji, ki primer budno spremljajo, pa so bili deležni očitkov, da nanjo izvajajo nesprijemljiv pritisk in celo ovirajo preiskavo. Društvo novinarjev Slovenije (DNS) se je odločilo za internacionalizacijo primera in je o njem obvestilo IFJ, ki kot največja novinarska organizacija na svetu združuje blizu pol milijona novinarjev, pa tudi Mednarodni novinarski inštitut z Dunaja (IPI), Novinarje brez meja (RSF), Komite za zaščito novinarjev (CPJ), Evropski novinarski center (EJC) in Svet Evrope. Protestno pismo je zato predsedniku države Milanu Kučanu poslal Aidan White, prav tako je protest nanj naslovila regionalna podružnica IPI.

Previdno pri nakupu umetnin

LJUBLJANA /STA/ – Na slovenskem trgu umetnin se pojavlja vse več kopij in ponaredkov slik priznanih tujih in slovenskih mojstrov, ki se pogosto prodajajo kot originali, opremljeni s potrdili, s strokovnimi mnenji, certifikati in cenitvami. Pri tovrstnih dokumen-

tih gre največkrat za opise upodobljenega motiva, navajanje avtorjev in ugibanje o vrednosti originala, pri čemer ni nikjer navedeno ali je slika izvirnik, kopija ali ponaredek, opozarjajo pri upravi kriminalistične policije Generalne policijske uprave. Predvsem ti dokumenti naj bi bili razlog, da nepozorni kupci mislijo, da imajo pred seboj originalno delo, čeprav gre mogoče le za kopijo.

Državna sekretarka Magdalena Tovornik prejela medaljo Parlamentarne skupščine Sveta Evrope - Odhaja na veleposlaniško mesto v Pariz

STRASBOURG/PARIZ /STA, GLAS SLOVENIJE/ – Predsednik Parlamentarne skupščine Sveta Evrope lord Russell-Johnston je ob izteku svojega mandata vodji urada za Slovence v zamejstvu in po svetu ter državni sekretarki na slovenskem zunanem ministrstvu Magdaleni Tovornik podelil medaljo Parlamentarne skupščine SE. Državna sekretarka Tovornikova, ki je bila v obdobju med letoma 1996 in 2000 vodja slovenske misije pri Svetu Evrope v Strasbourgu, si je priznanje prislužila s svojim delom in uspešnim širjenjem idealov in vrednot te najstarejše mednarodne organizacije v Evropi, kot so demokracija, spoštovanje človekovih pravic in vladavina prava. Slovenci v zamejstvu in po svetu pa bomo Magdaleno Tovornikovo žal izgubili, čaka jo novo delovno mesto veleposlanice RS v Parizu.

Radio Ognjišče proslavlja

LJUBLJANA /OGNJIŠČE/ – Radio Ognjišče se bo svojega sedmega rojstnega dne spomnil 27. januarja s koncertom v veliki dvorani Cankarjevega doma.

V Slovenijo prispel novi apostolski nuncij

LJUBLJANA /24 UR/ – V Slovenijo je prispel novi apostolski nuncij Marian Oleš, ki bo na položaju nasledil nadškofa Edmonda Farhata. Marian Oleš je naslovni nadškof Raziarie, doslej pa je bil apostolski nuncij v Kazahstanu, Kirgizistanu, Uzbekistanu in Tadžikistanu. Dosedanjega apostolskega nuncija v Sloveniji in Makedoniji, nadškofa Farhata, pa je papež Janez Pavel II. imenoval za novega apostolskega nuncija v Turčiji in Turkmenistanu.

Očetovski dopust

LJUBLJANA /LJUBLJANSKE NOVICE/ – V Sloveniji bo več novosti na področju družinske politike prinesel nov zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih.

Avstralska Mission Antarctica povabila slovensko dekle na Antarktiko

SYDNEY /VEČER, NADA RAVTER/ – Sedemnajstletna Mariborčanka Katja Iršič se je v nedeljo, 30. decembra 2001 odpravila na Antarktiko. Tja je odpotovala na povabilo in v okviru avstralske organizacije Mission Antarctica. Pravzaprav je izbranka. Ni samo edina Mariborčanka in edina Slovenka, ki jo tam pričakujejo, ampak celo edina Evropejka med vseh štirimi dekleti, ki bodo najprej spoznavale Antarktiko, potlej pa zagotovo prevzele vlogo okoljskih ozaveščevalk. Mariborska mestna občina ji je (ob nekaj finančne podpore) dala za pot tudi slovensko zastavo, ki jo bo nekje tam na drugem koncu sveta razvila in zapičila. Katjo Iršič lahko spremljate na spletni strani www.missionantarctica.com.

Tako prvič uvaja očetovski dopust, prinaša posebne pravice staršem, ki se jim rodijo dvojčki ali nedonošenčki, staršem, ki imajo doma že dva ali več otrok do osmega leta starosti, in tistim, ki imajo otroka s posebnimi potrebami. Novih pravic so deležni posvojitelji, več novosti pa je tudi pri načinu izrabe različnih vrst dopusta.

Slovenska izseljenska matica (SIM) pripravlja turnejo po Avstraliji

LJUBLJANA /NEURADNI VIRI/ – Po neuradnih podatkih naj bi SIM pripravljala posebno turnejo po Avstraliji skupaj s kanadskimi Slovenci, odnosno njihovim pevskim zborom Plamen, katerim naj bi se priključila zelo uspešna gledališka igralka Nevenka Vrančič, ki je imela velik uspeh na gostovanju med skandinavskimi Slovenci.

Ženski in Mladi forum ZLSD za referendum o vstopu v zvezo NATO

LJUBLJANA /STA/ – Ženski in Mladi forum Združene liste socialnih demokratov (ZLSD) sta na skupni seji sprejela stališče, v katerem zahtevajo, da se o vstopu v zvezo NATO odloča na referendumu, o argumentih za in proti vstopu pa pričakujejo poglobljeno in javno razpravo.

Leta 2015 spet z železnico po Ljubljani

LJUBLJANA /DELOFAX/ – Ljubljanska občina in Slovenske železnice pripravljata študijo o mestni železnici (delno možno tudi pod zemljo) skozi Ljubljano. Prvi trasi naj bi bili Črnuče-Dolgi most in Stanežiče-Polje. Celoten projekt (od prostorske študije in študije upravičenosti prek sistema financiranja) bi bil izvedljiv do 2015.

Poklicni očevar, gasilec, karizmatični vodja Domen Černuta iz Loga pod Mangrtom je Delova osebnost leta 2001

Zaslužni prostovoljci

LJUBLJANA /DNEVNIK/ – V Sloveniji deluje več kot 14 tisoč prostovoljnih društev. Prostovoljci delajo na veliko področjih, od socialno usmerjenih do urejanja okolja in promocije Slovenije v tujini.

Tine Hribar izstopil iz Nove revije

LJUBLJANA (VEČER) – Tine Hribar, pobudnik *Nove revije* in njen dolgoletni urednik, je v svoji izstopni izjavi zapisal: "Še preden je bil moj tekst *Nesrečni narod* objavljen v *Novi reviji*, je bil brez moje vednosti že citiran v reviji *Ampak*". Glavni urednik *Nove revije* je Niko Grafenauer, obenem tudi odgovorni urednik *Ampaka*. V *Ampaku* dr. Jože Pučnik polemizira s Tinetovim člankom, ki sploh še ni zagledal belega dne. Skupaj z Rudijem Šeligom sta ga zlorabila v polemične namene, pravi Tine Hribar.

Pediatrična klinika pridobila gradbeno dovoljenje

/INTERNET. MED./ – Upravna enota Ljubljana je izdala enotno dovoljenje za rušenje objektov na območju gradnje nove Pediatrične klinike v Ljubljani in končno tudi enotno dovoljenje za gradnjo nove Pediatrične klinike v Ljubljani.

(Op.u.: avstralski Slovenci se bodo spomnili akcije Glasa Slovenije *Zbiranje plišastih koal za novo Pediatrično kliniko*; 500 koal je bilo prodanih v Cankarjevem domu v Ljubljani, denar od prodaje pa dodeljen Skladu za izgradnjo nove klinike. Mobitel, organizator prodaje, avstralskim Slovincem ni nikoli sporočil koliko denarja je iztržil od prodaje plišastih koal.)

Novi minister za evropske zadeve bo Janez Potočnik

LJUBLJANA /STA/ – Janez Drnovšek predlaga za novega ministra za evropske zadeve Janeza Potočnika, vodjo pogajalske skupine z Evropsko unijo.

Amerika hoče stopiti na prste slovenski farmacevtski industriji

NOVO MESTO /VEČER/ – Slovenski farmacevtski firmi Krka in Lek imata po svetu močno mrežo odjemalcev, torej ogromen izvoz, skupno imajo tudi dva tisoč univerzitetno izobraženih ljudi. Vse to pa moti "ta velike" in ZDA hoče udariti slovenske farmacevte kar doma v Sloveniji. Miloš Kovačič, generalni direktor Krke je za Večer povedal: "Bistvo je v tem, da se lahko generično zdravilo, ki se navadno proizvaja vzporedno z originalnim, da na trg šele čez šest let. Dejansko je slovenska farmacevtska industrija, Krka in Lek, na področju generike prva v Evropi in zato imajo tujci interes, da bi to dobo za proizvodnjo generičnih zdravil podaljšali, tako da mi ne bi bili na teh trgih premočni. Smo veliko močnejši prodajalci zdravil v državah bivše Sovjetske zveze in v srednji Evropi kot pa vse ameriške firme skupaj. Ker gremo v Evropsko unijo, bomo lahko prisotni tudi v Nemčiji, Italiji, Veliki Britaniji in Španiji, kajti že zdaj se preko njihovih generičnih proizvajalcev tam močno pojavljamo. Zato smo se začudili, ker so nam zdaj ZDA postavile rok 25. januar in rekle, da če ne spremenimo zakona, gremo na neko Watch listo 301. To namreč zahteva Združene proizvajalcev zdravil ZDA - PhRMA." Zdaj bo odvisno vse od slovenske države - ali se bo "priklonila" in popustila ZDA ali ne, torej če bo Lek in Krko skupaj s pidi prodala tujcem, ti bodo pa potem vse skupaj dol zaprli. Prav v četrtek, 17. januarja 2002 pa je potekala tudi parlamentarna obravnava sprememb zakona o zdravilih in medicinskih pripomočkih in zdi se, da država preveč popušča ... tujcem. Posledice pa bo čutilo tudi slovensko zdravstvo v dražjimi zdravili.

Avstralija na vrhu

MARIBOR/LJUBLJANA /VEČER, MANFRED MERŠNIK/ – Do konca lanskega oktobra je po podatkih slovenskega statističnega urada prenočevalo v Sloveniji blizu 1.850.000 turistov; prenočitev tujcev je bilo za dvanajst odstotkov več. V kategoriji prenočitev nad 100.000 se je njihovo število povečalo pri vseh državah; vrstni red je naslednji: 1. Velika Britanija - za 25 odstotkov več, 2. Avstrija - 18, 3. Nemčija 14, 4. Nizozemska - 11, 5. Italija - 4 in 6. Hrvaška - 2 odstotka. V kategoriji od 50.000 do 100.000 prenočitev je največji porast pri Rusiji (za 35 odstotkov več) in Belgiji (21), v kategoriji od 10.000

do 50.000 prenočitev so gostje iz Avstralije plačali za 55 od-stotkov več prenočitev, sledijo jim Irci (47 odstotkov več), Bolgari (42), Danci (37) in Poljaki (33), najmanj pa je bilo Turkov, kar za 47 odstotkov manj kot leto dni prej.

Združeni ob Lipi sprave pozvali medije k objavi deklaracije o spravi

LJUBLJANA /STA/ – Združeni ob Lipi sprave, Civilna družba za demokracijo in pravno državo ter Društvo za ureditev zamočanih grobov so predstavnike medijev na skupni novinarski konferenci pozvali, naj objavijo besedilo pravne deklaracije. Po mnenju predsednika Združenih ob Lipi sprave Stanislava Klepa bi vsaj dve tretjini državljanov podprlo pravno deklaracijo, če bi imeli priložnost, da se z besedilom seznanijo. Po njegovih besedah so besedilo že večkrat dostavili v državni zbor, vendar ga tam še niso obravnavali. Predlog deklaracije o narodni spravi je v DZ že od 15. junija 1990, dosednji predsedniki DZ pa so to vprašanje obšli in ga še vedno potiskajo v ozadje, je še povedal Klep.

Spomenik žrtvam za svobodo

ILIRSKA BISTRICA/PRIMORSKE NOVICE/ Ob 60. obletnici drugega tržaškega procesa so odkrili spomenik tigrovcem in protištastičnim borcem.

Trgovska hiša Merkur zapira svoja vrata

MARIBOR /VEČER/ – Nekdaj najuglednejša veleblagovnica v Mariboru Merkur (Jeklotehna) zapira svoja vrata. Zadušili so jo dolgovi in konkurenca. 154 zaposlenih je po petindvajsetih letih dela v tem podjetju ostalo na cesti.

Brez potnega lista v Švico

LJUBLJANA /DELOFAX/ – Za slovenske državljane odslej zadostuje za vstop v Švico že osebna izkaznica in ni potreben potni list.

Slovenski prevoznik Alpe Adria že dve nezgodi, sreča brez žrtev

BRNIK /RAZLIČNI MEDIJI/ – Zaradi tehnične okvare na motorju na višini 7000 metrov (blizu Beljaka) je v ponedeljek, 7. januarja 2002, po 12 minutah poleta posadka airbusa 320 Adrie Airways letalo vrnila na Brnik, kjer so bile vse službe pripravljene na prisilni pristanek. Od 54 potnikov je po treh urah čakanja z drugim letalom odletelo v Pariz 52, dva sta si raje premislila, neka francoska ple-salka pa se je v Cannes raje odpe-

ljala z vlakom. To je v dveh tednih že druga okvara motorja na dveh od treh airbusih Adrie. 23. decembra je med vzletom eksplodiral motor. Nemški strokovnjaki naj bi zdaj motorje Adriinih airbusov temeljno pregledali.

Slovenska strokovnjaka patentirala napitek, ki preprečuje nastajanje ledvičnih kamnov

LJUBLJANA/MARIBOR/VEČER/ Slovenskima strokovnjakoma, farmacevtu in specialistu medicinske biokemije Damjanu Jurjcu in vodji zdravstva v Zdravilišču Rogaška, dr. Bojanu Tepežu, je nedavno avstrijski patentni urad podelil patent za iznajdbo postopka za izdelavo sredstva proti nastanku ledvičnih kamnov. Urad RS za intelektualno lastnino jima je patent podelil že pred dvema letoma. V tem času potekajo tudi pogovori s Kolinsko o izdelovanju napitka, proizvodnjo bi lahko začeli že čez nekaj mesecev. Govorimo seveda o naravnem napitku na podlagi mineralne vode Donat Mg, s katerimi bi preprečili ponovno nastajanje ledvičnih kamnov. Dr. Bojan Tepež in Damjan Jurjec sta že nekaj časa ugotavljala, da ima Donat Mg ugoden vpliv na preprečevanje in ponovno nastajanje ledvičnih kamnov. Dolgoletne raziskave so namreč dokazale, da bikarbonatni ioni (so tudi sestavini Donata) zmanjšujejo kislost urina, s tem pa posledično uničujejo ugodno okolje za nastanke kamnov. Magnezij preprečuje vezavo določenih ionov oziroma njihovo kristalizacijo.

Vse več transplantacij organov tudi v Sloveniji

LJUBLJANA /STA/ – Vse več Slovencev živi s presajenimi organi. Od leta 1970, ko je bila prvič presajena ledvica živega darovalca, je bilo izvedenih 527 transplantacij in 148 presaditev kostnega mozga, največ pa jih je bilo izvedenih lani, in sicer kar 57 transplantacij in 29 presaditev kostnega mozga. Slovenskim bolnikom pa pljuča zaenkrat še vedno presajajo na Dunaju, vendar tudi v Sloveniji potekajo priprave na tako transplantacijo.

Bodo nekateri lokalni časopisi kmalu postali dnevniki?

LJUBLJANA /DELO/ – Vodstvo Dela je novembra lani vodstvu Primorskih novic, Gorenjskega glasa, celjskega Novega tednika, Dolenjskega lista in Radia Tednik Ptuj predstavilo pobudo o poslovnem sodelovanju, po katerem naj bi se vseh pet lokalnih časopisov preoblikovalo v dnevnik. Vsi bi imeli del vsebine enake in bi jo pripravili v skupnem uredništvu, ki bi ga vodil sedanji svetovalec uprave Dela Tit Dobaršek.

Slaba prometna varnost

LJUBLJANA /STA/ – Ožji kolegij ministra za notranje zadeve Rada Bohinca je med drugim razpravljalo o prometnih nesrečah, v katerih je v letošnjem letu umrlo že 13 oseb (v enakem obdobju lani šest), in sklenil, da je treba s predstavniki ministrstva za promet in zveze preučiti predloge za izboljšanje prometne varnosti. Policija bo sicer v kratkem pripravila več televizijskih oglasov, s katerimi bo voznike pozivala k večji previdnosti pri vožnji.

Bojan Križaj odprl trgovino v Novem Sadu

TRŽIČ /VEČER/ – Legendarni slovenski smučar Bojan Križaj je v športno-poslovnem centru Vojvodina v Novem Sadu odprl prodajalno izdelkov begunjske družbe Elan. Elan se je po desetih letih vrnil na srbsko tržišče že septembra lani, ko je ponovno odprl prodajalno svojih izdelkov v Beogradu.

Novoustanovljen Oddelek za Slovence izven RS

LJUBLJANA /MK/ – Pred dnevi je bil pri Ministrstvu za kulturo RS ustanovljen Oddelek za Slovence izven RS. Vodja urada je Milena Domjan, državna podsekretarka.

Razpis Ministrstva za kulturo, za podelitev finančnih sredstev (tudi Slovincem po svetu):

www.sigov.si/mk/index.htm

Tečajnica Banke Slovenije

Srednji devizni tečaj (14. januarja 2002)

Država (enota)	tolarjev	Država (enota)	tolarjev
EMU (1 EUR)	221,9156	Madžarska (1 HUF)	0,9102
Avstralija (1 AUD)	128,8933	Poljska (1 PLN)	61,8149
Danska (1 DKK)	29,8567	Švedska (1 SEK)	24,1160
Hrvaška (1 HRK)	29,6413	Švica (1 CHF)	150,0444
Japonska (1 JPY)	1,8875	V. Britanija (1 GBP)	360,3111
Kanada (1 CAD)	155,5774	ZDA (1 USD)	248,5614

Ob 10. obletnici RS Maribor "diplomatska prestolnica"

MARIBOR/VEČER, FOTO: BORIS VUGRINEC/— Posvet slovenske diplomacije se letos časovno ujema z deseto obletnico mednarodnega priznanja Slovenije. Vodje slovenskih diplomatskih predstavništev in vodilni predstavniki zunanjega ministrstva so se na svojem osmem posvetu zbrali v Mariboru. Zunanji minister Dimitrij Rupel ga je ob tej priložnosti poimenoval "diplomatska prestolnica Slovenije". Gosta uvodnega dela posveta sta bila španski in madžarski zunanji minister Josep Pique in Janos Martonyi, udeležence pa je nagovoril tudi premier Janez Drnovšek. Sodelovalo je 36 veleposlanikov in vodij slovenskih diplomatskih misij v tujini.

PRED IZIDOM:

Vlada RS sprejela predlog resolucije o odnosih s Slovenci po svetu

LJUBLJANA, 17. JANUARJA/STA/ - Vlada je podprla predlog resolucije o odnosih s Slovenci po svetu in s tem povezanimi nalogami državnih in drugih dejavnikov RS. Ob tem je na predlog Ministrstva za šolstvo, znanost in šport sprejela amandma k četrtemu poglavju, ki navaja osnovna področja sodelovanja s Slovenci po svetu. Resolucija o odnosih s Slovenci po svetu obravnava položaj Slovencev, ki živijo izven Republike Slovenije, razen Slovencev v zamejstvu, o katerih govori resolucija o položaju avtohtonih slovenskih manjšin v sosednjih državah, ki jo je DZ sprejel leta 1996. Za ostale kategorije Slovencev po svetu pa doslej še ni bilo oblikovanih splošnih usmeritev politike oziroma odnosa Slovenije do njih. Resolucijo je pripravila Komisija državnega zbora za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu ob sodelovanju Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu. Omenjena komisija, ki jo vodi Franc Pukšič (SDS), je predlog resolucije sprejela 22. novembra lani, znova pa ga je obravnavala 20. decembra lani. Osnovni cilj resolucije je opredelitev politike RS do slovenskih izseljencev in zdomecev, ki temelji na petem členu ustave. Ta določa skrb za avtohtone slovenske manjšine v sosednjih državah ter slovenske zdomece in izseljence. Omenjeni člen tudi določa, da lahko Slovenci brez slovenskega državljanstva uživajo v Sloveniji posebne pravice in ugodnosti.

Politika RS do slovenskih izseljencev in zdomecev mora biti oblikovana tako, da bo omogočala ohranjanje slovenske identitete, jezika, kulture in kulturne dediščine v državah, kjer živijo Slovenci po svetu, omogočala tesne in obojestransko koristne stike ter spodbujala delovanje obeh strani v skupno korist, ki je poleg ohranjanja slovenske identitete, jezika, kulture in kulturne dediščine tudi promocija in predstavljanje Slovenije po svetu. Predlog resolucije ob splošnih ugotovitvah določa organe, pristojne za odnose s Slovenci po svetu, pri čemer temeljno politiko določa DZ, za izvajanje pa je pristojna vlada oziroma Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu kot organ v sestavi zunanjega ministrstva. Urad spremlja in koordinira dejavnosti pristojnih ministrstev na tem področju, resolucija določa tudi način in nosilec finančne podpore Slovencev zunaj Slovenije, pri čemer so podrobna navedena načela, ki jih je potrebno pri tem upoštevati. V četrtem poglavju resolucije so navedena osnovna področja sodelovanja Slovenije s Slovenci po svetu s ciljem, da bi ti postali oziroma ostali del enotnega slovenskega prostora in morajo biti zato dejavno vključeni v slovenski intelektualni, kulturni, gospodarski, znanstveni in družbeni potencial oziroma njegov razvoj. Amandma k četrtemu poglavju se nanaša na dopolnitev poglavja o ohranjanju slovenskega jezika in izobraževanja z vključevanjem univerz in znanstvenih organizacij ter vključevanjem slovenskih raziskovalcev iz tujine v uresničevanje nacionalnega raziskovalnega programa.

Generalni direktor slovenske policije na obisku v Avstraliji

MELBOURNE/MARIJA ANŽIČ/ - V zgodnjem četrtekovem jutru, dne 3.01.2002 sta slovenske rojake v Avstraliji obiskala generalni direktor slovenske policije g. Marko Pogorevc in šef njegovega kabineta g. Roman Rep. Oba sicer že poznana prijatelja avstralskih Slovencev. Na letališču so ju pričakali Slovenci v narodnih nošah s harmoniko, pesmijo, kruhom in soljo. Kot se spodobi za ponosne Slovence in vzgledne avstralske državljane, smo zapeli slovensko in avstralsko himno. Obisk, ki je sicer zasebne narave, saj sta Marko in Roman dolgoletna prijatelja patra Cirila, sta obisk izkoristila za srečanje s slovensko skupnostjo, ker pa sta tudi slovenska policista (oba osamosvojitelja samostojne Slovenije) sta obiskala vodstvo policije države Viktorija in Policijsko akademijo v Melbournu. Sprejel nas je namestnik glavne komisarke (komisararka Nixonova, je bila na dopustu) Neil O'Loughlin s sodelavci. V izredno prijateljskem in prisrčnem pogovoru sta Marko Pogorevc in Neil O'Loughlin izmenjala izkušnje pri vodenju policij.

Na koncu pogovorov sta si sogovornika izmenjala darila. Po pogovorih smo obiskali policijsko akademijo, kjer so nas podrobno seznanili s programom in aktivnostmi v Policijski akademiji in razkazali prostore. V cerkvi policijske akademije smo prižgali svečko za vse avstralske policiste, ki so umrli pri opravljanju svoje službe in skupaj zmolili Oče naš. Avstralski policisti so nas pogostili s kosilom v njihovi skupni jedilnici. Predsednik narodnega sveta g. Stefan Merzel, ki je bil tudi pobudnik tega obiska, se je zahvalil predstavnikom policije za izjemno lep sprejem, ki ga je organiziral Lenti Lenko.

Nazaj v Baragov dom so nas pripeljali s policijskim vozilom, pa ne zaradi tega, ker bi kršili javni red in mir, temveč iz vljudnosti in gostoljubja avstralske policije do slovenske skupnosti in gostov iz Slovenije. Po vrnitvi uspešnega obiska pri policiji smo v prostorih narodnega sveta še po stari slovenski navadi nazdravili, gosta pa sta se vpisala v knjigo gostov.

Marko Pogorevc s slovenskimi rojaki v Melbournu
Foto: Ana Marija Cek

Generalni direktor Marko Pogorevc sprejema darilo iz rok namestnika Viktorijske policije Neila O'Loughlina /Foto: Ana Marija Cek/.

Zapisali so še v ...

VEČER

Ko je pred kratkim slovenska vlada po nekajletnih pogajanjih z glasovanjem (trije ministri ZLSD so glasovali proti) potrdila besedilo sporazuma med Slovenijo in Svetim sedežem o pravnem položaju Katoliške cerkve v Sloveniji, je Spomenka Hribar med drugim zapisala v *Večerni* sobotni prilogi v rubriki *Od petka do petka* (22. december 2001) sledeče:

... Prebrala sem t.i. *Vatikanski sporazum*. Res je, prav ima Matevž Krivic, ne gre le za nedorečene formulacije in pravniško "šlamparijo", gre za več: za njo se skriva državniška slepota in pragmatizem, ki nima nobenega smisla za vprašanja prostosti duha in kulture. Spornost sporazuma je prišla na dan takoj po podpisu: premier je zagotavljal, da sporazum le ureja dosednji status Cerkve in da ni pričakovati novih zahtev po nadaljnjih sporazumih, predstavniki Cerkve pa so takoj nakazali, da jim sporazum pomeni le odskočno desko za nadaljnja pogajanja in da že pripravljajo zahteve po verouku kot obveznem izbirnem predmetu v šolah (ki naj bi ga seveda financirala država) ter versko dejavnost v vojski, v bolnišnicah itd. No, nič nimam proti temu, da ima vsakdo, ki si želi, možnost priti do verskih uslug - toda to ni stvar države kot države. Zame je sporno že temeljno izhodišče v preambuli sporazuma, ki se glasi: "Izhajajoč iz večstoletne zgodovinske povezanosti med slovenskim ljudstvom in Katoliško cerkvijo" - kakor da bi bila ta povezanost skoz in skoz neproblematična. Toda začela se je s krvavim pokristjanjevanjem, krvava pa je tudi bila protireformacija in njena udeležba v državljanskem spopadu med drugo svetovno vojno. Tine me je opozoril na to, da je v preambuli omenjeno 'slovensko ljudstvo' - kakor da Slovenci danes ne bi bili narod s svojo kulturo, h kateri pa je velik delež ustvarila seveda tudi Katoliška cerkev sama. Čudim se, kako malo državniškega čuta imajo naši državniki. Kaj državniki - uradniki!

JANA

Žana Kapetanovič: Letos Boža Plut in njen sedemletni sin Aleksander božičnih in novoletnih praznikov nista preživela v svoji hiši. Na njuni kmetiji v Primskovem je na kraju, kjer je bila prej hiša, ostalo pogorišče ... V tem času je bila Boža Plut predsednica društva Ostržek, samohranilka s

tremi otroki, bojevnica za pravice mater in očetov samohranilcev ter za zboljšanje položaja otrok. Ženska, ki je drugim naredila toliko dobrega, se je zdaj sama znašla v nadvse težkem položaju. In država? Plutova se med drugim sprašuje: "Kdaj bo ta država priznala, da je zelo slabo poskrbela za ljudi v težavah in reveže?" Kritična je do "Zakon o davku na preživnino, ki ga je ustavno sodišče sprejelo leta 1996, še vedno ni spremenjen, čeprav bi se moralo to zgoditi do oktobra 1997. Država, ki ne spoštuje zakonov svojega ustavnega sodišča, ni pravna država. Kakšna država je to, če se financira iz socialnih virov prihodkov, med katere vsekakor sodijo preživnine?! ... V Strasbourgu smo vložili tožbo za sto milijonov mark, kolikor država dolguje materam samohranilkam, torej malo več od denarja, ki so ga zapravili za nakup vladnega letala ..."

DELO

C.R.: Nakup pivovarne Union je za Interbrew, drugo največjo pivovarno na svetu, sicer majhen prevzem, povezan z njenim prizadevanjem, da bi utrdila svoj položaj na Balkanu ...

DEMOKRACIJA

Iz intervjuja. Drago Jančar: "... Dan po podpisu sporazuma o krški nuklearni, poslušam uvodni komentar na radiu ... Niti besedice o tem, da je v nebo kričeče odprto vprašanje to, da bodo prebivalci Krškega in okolice morali najmanj naslednjih petindvajset let živeti v nevarni bližini smrtonosnih jedrskih odpadkov, Hrvaška, polovična solastnica jedrske naprave, svoje polovice odpadkov namreč ne bo sprejela. Silovito razburjenje prebivalcev in ostri protesti opozicijske SDS niso vredni niti tega, da bi jih omenili. Vemo, kakšen silovit problem so ti odpadki v Nemčiji, Franciji ali Švici, pri nas tega problema ni, ker je vlada tako rekla, mediji pa so ji prikimali. In to je samo drobno zrno v gori peska medijskih dezinformacij, prikrivanja in pristranskega komentiranja, ki jih vsak dan sipajo na naše glave ..."

DELOFAX

Vse več je javnih razprav o pridružitvi Slovenije zvezi NATO. Delofax piše o že znani tezi Zmaga Jeliniča, da "je NATO zgolj instrument ameriškega imperializma ... gospodarsko ogroža Slovenijo".

Mnenja ... Enajst let po plebiscitu

*V Večerni pripravili:
Darka Zvonar, Predan
in Vanessa Cokl*

Dr. Lev Kreft (filozof):

"Prav je, da povemo kar je res: ta čas smo preživeli tako, kot smo se odločili. Verjetno res nismo poleteli v nebesa, a v nasprotju z mnogimi drugimi, ki so imeli vsakršne iluzije, si mi nebes tudi nismo slikali. Res je, da smo pričakovali, da bo vse potekalo hitreje in bolj gladko ..."

Dr. Drago Ocvirk (teolog):

"Pri nas je danes manj demokracije kakor pred desetimi leti ..."

Matjaž Hanžek (varuh človekovih pravic):

"Politični strah iz prejšnjega sistema je nadomestil eksistenčni strah v novem sistemu ... Primerjati kondicijo človekovih pravic v Sloveniji pred samostojnostjo in po njej, je znatno problematično ..."

DNEVNIK

Brane Šalomon: Kaj se dogaja s slovensko e-prihodnostjo, so se vprašali mnogi, ko so prebrali obširen dokument skupine *Economist Intelligence Unit* o pripravljenosti držav na prihodnost e-poslovanja. V dokumentu so ocenili pripravljenost v 60 državah in Slovenije niso uvrstili med tiste, ki bi jih bilo vredno oceniti, kako so pripravljene na prihajajočo novo ekonomijo. Po tem ocenjevanju e-gospodarstva, e-poslovanja in e-pripravljenosti so na prvih desetih mestih ZDA, Avstralija, Velika Britanija, Kanada, Norveška, Švedska, Singapur, Finska, Danska, Nizozemska, Švica, Nemčija in Hongkong. Pri nas bi te države sodobno imenovali gazele, kjer so uspešno rešili probleme e-povezovanja poslovanja, kjer je za e-poslovanje zrelo okolje, kjer so nanj pripravljene potrošniki, kjer je urejena zakonodaja za to vrsto poslovanja, kjer obstajajo ustrezne e-storitve in kjer je dovolj visoka stopnja infrastrukture ...

V Sloveniji nam mnogi že nekaj časa dokazujejo, kako uspešno se integriramo v vse mogoče svetovne procese, kako odločilno vlogu imamo pri sprejemanju dokumentov prihodnosti in kako smo pravzaprav na vrhu držav, ki so predpono "e" priključile marsikam, v poslovanje, izobraževanje in delo države ter še kam. Na seznamu pa sta na 27. in 28. mestu Češka in Madžarska, Poljska je na 30. in Slovaška na 32. mestu. Na Economistov seznam so se uvrstile celo Bolgarija (48.), Romunija in Ukrajina (obe na 52. mestu) in celo Ekvador, Iran, Nigerija, Kazahstan, Vietnam, Azerbejdžan in Pakistan ...

SVOBODNA SLOVENIJA

Časopis argentinskih Slovencev Svobodna Slovenija slavi svojo 60-letnico. Ustanovitelj je bil Miloš Stare, najprej v Sloveniji potem pa še v Argentini. Po Staretovi smrti, je po krajšem urednikovanju Slavimira Batagelja in Toneta Mizerita prevzel uredniško mesto Tine Debeljak, in urednik je že 17 let. V decembrski številki je urednik spregovoril o stanju časopisa in dejal, da so si zaposleni pri Svobodni Sloveniji morali zmanjšati honorar. V krizi so se znašli iz več razlogov:

"Svobodna Slovenija je na robu prenehanja izhajanja. Stari umirajo ali odpovedujejo list iz ekonomskih razlogov ali opešanja oči, a zaenkrat se še naročajo mlajši, a ne v tolikem številu, da bi zagotovili obstoj. Pomagali smo si z darovi in zapuščinami ... iz Slovenije ne dobivamo redne podpore. Za obstoj lista pa bi bilo potrebno več naročnikov ... List ima trenutno v Sloveniji 30 naročnikov, drugje po svetu 105, v Argentini pa 500 ..." je povedal Tine Debeljak.

DELO

Dr. Gojko Stanič kritičen do svoje lastne, Drnovškove LDS: "Zdaj imamo v Sloveniji organizirani kriminal, ki ga prej ni bilo. V Sloveniji vlada politična oligarhija, imamo nove politične fevdalce, ki vladajo brez demokratičnega nadzora. Vladajoči politiki so se povsem odtujili od ljudi, kakovost življenja pa je močno padla." Toda, saj je tudi sam član vladajoče stranke. Odkrito pove, da se mu toži po starih časih, ko je bilo več odprtosti in demokracije.

Gospodarstvo v 2001

Razprodaja Slovenije

LJUBLJANA /DEMOKRACIJA, VIDA KOCJAN/ – Slovensko gospodarstvo v letu 2001 je bilo v znamenju napovedanih razprodaj državnega premoženja v posameznih gospodarskih družbah in dveh največjih slovenskih bankah.

BANKE

Francozom prodana

Slovenska kreditna banka Slovenski bančni trg je aprila 2001 izgubil banko SKB (Slovenska kreditna banka). Francoska banka Societe Generale je namreč odkupila 97-odstotni delež te največje slovenske zasebne banke.

***

Italijanom prodana

Banka Koper

Trije največji lastniki Banke Koper (Luka Koper, Istrabenz in Intereuropa) so konec oktobra 2001 z italijansko finančno skupino San Paolo IMI iz Torina podpisali pogodbo o prodaji skoraj 52-odstotnega deleža te četrte največje slovenske banke.

Prevzemi

slovenskih podjetij

V letu 2001 je bilo kar nekaj povezovanja med slovenskimi in tujimi podjetji pa tudi nekaj prevzemov. Tujci so začeli vstopati predvsem na slovenski bančni, telekomunikacijski in živilski trg. Slovenska podjetja pa so se še intenzivneje usmerila na trge nekdanje Jugoslavije. Lek in Krka sta se bolj kot doslej usmerila na trge Srednje in Vzhodne Evrope. Sicer pa nekatere borzno posredniške hiše že nekaj časa sistematično odkupujejo delnice za tuje kupce. Med odmevnejšimi je bil letos odkup Iskre, tovarne kondenzatorjev iz Semiča, s strani berlinskega podjetja KuW. Slednjim je Iskra ob obilni pomoči slovenskih "preprodajalcev" po desetletju naporov le uspelo odkupiti, v Semiču pa še vedno vladata strah in trepet pred ukrepi novih lastnikov. Prvi večji prevzem enega izmed slovenskih podjetij s strani tujcev se je zgodil že konec februarja 2001, ko je večinski delež v drugem slovenskem operaterju mobilne telefonije Simobil za 22 milijard dolarjev po osmih mesecih pogajanj pridobilo avstrijsko podjetje Mobilkom Austria. Za drugo polovico leta je značilna t. i. pivovarska vojna. Pivovarna Laško je skupaj z Radensko (ta

je od leta 2000 v večinski lasti laške pivovarne) odkupila 24,99-odstotni delež Pivovarne Union ter s tem pridobila največji lastniški delež v tej družbi. Laško se je želelo združiti z Unionom, vendar so v zadnjih mesecih potekali intenzivni pogovori med Unionom in belgijskim pivovarskim koncernom Interbrew. S Pivovarno Union je tesno povezana tudi usoda Fructala iz Ajdovščine. To podjetje je ljubljanska pivovarna prevzela konec leta 2000.

Tudi Slovenija kupuje

Živahno je tudi bilo ob prodajah/ odkupih znotraj slovenskega trga v papirni, železarski, elektro, gradbeniški industriji pa tudi v turizmu. Slovenija je kupovala tudi izven svojih meja (časnik Finance je poročal, da so Slovenci v Črni gori pokupili večino tamkajšnjega premoženja). Tudi v BiH je Slovenija pokupila precej podjetij.

NOVICE PRED IZIDOM

Prodaja pivovarn v letu 2002

MARIBOR/LJUBLJANA/ LAŠKO / VEČER/ – Slovenska Kapitalska družba je 8. januarja 2002 belgijski družbi Interbrew prodala svoj delež delnic v Pivovarni Union. Radenska je za svoj delež Uniona iztržila štiri milijarde dolarjev, če bi počakala, bi dobila več kot pet milijard dolarjev. Zaenkrat še ni jasno, koliko bo ta poteza državnega delničarja stala Pivovarno Laško. Pri Interbrewju pravijo, da so v Pivovarni Union pripravljeni imeti tudi samo manjšinski delež, kajti zanje je "pomembno biti navzoč tudi na slovenskem tržišču". Interbrew si bo verjetno vzel nekaj časa in nato izdelal strategijo, s katero bi počasi pridobil odločujoče deleže v celotni slovenski pivovarski industriji - ali pa se bo pri prevzemu Uniona zapletlo ... klopčič se odvija prav te dni ...

Prodaja Nove ljubljanske banke NLB

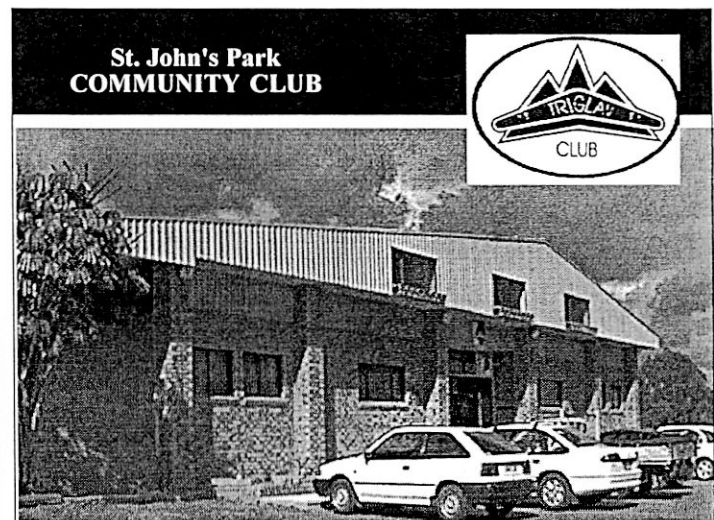
Trenutno potekajo pogajanja z belgijsko bančno skupino KBC, ki naj bi do 1. marca letos kupila 34-odstotni delež Nove ljubljanske banke (NLB). Uradni viri molčijo o tem kolika bo kupnina.

ŽARIŠČE: POJUGOSLOVANJENJE IN DRUGA POTUJČENJA SLOVENIJE

Udrihanje po vsem kar je slovensko

LJUBLJANA /DEMOKRACIJA, I.Ž/ – Že nekaj let se po vsej Sloveniji vrstijo stotine kulturnih in subkulturnih prireditev tujih avtorjev in izvajalcev v tujih jezikih. V Sloveniji skoraj popolnoma prevladujejo tuje kulturne prireditve v tujih jezikih; med etnoglasbo je slišati izvajalce z vsega sveta, zlasti z Balkana, le pristne slovenske narodne (ljudske) pesmi ne. Nasprotno pa brez srbohrvaščine skoraj ni več nobene slovenske prireditve. V TV programih in glasbi močno prevladujejo ameriške, zahodne in balkanske kulture, skoraj nič pa ni (čeških, slovaških in ruskih) dobrih slovenskih filmov in oddaj. Sodobni slovenski filmi in večina neužitno plehkkih nadaljevanj dosledno predstavljajo Slovenijo kot "multikulturno" državo. Gre za načrtno odstranjevanje vsega, kar diši po slovenski kulturi, tudi za izirvanje starejših slovenskih umetnikov, zgodovinarjev, za skrunjenje slovenske klasike; za načrtno smešenje in razvrednotenje stebrov slovenske klasike: Prešerna, Levstika, Cankarja, Gregorčiča in drugih.

Razglašeni sodobni svobodni pristop izbrano udriha le po slovenski kulturi, nikoli po nekdanji jugoslovanski ali po današnjih vladajočih. Prišli smo tako daleč, da nas, tako kot igrajo v slovenskih filmih, s TV-zaslono (med nerodnim rezanjem čebule) priseljeni mladci v jugoslovanshčini poučujejo o slovenski kuhinji, o slovenski zgodovini in kulturi (Amir Muratovič, Radosavljevič, v knjigah Nešovič itn.). V drugih rokah je velik del slovenskih kulturnih ustanov in umetniških vodstev. Namesto o izpričani staroslovanski zgodovini (od Tirolske do Dunaja in Blatnega jezera, Samovi srednjeevropski državi, slovenski Karantaniji, vrhuncu staroslovenske kulture v 9. stoletju, slovenshčini v Brižinskih spomenikih, ustoličevanju knezov, vojvod v slovenshčini do leta 1414, o slovenskih knezih in kosezih), ki jo je v Zgodovini Slovencev dokumentiral dr. Bogo Grafenauer, se zaradi načrta pojugoslovanjanja in drugega potujčenja Slovenije govori le o "Slovanih" na naših tleh ... Vse to je izničenje slovenske kulturne dediščine in kulture, čezmerna naselitev tujcev ter zmanjšanje pravic slovenskega naroda ...

V Klubu Triglav najdete veliko zabave zase in za svoje prijatelje

Vljudno vabljeni!

80 - 84 Brisbane Road - St. John's Park
 Telefon: (02) 9610 1627 Fax: (02) 9823 2522
 E-mail: club@triglav.com.au

Venetologija - Slovenetologija

O prvem mednarodnem posvetovanju Veneti v etnogenezi srednjeevropskega prebivalstva iz serije konferenc "Korenine slovenskega naroda" Organizacija Svetovnega slovenskega kongresa Ljubljana 17. in 18. september 2001

Priprave – Leta 1999 je mag. Vinko Vodopivec pri Slovenski konferenci Svetovnega slovenskega kongresa uspel s pobudo, da SK SSK spodbuja in poživi ugotavljanje korenin slovenskega naroda. Svet SK SSK je potrdil projekt *Identiteta slovenskega naroda* in priprave na *Posvetovanje o izvorih slovenskega jezika in naše naselitve*. Delovati je začel poseben odbor.

Posvetovanje – Na posvetovanju je sodelovalo 23 avtorjev iz 10 držav. Podano je bilo 27 prispevkov, ki smo jih razvrstili v štiri skupine. V prvi, uvodni skupini, so bila pregledna predavanja. p. I. Tomažič in prof. dr. P.V. Tulajev sta podala pregled dejstev, ki kažejo, da so Veneti predniki Slovanov. Mag. L. Vuga je prikazal zadnje dosežke vrhunskih evropskih znanstvenikov v razumevanju prazgodovine Evrope, med njimi zlasti sodobno teorijo kontinuitete. I. Gorenc pa je podrobno analiziral pričevanje, da Veneti okoli Ogleja v 4. stol. niso bili poromanjeni, pa tudi Panonci in Mezijci ne. V drugi skupini so avtorji obravnavali jezikovne sledi. J. Škulj je predstavil podobnosti med (staro)indijskimi in slovenskim jezikom, prof.dr. J. Orešnik je govoril o primerjalni metodi v jezikoslovju, akad. prof.dr. V. Nikčević pa o novih podatkih, ki kažejo, da so bili Veneti predniki Slovencev. Prispevek A. Ambrožiča o etimološki vzporednosti v napisih, imenih, itd. v antični Galiji smo zaradi avtorjeve odsotnosti lahko prikazali le okvirno. T. Grohar je navedel nekaj dodatnih imen, ki kažejo na sledove slovenščine nekdanje v Franciji, prispevka dr. L. Arka o jezikovnih povezavah med Baski in Slovani v davnini nismo mogli predstaviti, zato pa je bilo predstavljeno delo prof. dr. R. Pešica o pismenstvu kulture Vinca. Mag. V. Vodopivec je poglobljeno analiziral atestinske tablice in dokazal njihovo praslavansko, prof. G. Tomezzoli je razvozlal dva retijska napisa s pomočjo slovenščine. Mag. E. Tomas je prikazal izsledke E. Röttha o sorodnostih med pragermanskim in venetskim jezikom, J. Bizjak pa je govoril o pašništvu in kovinarstvu v Alpah ter o podobnosti krajevnih imen na obeh koncih Jantarske poti. Tretja skupina je bila tematsko raznolika. Najprej je doc. dr. J.

Rant podal pregled objav o Venetih v zadnjih 30 letih, prof. G. Tomezzoli pa zbirko publikacij o armoriških in atestinskih Venetih, spravljeno na CD-ROM. A. Rant je obravnaval prazgodovinsko pismenstvo v jugovzhodnih Alpah, ki se pojavlja kot napisi na orodju, orožju, kovancih in kot lastniška znamenja. Prof.dr. S. Pantelič je govoril o avtohtonosti Venetov v Karantaniji. Prof. dr. B. Kiauta je pokazal na ujemanje območij s poimenovanjem kačjih pastirjev po kači z območji kulture žarnih grobišč. Mag. I. Cvetko je na istem območju ugotovil pojavljanje 5/8 takta v pesmih. Prof. dr. A. Mavretič je posredoval spis dr. Ch. Bryant-Abrahama. Najbolj raznolika je bila četrta skupina prispevkov. Nekateri od njih so bili dokaj poljudni, so pa prispevali drobce k našemu vedenju ali pa nakazali, kaj bi bilo v bodoče še potrebno obdelati. Mag. E. Tomas je ugotavljal sledove Venetov v pričevanju Jakoba Lorberja; D. Kebe pa, kje bi lahko bilo japonsko mesto Metullum. **S. Marn je predstavil delo Jožice Gerden o Venetih v Avstraliji, priseljenih iz Lužice in Saške, ki po 150 letih življenja v Avstraliji še vedno ponosno gojijo svojo venetsko zavest, značilnosti in kulturo. Žal pa je bil ta referat ravno tisti dan zaradi nepoznavanja resničnih dejstev neupravičeno sramoten na zadnji strani časnika Delo.** Predstavili smo tudi prispevek Š. Babiča o neprekinjenosti krščanstva v Sloveniji. Prof. dr. P.V. Tulajev je predstavil prispevek M. Smoleja o Venetih, Skandinaviji in Rusiji. Posvetovanje je sklenil A. Rant z referatom: Multidisciplinarni projekt: Etnogeneza slovenskega naroda - izziv za slovensko znanost, ki je osnova za nadaljnje delo.

Ugotovitve – Po vsakem sklopu je bila obširna razprava, ki je pokazala na različnost nekaterih pogledov, ki pa ne nasprotujejo skupni ugotovitvi, da so Sloveneti naši jezikovni predniki. Vsak prispevek odstranjuje praznine v dostopnih podatkih ali premaguje neznanje in pomaga ustvarjati popolnejšo sliko o naših prednikih Slovenetih in o etnogenezi srednjeevropskega prebivalstva v celoti. Najpomembnejša ugotovitev na posvetovanju je bila, da naši "slovenetoslovci" sploh niso tako osamljeni, kot je to videti v

slovenskem in avstrijskem znanstvenem prostoru. V Evropi se namreč v zadnjem desetletju uvaja povsem nova prazgovinska paradigma. V njej je zlasti opazna teorija kontinuitete. Večina evropskih arheologov je zavrnila domnevo o invaziji Indoevropejcev v bakreni dobi, opuščajo jo že tudi uradne evropske institucije, ki financirajo raziskave. Vedno več vrhunskih evropskih strokovnjakov za prazgodovino zavrača domnevo o prihodu Slovanov v 6. stol. Sedaj razpravljajo le še, ali so Slovani na svojih sedanjih ozemljih od mlajše ali od starejše kamene dobe, pri čemer se ta čas pomika vedno globlje v preteklost. Tvorci teorije kontinuitete kritizirajo slovenske (akademske) zgodovinarje in druge znanstvenike (nekatero celo poimensko), da so preveč vezani na tradicionalno teorijo, preveč zadržani in da od njih pričakujejo večji prispevek pri ugotavljanju etnogeneze tako Slovencev kot drugih Slovanov in ostalih indoevropskih ljudstev. Teorija kontinuitete je prav tisto, kar naši "slovenetoslovci" že več kot petnajst let ustvarjajo, le da v preozkem obsegu, brez te oznake, s pre malo povezavami s podobno mislečimi znanstveniki po Evropi in včasih na prenikih strokovni ravni. Naši amaterski "slovenetoslovci" so torej zelo zgodaj, mnogo pred drugimi evropskimi znanstveniki, zaznali znamenja časa in sporočili javnosti, kaj je treba narediti. Če bi bili naši znanstveniki njihovo opozorilo resno vzeli, bi bili imeli okoli deset let prednosti pred zahodnoevropskimi kolegi. Ker pa so sporočili le nasprotovali, sedaj zostajajo za njimi in zopet nam grozi, da bodo od njih le pripisovali in se jim uklanjali, namesto da bi kot Slovenci prispevali kaj izvirnega. Druga ugotovitev, skladna s prvo je ta, da sta retijski in venetski jezik bolj podobna sedanjim srednjeevropskim slovanskim jezikom kot pa latinskemu ali italiskemu ali germanskim jezikom oziroma klasični grščini. Rekonstrukcije praslavščine, kot jih je ob neupoštevanju Retijcev in Venetov izoblikovala slavistika, dajejo nepopolno sliko. Razprava na posvetovanju je navrgla tudi misel, da bi bilo sedaj, zaradi številnih dvomnosti in različnega razumevanja tega imena po Evropi, bolj primerno opustiti poimenovanje "Veneti" in dosledno uporabljati "Sloveneti", kot smo to storili v tem pregledu. Naslednja ugotovitev je, da še vedno odkrivamo nove in nove podatke, ki jih je lažje razložiti s teorijo kontinuitete kot pa z dosedanjimi teorijami katastrof in popolnih selitev. Veliko teh podatkov najdemo že pri avtorjih izpred sto in več let.

Slovenski znanstveniki, ki jih poznamo kot zagovornike doslej prevladujoče naselitvene teorije in se na vabila prirediteljev posvetovanja niso odzvali, se očitno zavedajo, da jim je za obrambo preživelih razlag zmanjkalo argumentov. Nekateri med njimi že ugotavljajo, da je treba naselitveno teorijo predrugačiti. Pri tem pa nastaja vtis, da poskušajo nekateri zamolčati prispevek "slovenetoslovcev", si prisvojiti rezultate njihovega dela in prikazati njihove ugotovitve kot lastne zasluge, čeprav so dejstva ob številnih objavah na obeh straneh zlahka preverljiva. Mlajšim zgodovinarjem je ob takem razvoju stvari odprta možnost, da gredo po lastni poti in ob spoštovanju znanstvene metode lahko dosežejo še veliko. Znanstvena metoda zahteva, da "Zgodovinska znanost gotovo mora pri obravnavanju vprašanj preteklosti upoštevati in uporabljati vse zgodovinske vire, se pravi vse sledove, ki ..." (B. Grafenauer v: P. Diakon, *Zgodovina Langobardov*, Obzorja, Maribor 1988, str. 403). Naše "venetologe", po novem "slovenetoslovce" ali "avtohtoniste" čaka sedaj težja naloga, ko naj ne bi pisali samo o "Slovenetih", temveč o vseh "staroselcih". Osvojiti morajo sedanji način razmišljanja, pisanja in objavljanja stroke, ne da bi pri tem zanemarili znanstveni pristop in argumente. Kar nekaj akademskih znanstvenikov je opozorilo, da "slovenetoslovci" pogosto uporabljajo način dela in podajanja dokazov izpred sto in več let. Pa tudi, da bi jih tvorci nove prazgodovinske paradigme sprejeli medse, če bi bili njihovi dokazi izvedeni na način, ki je v znanosti sedaj v navadi.

Obžalujemo razhajanja med pristaži novih pogledov na izvor in zgodovino Slovencev, ki je privedel do podvojitve posvetovanja Ljubljana - Ptuj. Vendar pa smo prepričani, da bo mogoče že kmalu premagati osebne zadržke in strmiti sile, pritegniti še druge znanstvenike in stroke ter v taki povezavi doseči v evropskem prostoru dokončen umik zastarelih in neutemeljenih pogledov na etnogenezo srednjeevropskega prebivalstva.

V ta namen že pripravljamo naslednje posvetovanje v letu 2002. Ustanovili smo mednarodni znanstveni in programski odbor, ki ga sestavlja sedanji programski odbor razširjen z znanstveniki iz tujine, ki so bili navzoči na posvetovanju. Vse domače strokovnjake vabimo k sodelovanju v strokovnem odboru in na prihodnjem posvetovanju.

Prof.dr. A. Perdih

The voice- Of Slovenia

Year 2 No 17 January 2002

Sonia Leber & David Chesworth, The Masters Voice

Sit, Ubu, sit. Good dog.

Mitchell Whitelaw

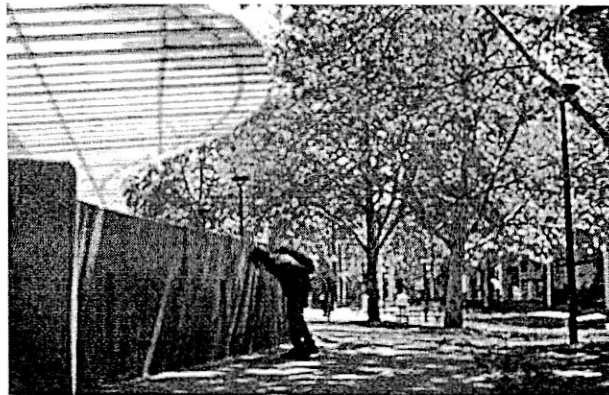
CANBERRA/REALTIME;
WWW.REALTIMEARTS.NET/-

Visitors to Canberra, or new arrivals, are often anxious to find out where 'town' is, where they are in relation to the middle of things, the action, the hub, the urban focus. There's a common conversation that goes along the lines of, "So where's the city?" "Well..." (apologetically) "there's Civic..." Civic is the diffuse middle of this diffuse city - a loose mix of malls, cafes and bus terminals; visitors greet it with some suspicion, as if there's actually a real urban centre somewhere else which is being kept from them.

The retail and restaurant cluster is around Garema Place, the wide pedestrian plaza that is truly, in social, street-life terms, the middle of town. Its image has been dominated by petty crime and drugs, until recently; the Place has been 'cleaned up,' and local government seems intent on encouraging a more lively and non-threatening public space. There's certainly a pulse now: lots of fire-twirling, the odd band, packs of skateboarders and freestyle bike riders, hopping around the steps and benches like biomechanical goats. As well, public sculptures have been multiplying in the Place precinct, part of a public art program being run by local government. The latest of these is The Master's Voice, a sound installation by Melbourne-based collaborators David Chesworth and Sonia Leber.

Sonia Leber & David Chesworth, The Masters Voice, Sonia Leber

The work is physically almost surreptitious: 11 straps of stainless steel grille, inset into the pavement and up an adjacent wall. It borders a pedestrian thoroughfare through low-key retail and cafes, a transitional space. Crouching below waist level, it trips up passers-by, induces double-takes, private puzzled glances. It calls out: "Come

'ere...gedaround ya lazy dog / Chook-chook-chook-chook! / Back...back...back...good boy, Whoa!" It addresses us directly, in a language and a sonic shape that is completely familiar. It's just that we're not usually the addressee, here. A throng of animal-voices: calls, exhortations, orders, signals, admonishments, affectionate jibes. In fact they're real-world recordings of people talking to their animals, with the sonic presence of the animals themselves edited out. There's a kind of hole in the air where an animal should be, but it's only occasionally clear what kind of animal, and anyway it keeps changing. A phantom menagerie, chooks, dogs, elephants, horses, who-knows-what. That's what passing humans walk into, what alerts and draws them in, a virtual form made from silly, anthropomorphised animal-talk, but a form which points to the real presence of one of those inscrutable 'others.'

Leber and Chesworth have edited the calls together into short compositions, layered sequences which follow a passerby the length of the work. There are arrangements of sense and subject but especially sound: pitch, contour, cadence, rhythm. The 'sensible' inflections of speech get stretched into wild glisses and warbling melisma; syllables shorten into abstract sonic punctuation. There's a bit of outright mimesis, growls and clucks and budgie whistles, but more often the calls work 2 strata at once, language and sound, human and animal.

The words are there as a scaffolding for the sonic forms-the elements which do the be-havioural work-but also for the speaker's own benefit, a warmly ironic monologue.

"You're not going to be able to walk, your stomach's that big ... You aren't ... Eh?" At the same time these calls are full of questions, invitations to conversation, spaces for exchange; there's this urge for an interchange, which in the absence of an articulate partner, puts words in its mouth, or paw.

So these candid, charged interspecies moments emerge from inconspicuous slots in a mallscape; their sonic shapes stand out against the 'public' murmur of social verbosity. As Tony MacGregor (Executive Producer, Radio Eye, ABC Radio National) pointed out at the work's opening, Canberra is nominally a location for public, social, civilised speech; yet the House of Reps is dubbed the "bear pit." Meanwhile these real interchanges have an immediacy that the scripted drivel of most political discourse lacks. Most striking, though, is the presence which the work projects, the way it subtly deforms this coolly anthropocentric public plaza, turning civilised language into silly noises, and turning people, momentarily, into animals.

The Master's Voice, sound installation by Sonia Leber & David Chesworth in association with H2o architects, Pocket Park, Corner Garema Place & Akuna Street, Civic, Canberra.

Architect Tom Kovac and the new World Trade Center- New York

"Tom Kovac is the only Australian architect invited to create a design for the new World Trade Center in New York. Seventeen of the most famous architects from around the world have been invited to create a design for a new World Trade Center. The exhibition of all the projects will open at the prestigious Max Protetch Gallery in New York on the 17th of January 2002."

/INTERNET PAGE/- Tom Kovac settled in Australia in 1970. The remarkable plasticity of Tom Kovac's architectural works, which combine his research on light and surprising sense of spatial flow are, in his view, influenced by the sculptures of Richard Serra, Donald Judd, Barbara Hepworth, or perhaps even by the works of Frederick Kiesler.

Architecture appears, in this case, to be an energetic field of gravitational forces or surfaces and volumes, voids and solids, transparencies and densities, all dissolving into the same simultaneous perception, where modulated masses are affirmed, and limits fended off and endowed with motion. After having designed the Succhi store in 1991, or the Atlas House in 1996 N both built in Melbourne N Tom Kovac is now building a large complex at St Kilda Marina, including stores, restaurants, etc.; he is also building the Little Latrobe Apartments in Melbourne. This is an apartment building characterised by its undulating facade whose two concrete sides contrast with the lateral glass opening, thus creating a distorted kinematic effect.

The Slovenia-born Australian Tom Kovac is the only one. His architecture dementia has no parallel in Australia!

(More on page 4/)

Marjetica Potrč from Slovenija will exhibit her art work at Visual Arts Festival - Perth

Perth Institute of Contemporary Art PICA
January 25 2002

Marjetica Potrč is a Ljubljana based artist and architect. At the moment she is an artist in residence at the Kuenstlerhaus Bethanien in Berlin.

She is a winner of the *Boss Prize 2000* of the Guggenheim Museum, New York. Her work has been featured throughout Europe and the United States, including shows at the Center for Curatorial Studies Museum, Bard College, Annandale-on-Hudson, NY (1996); Skulptur. Projekte in Muenster (1997); La casa, il Corpo, il Cuore: Konstruktion der Identitaeten, Museum Moderner Kunst Stiftung Ludwig, Vienna (1999); Urban Visions, Worcester Art Museum, Worcester, Massachusetts (1999); and Guggenheim Museum, NY (2001). In addition, Potrč has received numerous awards, including grants from the Pollock-Krasner Foundation (1993 and 1999), Parque de la Memoria Sculpture Prize, Buenos Aires (2000), and *The Hugo Boss Prize 2000*, Guggenheim Museum.

Concealed and Forgotten Persons

**Barbara of Celje
(1388 - 1451)
Queen and Empress
Who Decided the Fate of Europe**
By Dr. Jozko Šavli

*Barbara and her daughter Elisabeth are led to Mass
(Chronicle of Council of Costance, of Ulric von Richental, 1482).*

In the year 1396, while fighting against the Turks near Nikopol at the Danube in Bulgaria, **Herman II Count of Celje**, (now belonging to Slovenia), saved the life of **Sigmund of Luxemburg, King of Hungary** and son of Emperor Carl IV. King Sigmund rewarded Herman generously by bestowing him with many properties. Sigmund's wife, the Hungarian Queen Mary had passed away a year before in 1395 and left him behind as a widower. She was the daughter and heiress of Louis the Great († 1382), from the Anjou-Sicily line.

In 1405, Sigmund married **Barbara of Celje**, Herman's daughter, born in 1388. Barbara was a very beautiful, clever and also sophisticated noblewoman. She spoke Slovenian, German and Latin. Later on she also learned to speak other languages and was an adversary to his mother, **Ann of Schaumburg**, a Bavarian countess, who introduced German customs to the courts of Celje. On Barbara's request, her father removed the German chancellor and customs which were placed upon the courts and castles in Celje. His army was formed of Slovenian soldiers only.

On Easter in 1410, Herman II of Celje was invited to Cracow by his niece **Ann of Celje**, the Polish Queen. During his visit he confided in her husband **Vladislaus II Jagiello, the Polish King**, valuable information, which was en-

trusted to him by his daughter Barbara: "Sigmund, the Hungarian King, cannot reckon support from his grandees and therefore never would assault Poland from the South, otherwise he will loose his throne". In this way the Polish King had time to direct his armed forces toward the North, and on July 15th he defeated near Tannenberg (Grunwald) the knights of the potent **Teutonic Order**, who threatened his kingdom.

In 1414, Sigmund and Barbara were crowned in Aachen as **King and Queen of Germany** (ancient Kingdom of Eastern Franks). Afterwards they proceeded to the Council in Constance, where at that point in time the Czech reformer Jan Hus was condemned to the stake. Such an action caused fights with the Hussites in Bohemia for many long years until finally they were defeated by Sigmund's general Jan Zizka. In 1419, Sigmund and Barbara were crowned as **King and Queen of Bohemia**, since Sigmund's father, Emperor Charles IV, was also the Czech King, known as Charles I.

The defeat of the Hussites invigorated the German faction, not only in Bohemia but also in Hungary. This faction saw in Barbara, and not without good reason, its principal adversary. It was their doing that she was calumniated persistently as unfaithful to her consort. The enraged Sigmund banished her and their infant daughter Elisabeth far away to the town of Varadin. When the Polish King visited Hun-

gary he had the royal consorts reconcile, for which Barbara and her father Herman II remained forever grateful to him. Nevertheless, since then Barbara's influence in the Hungarian Court was very curtailed. In 1421, she could not hinder the marriage of her young daughter Elisabeth with **Albert V of Habsburg** (Albertine line), the ruler of Austria. Already in 1420 the friendship between Sigmund and the Polish King was dissolved. On the Diet in Breslau, where Sigmund was elected to umpire the quarrel between Poland and the Teutonic Knights, he found himself on part of the latter. In the year 1429 Sigmund suffered a defeat from the Turks. In his opinion Alexander's (Prince of Wallachia) behaviour caused this defeat and he imposed this burden on him. However, Alexander was a vassal of the Polish King and under his protection. A very offended Sigmund tried to persuade the Grand Duke **Vitold of Lithuania**, to secede from Poland. Unfortunately, the latter perished by falling of his horse. In 1431, in Milan, Sigmund and Barbara were crowned **King and Queen of Italy** (ancient Kingdom of Middle Franks). In 1433, in Rome, the Pope crowned them **Emperor and Empress**. They treaded in this way in front of the Christian Europe, represented by the Holy Roman Empire. However, more bad news awaited Barbara. In 1435, her father Count Herman II of Celje and his friend, the Polish King, passed away. The forces of her consort declined too. Now the aspirations of the Habsburgs to strive after the Hungarian crown became more and more evident. In an effort to stop the Habsburgs and the German penetration towards East, her consort nominated in 1436 as **Princes of the Holy Roman Empire** Barbara's brother **Frederic II** and her nephew **Ulric II**. This was obviously done on her request and it paved the way for the County of Celje to become the immediate Principality of the Empire. Although, the Counts of Celje were the former vassals of Inner Austria (ancient Carantania), ruled by **Duke Frederic V of Habsburg** (Leopoldinian line), who tarried at that time in Palestine. Once returned, he did not recognize Sigmund's nomination and began to fight with the Counts of Celje for a long period of time. Barbara tried to hinder the Habsburgs in organizing a more

TIGR The Liberation Movement of Primorska (Slovenian Littoral) during Italian Fascism and the Persecution of their Members in Communist Yugoslavia

By Dr. Jozko Savli

potent block and she planned to unite Hungary, Bohemia and Poland under a unique crown. But now she was stopped by Sigmund and interned to the Bohemian town of Znojmo. In 1437 Sigmund died. On the 1st day of 1438 the Hungarian Diet elected the new king Albert I. of Habsburg, the consort of Barbara's daughter Elisabeth. After a few months he also was elected King of Germany, where he was known as Albert II. The Empress and Queen Barbara could not bear this action and escaped to Poland. There she was received in a solemn way by King Vladislaus III Jagiello. The same year Albert II invaded Bohemia and crowned himself as King of Bohemia. But the Hussites rebelled again and turned to the Polish King. Albert II was constrained to ask for armistice, because the Turks invaded Hungary near Belgrade anew. He went to combat them and died on his return on diarrhea. Hungary was anew without a ruler. However, Queen Elisabeth gave birth to a son after Albert's death and called him Ladislaus Posthumous. She wanted to assure him the kingdom, and let the child crown. But mother Barbara insisted to nominate Vladislaus III Jagiello as the new Hungarian king. It came to a struggle between the Polish party in Hungary and the partisans of Queen Elisabeth. They were conquered by the party and the Hungarian crown was given to the Polish King. In 1442, Queen Elisabeth died, her mind and body was completely exhausted from all the countless struggles and fighting. Empress Barbara left Poland and settled down in her Castle Melnik in Bohemia. Vladislaus III Jagiello, King of Poland and Hungary, fell while fighting the Turks near Varna (Bulgaria), in 1444. In Hungary he was succeeded by Ladislaus Posthumous († 1457), and in Poland by his brother Casimir IV Jagiello († 1492). The latter was married to Elisabeth of Austria, daughter of Albert II and Elisabeth, a niece of Barbara.

Barbara of Celje, Queen and Empress, died in 1451. For a century she stopped the German feudal penetration towards East. Meaning, together with her cousin Ann, Queen of Poland, they had already at that time influence on the outcome of the battle near Tannenberg, and Barbara was also hostile against the Habsburgs. Only in 1527 they had their first chance to win the Hungarian crown. She is interred in the Cathedral of St. Vitus in Prague. **She definitely made a difference in the fate of Europe.**

The organization TIGR (tiger) addressed to the president of Slovenia, Mr. Milan Kucan, three letters successively (1997, 1998, 1999), requesting him to mediate for a memorial to be erected in honour of the members of organization TIGR, who were sentenced to death in the second trial at Opicine (Opicina) in Trieste, on the Italian side of the border. The magazine 'Primorski rodoljub' (No 5. Koper, 2001) published these letters, but it is not evident if Mr. Kucan or the Government in Ljubljana replied to them. For this reason it is appropriate that the readers become familiar with the wider problems in this context (Writers remark).

At the end of the First World War in 1918 the Austro Hungarian Monarchy crumbled. Parts of the Slovenian territory, as the regions of Kranjska (Krain) and Spodnja Štajerska (Lower Styria), became part of the new state of Yugoslavia. Other parts of Slovenian territory, as the regions of Istra (Istria) and Primorska (Littoral) were annexed to Italy. The centre of this area was Trieste consisting of a mixed population, where the majority spoke Italian. There were about 80,000 Slovenian speaking people, making up more than one third of the city's population, with a density of 210.000 inhabitants.

In Trieste were present all central organizations belonging to Slovenian people from the whole territory. Here were the establishments of well known Slovenian banks, at the forefront the Jadranska banka (Adriatic Bank) and many financial institutes. The Slovenian-Dalmatian Boat building Company Dalmatia had its head quarters here and so did the Slovenian Shipping Company Oceania, the transport company Balkan and many other businesses. The Czechs had also their capital invested here, which was primarily obvious in the Ivnostenski Bank.

Trieste (Trst), Slovenian National House (Narodni dom) built by the architect Max Fabiani, in 1904

This hall was the seat of the Slovenian Theater and seat of many associations in the city. The centre of the Slovenian national and cultural activities was a splendid palace in the downtown core called Narodni dom (National House), containing the administrations of all Slovenian cultural organizations including the Slovenian playhouse. However, in July 1920 the fascists of Trieste attacked Narodni dom and burned it to the ground. This was the signal for persecution of Slovenians in the whole region and received its official sanc-

tion in 1922 with the rise of fascism in Italy, which continued from then on. Slovenian banks and companies were officially abolished and their capital confiscated. All Slovenian schools were shut down and it was forbidden to speak Slovenian in public. Some 70.000 Slovenians, being robbed of their existence fled to Yugoslavia. A terror reigned over everything that was called Slovenian. Physical attacks were carried out on nationally conscious Slovenians.

July 13, 1920, Slovenian National House in flames. It was set ablaze by Italian fascists of Trieste, before the fascist regime took power in Italy (1920). This arson was the first sign for persecution of Slovenians in the Littoral (Venezia Giulia, in Italian) which went on until WW2.

People in the country and in small towns still persisted to make use of the Slovenian language. A revolt and resistance against the fascist terror grew among them. The liberation organization TIGR was established, they fought for Primorska in hope to have it joined with Yugoslavia. Its activities started with acts of sabotage in 1924 especially concentrating on burning former Slovenian schools in country areas, where they served now exclusively only as Italian education facilities. They smuggled Slovenian literature and books from Yugoslavia and distributed them among the population, etc. TIGR was trying to avoid human casualties, however, they primarily responded to fascist violence. Yet, there were some human sacrifices. Based on those acts of sabotage numerous convictions were made and often innocent people had to suffer.

A typical case was the memorial of the Italian soldiers that died at Km. which was struck by lightning. The fascists blamed the people in the nearby village of Dreznica and accused them to have detonated the memorial. Long court proceedings followed with the intention of subduing the people.

The First Court Case in 1930 in Trieste

Fascist daily 'Il Popolo di Trieste' spread most of the hate and incitement against the Slovenian population. TIGR decided to intimidate the editors by planting a bomb in 1930 into the administration lobby. After the set up one of the editors by the name of Neri came into the lobby by chance, he got injured and died later on. The fascist regime initiated the renowned 'Special Court for Protection of the State' against the members of TIGR. It convicted many persons to long years of incarceration and some of them to death.

They were shot on the 6th of September 1930 near the village of Bazovica close to Trieste. After the war a beautiful memorial was erected at the site of the execution. Following these executions the fascist tyranny against the Slovenians increased. Some members of the TIGR association were cooperative with the British Secret Service and were sending them information about the military strength of the fascist regime. There was no shortage of confinements, the torture of prisoners was a 'normal' occurrence, but the resistance did not cease.

The Second Court Case in 1941 in Trieste

Slovenian men were also condemned to death in the Second Court Case of Trieste. They were shot on December 15, 1941, in Opicine (Opicina). A special tribunal was sent from Rome to Trieste in 1941 and a second Court Case was in process. After thorough investigations 60 people were arraigned and further 10 were accused in absentia. Nine were condemned to death but some of them were later on commuted to life imprisonment. On the 15th of December 1941 again some people were shot at the Obcina. These victims still have no memorial despite 'good' relations between Italy and the former Yugoslavia as well as today's Slovenia.

In the same year fascist Italy did attack Yugoslavia and occupied parts of its territory. The majority of the TIGR members joined the fighters of the Slovenian Liberation Front. However, their Slovenian patriotism was 'dangerous' to the Communist Party, which was at that time totally devoted to Stalin and controlled the Liberation Front. The tragedy was obvious after the war, when Primorska (except Trieste and Gorica) became part of Yugoslavia. In the communist totalitarian Yugoslavia it was not permitted to speak or write about the struggle of the members belonging to the TIGR association. Some of the members were even persecuted and the anti fascist struggle of TIGR members was not recognized. They received no means from the Yugoslav communist regime for their existence and some of them deserted the country and fled to the Italian side of the border or anywhere else in the world. They were accused of treason (for collaborating with the British) and especially of (Slovenian) nationalism visa versa 'internationalism' of the Communist Party. The anathema of TIGR members lasted to the very last day of Yugoslavia. Italy and Yugoslavia came to an agreement immediately after the war, confirming that they

/cont. from the page 3/

would not publicize the wrongdoing of the fascist regime towards the Slovenians and the atrocities of the Yugoslav Communist regime towards the Italians in Istria.

In this context it is necessary to understand the relationship of the Slovenian Communist Party towards the TIGR association after WW2, it was only carrying out the directives from Belgrade. After Slovenias' secession from Yugoslavia the anathema of the TIGR members ceased at least to such a degree that the anti fascist struggle of their fathers could now be openly told to the younger generation. However, since the end of the war more than half a century has past. At least two to three generations of the littoral population has been raised under the communist Yugoslav regime without teaching them any historical knowledge and leaving any memories of persons, who were so close to them.

Will the initiators, who are pressing for the erection of a great memorial in honour of the TIGR members in the Karst region, be able to resurrect what the regime wanted to stifle and has to a great degree managed to choke already? Time will tell.

NEWS

Ljubljana – The invention of a natural potion based on mineral water high in magnesium which acts as a preventive and healing agent for kidney stones has been patented by two Slovene medical experts. The patent has been issued at the end of November by the Austrian patent office for a period of 20 years and will be valid in all EU countries. Pharmacist and medical biochemistry specialist **Damjan Jurjec** and **Dr. Bojan Tepes** have been in the past years studying the effects of Donat Mg - a mineral water containing magnesium produced by Slovenia's food producer Kolinska - on the prevention of the re-formation of kidney stones. Donat Mg alone is known for containing a huge amount of healing substances.

Pusan – In the 2002 Football World Cup in Japan and South Korea, Slovenia will play in group B together with Spain, Paraguay and South Africa. Slovenia will thus play its first-ever world-cup match with Spain on 2 June. Slovene players will go on to face South Africa on 8 June and take on Paraguay on the 12th.

January 16th 1992
Australia recognised
Republic of Slovenia

PRESS RELEASE

14 January 2002

*Exhibition -
A new "World Trade
Center"
Max Protetch Gallery,
New York
Opening 17th January 2002*

Architectural proposals for a New World Trade Center will be unveiled in New York this week in a major gallery exhibition, which opens on Thursday at the Max Protetch Gallery in Manhattan, New York. This historic event will include some of the most influential names in global architecture such as Daniel Libeskind and Zaha Hadid, as well as select members of a new generation of architects whose work is redefining architecture such as Gregg Lynn, Asymptote and the only Australian invited Tom Kovac.

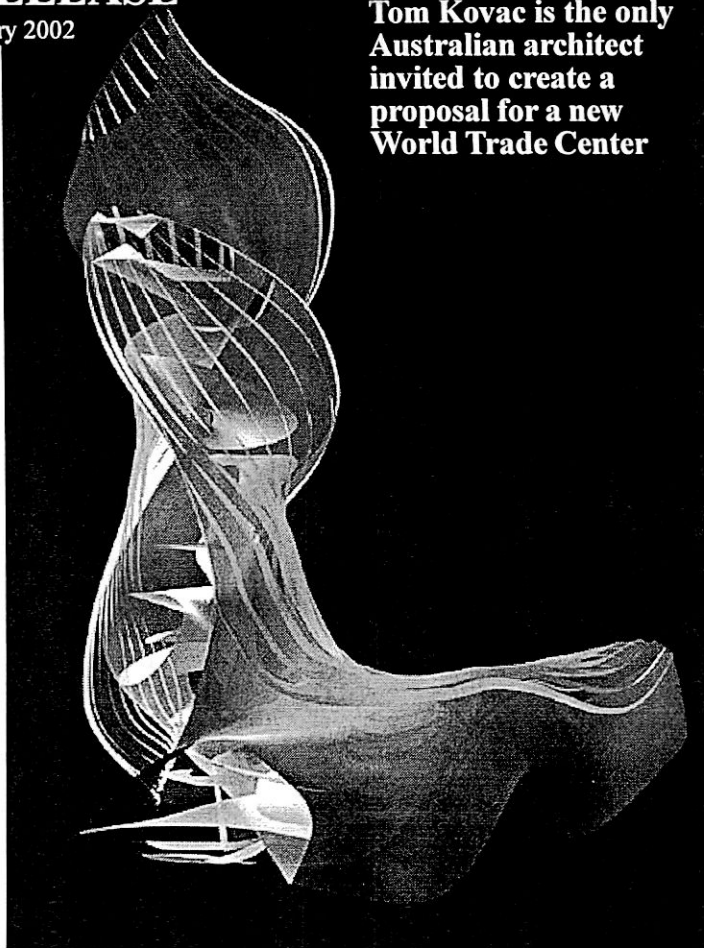
The invitations to create a proposal for a new World Trade Center came in October last year and emerged as a response to September 11 attacks, which almost immediately called for suggestions of how to rebuild lower Manhattan and how to respond to issues relating to business, office space, transportation and the expectations for a memorial to the victims of the attack.

In his official farewell address last month, at St Paul's Chapel, New York former mayor Rudolph W Giuliani made headlines, calling for a memorial at the former World Trade Center site and a call for art before business.

"I really believe we shouldn't think about this site out there, right behind us, right behind us right here as a site for economic development" he said. "We should think about a soaring, monumental beautiful memorial that just draws millions of people here, that just want to see it. If the memorial was done correctly you'll have a all the economic development you want, and you can do the office spaces in a lot different places", R Giuliani.

Tom Kovac is sympathetic with Giuliani's proposition commenting that "this is an unprecedented and defining moment for interest in social, political, economic, and symbolic role of architecture. It shows how eager the public is to interact with architects and their ideas. Kovac who is Internationally regarded for his architecture, is one of the world's most challenging young architects today.

Tom Kovac is the only Australian architect invited to create a proposal for a new World Trade Center

His work is widely published and exhibited, most recently at the prestigious Venice Biennale in Italy, with an up coming show focusing on new generation architects at the Pompidou Center in France early next year. Explaining his work Kovac says that "Digital technologies are profoundly impacting on all aspects of culture and this has a direct response on how these new tools are used and how they are transforming urbanism and the notion of cities themselves. In our work we recognise that architecture and cities are process oriented fluid environments which are redefining our lives and our thoughts about conception of the environment." Created at RMIT University's Interactive Information Institute, using advanced software systems Kovac and his team mapped the complex organisational and human interrelationships of the previous World Trade Center into dynamic spiralling inclining spatial interface, which challenges conventional geometrical definitions. Tom Kovac explains the scheme as "A continuing changing surface, all of which is unique in it's shape and size, and endless in its variation There is an interaction between

complex raw data of the previous WTC complex, its thousands of victims and its re-articulation into new spatial potentials which are now opening possibilities in architecture. The project proposes a public response that is not monolithic but is rather permeated with public space and programs at its base. Our aim was to create a me morial to loss so that the memories being honoured are retained and kept alive long after the events of September 11 pass into history." Professor of Architecture, Prof. Leon van Schaik, RMIT University, Australia, comments that Tom Kovac's scheme for the new World Trade Center is risk-taking and precisely about what quickens our blood when we visit New York. "There are moments when there is a subliminal reminder of the shards that were all that remained of the WTC. Shared edges between the chassis and the spiralling plane are enshrouded in glass, the obvious form is not. So it is that in Kovac's design there is a contemplation of what was, but no re-creation. The dynamics that existed are represented, but the design poses a question about the future: what spatial configurations play to the new mental spaces that are now emerging."

Fotograf Lojze, tudi fotograf Glasa Slovenije, na procesu stoletja

SYDNEY/VELENJE/GLAS SLOVENIJE/ – Fotograf Lojze Ojsteršek in Florjan Auser se poznata še iz Velenja. Nekaj zadnjih let se je upokojeni Lojze sam ponudil da za Glas Slovenije pošlje fotografije o nekaterih pomembnih dogodkih. Tako je postal naš akreditirani dopisnik, najodmevnejše so bile njegove fotografije ob proslavitvi stoletnice olimpijca Leona Štuklja v Novem mestu, obisk papeža v Sloveniji (Maribor) in samit Bush-Putin na Brdu pri Kranju. Še preden predstavimo žalostno in sramotno zgodbo, ki jo je v savinjskem tedniku *Novi tednik* lepo obelodanil Branko Stamejčič, zapišimo, da je imel Lojze "koristi" tudi od Glasa Slovenije: eno ali dve številki smo mu namreč poslali zastoj, "v zahvalo za njegove usluge". Upamo, da ga slovenska zakonodaja ne bo tudi zaradi tega zgrabila za "kravatlč" in od njega zahtevala davčno plačilo. Žalostni proces stoletja naj bi bil v času izida te številke, gospod Ojsteršek pa nam je sporočil, da je razprava preložena na nedoločen čas. Toda pogledjmo zgodbo, ki jo je zapisal Stamejčič ...

/NOVI TEDNIK, 6. DECEMBER 2001, BRANKO STAMEJČIČ/ –

Lojze je vsega zaničevanja vreden zločinec. Za seboj ima bogat kriminalni dosje. Enkrat so ga tožili zaradi (zelo duhovite) karikature, drugič zaradi majhnega prometnega prekrška. Tretjič - zadnjič doslej - zaradi po nesreči posnete fotografije, ki jo je s še osmimi drugimi naročniki prodal in zato dobil dva jurja (od katerih še ni odvedel dohodnine - plačal davka). Zaradi vsega zaničevanja vrednega motiva, obsojanja vredne nedostojnosti in neprofesionalnega izdelka, na katerem je ob (res ne najlepši) roki, stegnjeni v pozdrav, bilo videti le še obraz tožnice, se bo 9. januarja 2001 sestal sodni senat in razsojal, ali je Lojze Ojsteršek res vsega zaničevanja vreden zločinec.

Prekrasen sončen dan ob velenjskem jezeru je bil. Ljudi se je trlo. Tudi Kučan je prišel, se vseprek rokoval. Praznik je bil. Več kot 10 tisoč udeležencev iz vse Slovenije je konec junija 1999 upihnilo osmo svečko na torti slovenske samostojnosti, na prireditvi Severovzhodna Slovenija v boju za svobodo, pa so se spomnili junakov, od Maistrovih borcev, do partizanov in borcev v osamosvojitveni vojni. Dogodek, ki ga je vredno pomniti. In nanj ohraniti spomine.

Tudi Lojze je to vedel. Akreditiral se je, kot že tolikokrat poprej, in s svojim aparatom beležil dogajanje. Znanka M.Ž., ugledna upokojenka meščanka Velenja, ga je zagledala in se odločila - Lojze bo pravi, da me z žlaho zabeleži na tem zgodovinskem dogodku. Stegnila je roko v pozdrav, Lojze svojo, aparat pa, ki ga je Lojze držal z levico, se je sprožil. Nastal je zgodovinski, zločinski, neokusen posnetek paparazza Lojza. Ne Lojze ne M.Ž. takrat nista vedela za zločinsko dejstvo. Razkrilo se je šele, ko je bil eden od šestih filmov razvit.

Minili so dnevi in Lojze je posnetih 15 slik ponudil M.Ž. v odkup, po zločinski ceni 200 tolarjev za komad. V kavarni, kjer sta se sestala ob predaji inkriminiranega gradiva, je naročnica, brez očal, na svojo kasnejšo žalost odbrala 9 fotografij in Lojzu plačala dva jurja, celih 200 tolarjev preveč. Lojz je plačal kavo in še danes mu je žal. Ne zaradi kave. Žal mu je, ker je gospo z žlaho slikal, ker ji je slike ponudil v odkup. A po zločinu kesanja ni.

Karikatura, zaradi katere je leta 1962 moral Ojsteršek prvič pred sodnike

Gospa je namreč prišla domov, si nadela očala in - o strah in groza - ugotovila, da je fotografija z roko v prvem planu grozna, strahotna, poniževalna, vulgarna, osebnostno žaljiva ...

Sledila je zahteva razjarjene gospe, da naj, glede na njegovo starost pa mu je dala kar 48 ur, nemudoma izroči negative in sicer v njen poštni predal.

Zločinec Lojze je zaslutil dobiček. "To," si je rekel in ji negativne ponudil v odkup po cenu avtorske

agencije. Celih 7 jurjev je to pot hotel zločinec Lojz. Razjarjena gospa si je rekla - to je pa preveč, kaplja čez rob, takorekoč. Zdaj me misli ta paparazzo še izsiljevati!?! in je spisala 15 strani dolg obtožbeni predlog, v katerem je zločincu Lojzu naprtla vse mogoče ... in na koncu dodaja zahtevek po odškodnini. 150 tisoč tolarjev bi imela za tolažbo in dala bi jih humanitarnim organizacijam.

Nastopi davkarija

Za povrh je zločincu Lojzu na glavo nakopala še davkarijo, kajti ni ji izstavil računa in ni plačal davka. Stamejčič v članku našteje še nekaj Lojzovih "zločinov": včasih slika na pogrebih, slikal je Pikin festival itd. Tudi leta 1962 se je zaključil zločinski proces proti Lojzu, ki je v glasilu Rudar objavil karikaturu hiše, v kateri so med vojaškimi vajami pogumnih teritorialcev veselo in po jasnem ceniku prodajali vpoklicanim "tovček". Na "švarc" seveda. Zločin brez primere, saj je bila familija ugledna.

Zločinska kariera

In še nekaj nevšečnosti navaja novinar Novega tednika, ko so pred leti zločince Lojza "močno prištraufali" zaradi nekega majnšega prometnega prekrška ... Namreč, ko se je peljal na obisk k ženi, ki se je tedaj zdravila v termah Čatež je pred Laškim prehitel sveže pečeno volkswagen s še bolj sveže pečeno voznico, ki je bila, po naključju, sodnica v celju. Prehitel jo je na tesno in namestu, kjer je bila omejitve hitrosti 40 km/h. Lojz tega ni vedel, saj je bil znak zaraščen z živo mejo. A zlomka, že nekaj kilometrov naprej, v Laškem, je pred njim prečkala cesto peška in na prehodu padla. Zločinec Lojz je sicer pravočasno ustavil, pomagal ženski na noge, a sveže pečena voznica, ki je peljala za njim, je naredila cirkus. Poklicala je policijo. Naredili so zapisnik, Lojza povabili na zaslišanje in Lojz je na sodišču izgubljal in izgubljal ... Ja, tudi gospa M.Ž. je iz "ugledne familije" preteklih let ...

Branko Stamejčič zaključuje: Ne obupajmo! Roka pravice ima 9. januarja 2001 novo priložnost, da dokončno prekine zločinsko pot paparazza Lojza. Da ga "štrafa" kot bi ga morala že pred leti. Kljub temu, da je bil rudar, šest let na čelu, deset let v jamomerstvu. Kljub temu, da se je zaljublil v fotografijo in je eden najpomembnejših fotokronistov Šaleške doline. Kljub temu, da je v rudniku ustanovil fotoarhivsko službo in jo deset let vodil. Kljub temu, da je dopisnik praktično vseh slovenskih dnevnikov in občinskih in regionalnih časopisov. Kljub temu, da hrani doma okoli 300 tisoč negativov. Kljub temu, da je bil med ustanovitelji rokometnega kluba in da je ustanovil tudi atletskega. Kljub temu, da piše spomine "v katerih bom tudi Žganku (op.u.: bivši predsednik občine Velenje in še ...) povedal, da ima slab spomin, in da mora nekaj trditve iz svoje knjige popraviti."

Iz uredništva Glasa Slovenije:

Lojze Ojsteršek je tudi pomagal pri vzpostavitvi kontaktov in pomoči pred leti še finančno slabo stoječi teniški igralci Katarini Srebotnik. Glas Slovenije ji je namreč (in njenemu očetu) leta 1998 z raznimi sponzorji omogočil udeležbo na Australina Openu, na mladinskem turnirju v Melbourneu in na turnirju Slovenskega društva Sydney. Kot nam je znano je za tem posredoval tudi, da je dobila Katarina takrat v Velenju štipendijo. In ne samo da je Lojz Ojsteršek poslal fotografije za objavo v Glasu Slovenije ob treh pomembnih dogodkih, tudi stroške fotografij in pošte je plačal sam. Hvala Lojze!

Lojze Ojsteršek, je že 11 let upokojenec. Nepogrešljiv je kot kronist dogajanj v Šaleški dolini. Na stara leta išče razloge svoje sreče

Slovenija, moja dežela

Bled bo praznoval leta 2004 svojo tisočletnico - brez labodov?

/VEČER-SLADJAN UMJENOVIC/ – V Sloveniji po nekaterih podatkih ta čas prezimuje okoli osemsto labodov. Prihodnje leto spomladi bo minilo natanko sto let, odkar so ti prvič zaplavalji tudi na Blejskem jezeru. Skozi čas so labodi postali ena od značilnosti Bleda in del njegove turistične ponudbe. Ždaj pa vse kaže, da bo Bled sčasoma ostal brez svojega zaščitnega znaka, saj ljudje z njim grdo ravnaajo. "Labode na Bledu moti hrup - predvsem v času gnezdenja. Takrat bi se lahko vzdržali hrupnih akcij, še zlasti ognjemetov z bliskanjem in pokanjem.

BIVJE

/PRIMORSKE NOVICE/ – Koordinacijski odbor za čisto okolje devetih koprskih krajevnih skupnosti je napisalo peticijo *Dovolj imamo zastrupljanja*. Zavzel se je za celovito sanacijo kemičnega kompleksa na Bivju pri Kopru, ki naj bi v zrak spuščal rakotvorne snovi.

BRDO

/PRIMORSKE NOVICE/ – Italijani so pri Golem Brdu posegli v tok mejne reke Idrije in s tem uničili vinograd dvolastniku Damjanu Podvršiču z Golega Brda, ki ga niso nič vprašali. Krajan je ogorčen zaradi ravnanja Italijanov in zato, ker ga slovenska stran ne štiti. Na občini Brda so obljubili pomoč.

KOPER

/PRIMORSKE NOVICE/ – Slovenske železnice so s 16. decembrom, ko je začel veljati novi vozni red, ukinile 16 vlakov, vnovič vpeljale devet in povsem na novo pet, 91 vlakov pa ne bo več vozilo ob sobotah in nedeljah. Skupni obseg voženj se bo tako zmanjšal kar za 8,8 odstotka.

Na Primorskem je prenehalo voziti pet vlakov: iz Divače v Koper (z odhodom ob 6.20), iz Kopra v Divačo (ob 16.30), iz Divače v Buzet (ob 9.40), iz Buzeta v Divačo (ob 10.58) in iz Pivke v Ilirsko Bistrico (ob 21.00). Na novo so vpeljali vlaka Pivka-Ilirska Bistrica (odhod ob 9.05) in Ilirska Bistrica-Pivka (odhod ob 9.35). Osip bi bil še hujši, če ne bi tik pred zdajci vendarle ostali trije vlaki med Divačo in Buzetom oziroma Rakitovcem, kjer bi prebivalci ob progji sicer ostali povsem brez javnih prevozov.

Poleg mnogih županov, ki so zadnje tedne na pritiske ljudi, zlasti v bolj odmaknjenih krajih, skušali ohraniti vsaj še kak vlak, je svoje nasprotovanje ukinitvam izrazil tudi sindikat železniškega prometa Slovenije, v katerem so zlasti vlakovodje in sprevodniki. Ti opozarjajo, da bodo nekateri kraji ostali brez ključnih prometnih povezav, da novi vozni redi niso usklajani z mednarodnimi in še manj z voznimi redi avtobusov

LJUBLJANA

/STA/ – Ideja o postavitvi orgel v veliki dvorani Slovenske filharmonije (SF) je stara že nekaj desetletij; najdemo jo denimo v Plečnikovih prenovitvenih načrtih iz leta 1936. Zadnje desetletje si je za njeno izpolnitev načrtnje prizadeval dr. Mirko Cuderman, ustanovitelj in zborovodja Slovenskega komornega zbora. Izziv je vodstvo SF na čelu z direktorico Mojco Menart sprejelo in zamisel uresničilo ob praznovanju 300-letnice ustanovitve prve predhodnice, Academiae philharmonicorum Labacensium. Nove orgle so v 110 let stari stavbi, domu treh stoletij filharmonične zgodovine, prvič zazvenele 8. januarja SF je dogovor o izdelavi in postavitvi orgel sklenila s škofijsko orglarsko delavnico iz Hoč pri Mariboru.

ŠTANJEL

/SOBOTA/ – Na Kaninu, v Soški dolini, Štanjelu in na Socerbu snemajo nov celovečeren film v slovensko-grško-francoski koprodukciji z naslovom *Lilijina zgodba* oziroma *Lilly's story*. Podnjo se je podpisal v Parizu živeči režiser grškega rodu Robert Manthoulis, priznan filmski ustvarjalec starejše generacije.

NOVO MESTO

/DOLENJSKI LIST/ – V Galeriji Dolenjskega muzeja je bila odprta razstava. Za konec so dolenski muzealci očitno prihranili tisto najboljše, saj je arheološka razstava *Kelti v Novem mestu*, ki bo na ogled vse do 22. septembra 2002, ne samo osrednja razstava Dolenjskega muzeja, ampak ena največjih in najpomembnejših muzejskih razstav letih 2001/2002 v Sloveniji sploh. Z njo se nadaljuje predstavitev bogatih in pomembnih arheoloških najdb iz prazgodovinskega obdobja na območju Novega mesta. Razstavljeno obdobje je čas, ko so bojevniški keltski Tavrisci zasedli tudi ta del Evrope in pomembno vplivali na tukajšnje materialno in socialno kulturo. V primerjavi s halštatskim obdobjem sicer ni tako bogato.

Poleti pa te ptice ne morejo priti niti do trave, ker je vse pohojeno ali pa nanje spuščajo pse," pravi Rajko Bernik, član turističnega društva Bled, ki za labode skrbi tudi ljubiteljsko. Mimoidoči so doslej ropali njihova gnezda, ugotavlja, nanje spuščali pse, jih preganjali z obale in podobno. Enega laboda so dali celo usmrtiti zaradi pasjega ugriza. Drugi je bil zvezan z žico in vrvico za obešanje perila, v kljunu je imel ribiški trnek, prestreljen pa je bil s puščico športnega loka.

MURSKA SOBOTA

/VESTNIK/ – Odgovorni so ugotovili, da je bila beltinska grofica *Iphigenia Zichy* 6. aprila 1941 občanka takratne beltinske občine in v času nacionalizacije njenega premoženja jugoslovanska oz. slovenska državljanka. Tako se lahko začne postopek za vračanje nacionaliziranega premoženja grofičinim dedičem, ki živijo v Avstriji in Italiji. Skupno gre za več kot 1.100 hektarjev zemlje, predvsem njiv, pašnikov in gozdov v naravi. Od tega je dve tretjini v murskosoboški in ena tretjina v lendavski upravni enoti. Poleg tega bo treba vrniti tudi številne objekte, med drugim beltinski grad, žage, skladišča in druge gospodarske objekte v katastrskih občinah Beltinci, Gančani, Lipa, Dokležovje, Izakovci in Melinci. Podobno velja za vrnitev skoraj 300 hektarjev gozdov in pašnikov ter nekaj obdelovalne zemlje v katastrskih občinah Bistrica, Crenšovci, Gomilice, Nedelica in Polana.

BENEDIKT

/VESTNIK/ – V Benediktu v Slovenskih goricah so s priložnostno slovesnostjo počastili praznik slovenske samostojnosti in velikega rojaka Dominika Čolnika. Po letu 1994, ko je o njegovem delu in življenju objavil knjigo Igor Zemljič, vsako leto prirejajo Čolnikove dneve. Ždaj so v okviru negovanja spomina na naprednega gospodarja, kulturnika in mecena iz druge polovice 19. stoletja, odprli tudi Čolnikovo učno pot. Dominik Čolnik, nekronani kralj Slovenskih goric, se je rodil 3. avgusta leta 1830 v hiši ob znameniti cerkvi svetih Treh kraljev nad Benediktom, od koder so njegove poti vodile v Benedikt in na Drvanjo. Tam je imel urejeno posestvo in znamenito graščino, ki je pred nekaj leti dokončno propadla. Sodeloval je s pomembnimi slovenskimi kulturnimi in narodnopolitičnimi delavci takratnega časa ter pisal za revije in časopise.

SODIŠINCI

/VESTNIK/ – Nedavno srečanje s predsednikom vaškega odbora Murski Petrovci Ivanom Ciglarjem se je začelo z njegovim pričevanjem o poreklu imena sosednje vasi Sodišinci. Predsednikova hišna številka je Murski Petrovci ena. V sosednji hiši, ki ima številko dve, pa naj bi bilo nekoč prvo sodišče za celotno Prekmurje. Andrejčevi, ki zdaj živijo v tej znameniti, iz opeke trdno zidani domačiji, so ponosni na njeno zgodovino. Poslopje je res staro, dvorišče pa je v spodnjih plasteh tlakovano z opeko. To so odkrili delavci, ko so tu kopali leta 1970 jarek za vodovod. Sodniki, ki so službovali v opisanem poslopiju, so stanovali v sosednji vasi. In po njih naj bi dobil kraj ime Sodišinci.

BRDA

/BRIŠKI ČASNIK/ – Turistični informativni center Brda je nedavno v Viteški dvorani gradu Dobrovo organiziral predstavitev strategije trženja turizma v Brdih, turistično-informacijskih tabel in novega prospekta o Brdih, ki je tik pred izdajo. Usmeritev Brd mora voditi v oblikovanje enotne celostne podobe, ki obiskovalca ne bo zmedla, ampak ga bo nevsiljivo vodila do naravnih, arhitekturnih, zgodovinskih, kulturnih in drugih znamenitosti ter do ponudnikov pridelkov, izdelkov, storitev in uslug v Brdih.

HRPELJE

/PRIMORSKE NOVICE/ –

Občina Hrpelje-Kozina je po sedmih letih svojega obstoja in že triletni uporabi občinskih simbolov - grba in zastave in grba - končno uredila še z odlokom. Grb simbolizira prehodnost območja; simbol prometnih povezav je kolo sredi Andrejevega križa, ki predstavlja geografsko umeščenost občine med tri severno-jadranska pristanišča ter železniške in cestne povezave. Bela barva križa govori o krasu, zelena podlaga pa o neokrnjeni naravi Brkinov in Čičarije.

VRTOJBA

/SOBOTA/ – Jamarji so pod pečino, imenovano Pečina v mejah, odkrili ostanke keramike iz obdobja od 70.000 do 7500 let pred našim štetjem oziroma iz obdobja danilske kulture v mlajši kameni dobi. Našli so tudi okrog deset nožičkov iz kremenca, koščeno šilo, ost puščice in okrog 150 kremenovih odbitkov ter ostanke številnih zdrobljenih kosti drobnice in jelena. Najdbe izpod Pečine v mejah, ki so jo domačini poznali, ne da bi vedeli za njeno arheološko vrednost, je prevzel Inštitut za raziskovanje Krasa. Ne ve se, če bodo najdišče raziskovali naprej.

NOVA GORICA

/PRIMORSKE NOVICE/ – Na državni meji pri železniški postaji v Novi Gorici so v soboto, 22. decembra potekala zaključna praznovanja ob tisočletnici Solkana in Gorice, ki sta ga skupaj pripravili Mestna občina Nova Gorica in Občina Gorica. Namen prireditve je bil skupno druženje ljudi z obeh strani meje. Na skupnem praznovanju tisočletnice je nastopilo več glasbenih skupin z obeh strani meje, zbrane pa sta pozdravila tudi župana obeh občin, Črtomir Špacapan in Gaetano Valenti. Glasbeniki so nastopili na skupnem odru, ki je bil nameščen na meji, tako da je polovica odra segala na italijansko, druga polovica pa na slovensko stran. Od odra do najbližjega mejnega kamna je bila prav za to priložnost odstranjena žica, ki ločuje dve državi.

IHAN

/IHANSKE NOVICE/ – Ihan je po krivici zapostavljen kraj približno 4 km JV od Domžal. V listinah je bil prvič omenjen leta 1228, kar pomeni da je po tej plati starejši celo od Ljubljane. Ždaj je po vsej okolici znan predvsem zaradi prašičje farme, ki je bila še pred nekaj deset leti celo največja v Evropi.

PORTOROŽ-PIRAN

/PRIMORSKE NOVICE/ – V občini Piran bodo prodali 31 parcel za premožnejše kupce, nekaj jih je sredi Portoroža, vse pa so s pogledom na morje. Sedem parcel je na območju Stare ceste v središču Portoroža, v bližini Metropola sta dve, pod Belokriško cesto osem, štiri parcele so na območju hotelskega kompleksa Riviera, nekaj pa jih je na območju Sečovlje - Košta. In cena? Na primer za zemljišče pod Belokriško cesto, ki meri približno 600 kvadratnih metrov bo treba odšteti skoraj 20 milijonov tolarjev, pršeti pa je še komunalni prispevek.

REKA NA POHORJU

/VEČER/ – V Reki na Pohorju diši po kruhu iz krušne peči. Danes, ko je še vedno preveč ljudi, ki so ostali brez zaposlitve, je pravo veselje spoznati družino, v kateri so vsi njeni člani združili moči in se zaposlili doma. Pri Šternovih v Reki na Pohorju se je ob obisku novinarjev veselo kadiilo iz dimnika, že zunaj, pred hišo, pa je v nos zlezal vonj po kruhu, spečenem v krušni peči. "Naša kmetija je stara že več kot sto let. Od nekdaj smo kruh pekli doma, velikokrat tudi za sosedo. Ko sem po več kot tridesetih letih službe v Tamu v Mariboru končal na cesti in ker sta tudi otroka s svojima mladima družinama morala začeti služiti za preživetje, smo se odločili, da bomo vsi skupaj delali to, kar znamo. Ob domačiji, ki je bila kar naenkrat premajhna, smo postavili novo stavbo, v njej pa uredili pekarno in slaščičarno. Z ženo danes mladim le še pomagava, sin je prevzel pekarno, hči pa sama vodi svojo slaščičarno," je povedal Šternov ata. Mama Anica, ki je že svoji babici pomagala peči kruh

in pohorske gibanice, s katerimi so vedno postregli tudi koscem in žanjicam, se še vedno rada vrti okoli štirih krušnih peči.

Povedal je, da za peko uporabljajo zares star recept. Pečejo ga iz različnih vrst moke, kvasa, soli, vode in malo olja, brez vsakih dodatkov - polnozrnatega, rženega, belega in mešanega, v pečeh pa kurijo s smrekovimi in bukovimi drvimi. Pred božičnimi in novoletnimi prazniki je že kar nekaj časa iz njihovih peči dišalo tudi po domačih poticah in za Pohorje značilnem sadnem kruhu. Šternova pekarna je tako postala kraj, kjer lahko tudi z nosom občutimo izročilo svojih prednikov - v dišeči mešanici vonja iz žerjavice, ki jo daje pohorski les.

ISTRA

/PRIMORSKE NOVICE/ – Ob inventuri pomembnejših dogodkov, ki so v iztekajočem se letu zaznamovali dogajanje v koprski, izolski in piranski občini, na situ ostanejo bitka koprskih okoljevarstvenikov proti gradnji sežigalnice v Luki Koper in zahteve po zaprtju dekanskega Kemiplasa, zapleti s koncesijo za izolsko marino, odprtje težko pričakovane olimpijskega bazena v Žusterni, obnova Pretorske palače, agonija starega Hotela Palace, kronična nesklepčnost izolskega občinskega sveta, ukinitev avtobusnih povezav Kopra z zaledjem in še kaj ...

LOKE

/NOVI TEDNIK/ – Leta 2000 so vaščani Lok slovesno predali namenu urejen izvira pitne vode in vodo po ceveh pripeljali do mesta, kjer je sedaj dostopna vsakomur. Vodo so poimenovali po svojem kraju Loke, na kar kaže tudi napis nad njenim iztokom. Na mizi krajevne skupnosti se je tako znašla voda *Ločanka*, opremljena z etiketo in v politrskih ter liter in pol velikih plastenkah. Čeprav gre za zdaj res bolj za šalo kot zares, pa se bo morda zadeva obnesla in s tem postala zanimiv turistični izdelek Spodnje Savinjske doline. Vsekakor ta voda vsaj po okusu ne zaostaja za drugimi vodami.

KOPER

/PRIMORSKE NOVICE/ – Kip Joannisa A. Kapodistriasa, potomca kopske družine Vittori (de Victore), prvega grškega guvernerja in enega od ustanoviteljev ideje o evropski enostnosti, zdaj stoji na trgu pred Pokrajinskim arhivom, ki le poldrugi mesec tudi uradno nosi njegovo ime. Bronasta podoba je darilo grške vlade. Koper in Krk pa sta podpisala listino o prijateljstvu in sodelovanju. Kot ugotavlja Darko Darovec se je Kapodistrias rodil na Krku leta 1809, stopil v rusko diplomacijo, kjer je bil do leta 1822 nazadnje celo zunanji minister. Ker pa ga na ruskem dvoru niso podprli v prizadevanjih za osvoboditev Helenov izpod turškega jarma, je odšel v Svico, kjer je organiziral pomoč grškim upornikom. Leta 1827 ga je grška skupščina izvolila za prvega guvernerja.

VOLIČINA

/VEČER/ – V cerkvi sv. Ruperta, zahodnem delu glavne cerkvene ladje, so arheologi odkrili grobnico Herbersteinov. Grobovi v glavni cerkveni ladji najverjetneje sodijo v 17. in 18. stoletje. "Dokončno datacijo najdb in njihov pomen za odstranjevanje naše preteklosti bodo dale šele dodatne analize kosti, ki jih bodo zdaj opravili na Oddelku za antropologijo Biotehniške fakultete v Ljubljani, s predmeti, ki smo jih našli ob skeletih, pa se bodo ukvarjali strokovnjaki v restavracijskem centru. Arheološka ekipa Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine Maribor je svoje delo - arheološko in zaščitno - na terenu opravila konec lanskega septembra in v začetku oktobra. Žal se je tudi pri obnovi cerkve sv. Ruperta v Voličini ponovila večkrat doživeta zgodba, ko arheologi prepozno izvemo za dela, s katerimi se posega v t. i. kulturno plast. Tako smo tudi v cerkvi sv. Ruperta v Voličini začeli strokovno delo šele po tem, ko so že odstranili tudi do 60 centimetrov kulturne plasti", je o arheoloških izkopavanjih v Voličini povedal Ivan Tušek, univ. dipl. arheolog, konzervator svetovalec. Ostanke nekoč obokane grobnice Herbersteinov: "V notranjosti glavne ladje smo našli, po vseh pridatkih sodeč, 31 srednjeveških skeletnih grobov. Prvi med njimi je bil dvojni, v njem sta moški in ženska, ki pa si ležita v grobnih jamah nasproti. V večini grobnih jam smo našli ostanke lesenih skrinj, ki so bile zbite z železnimi

žebli, na skeletih so ostanke tkanin, na glavah tudi lasje, tako smo našli na lepo ohranjeno spleteno kito las, našli smo tudi gumbe, uhane, prstane, kovinske spono na nogah, kar priča, da so bili pokojni obuti in da so imeli hlače spete s pasovi, v rokah so nekateri pokojniki imeli molilnike, svetinjico. Zanimiva in skrivnostna ostaja najdba na glavi ene izmed pokojnic, kjer je imela ta najverjetneje diadem s tankimi kovinskimi ploščicami in votlimi kroglicami. Po dokumentiranju vsega odkritega smo skelete primerno zaščitili in jih bomo ohranili v grobnih jamah, ki smo jih zasipali s mivko. Zdaj lahko tisti, ki obnavljajo cerkev, na tako zavarovanih tleh nadaljujejo delo," je v poročilu zapisal Ivan Tušek, ki pravi, da so v zasutju grobov našli tudi fragmentirano lončenino, ki skupaj z grobovi sodi v čas 17. in 18. stoletja. Po gradnji sodeč je glavna cerkvena ladja v cerkvi sv. Ruperta v Voličini najstarejša gradbena faza, ki sega v drugo polovico 13. stoletja. "Mlajša pa je grobnica Herbersteinov v zahodnem delu glavne cerkvene ladje. Menimo, da so ti glavno ladjo v današnji obliki obokali v 16. stoletju. V grobnici je bilo pokopanih osem pokojnikov te fevdalne družine, mi smo tokrat našli na razmetane ostanke skeletov, kar kaže, da se je v preteklosti že posegalo v grobnico, ki je bila zgrajena v 17. stoletju in je bila na zunaj grajena v obliki katafalka in ograje okoli njega v obdobju renesanse.

Kultura Slovenija

Vidnejše

nagrade v letu 2001

DEMOKRACIJA – Na enajsti podelitvi Delove nagrade kresnik za najboljši slovenski roman, objavljen v preteklem letu, je že drugič zmagal **Drago Jančar**. Zmagovalni roman *Katarina, pav in jezuit* je slogovna mojstrovina, pisana za ljubitelje literature.

Plečnikovo nagrado, ki jo podeljuje Sklad arhitekta Jožeta Plečnika, so prejeli arhitekt **Aleš Vodopivec**, arhitektka **Neni Grabrovec** in krajinska arhitektka **Dušan Ogrin** in **Davorin Gazvoda**, vsi za pokopališče Srebrniče pri Novem mestu.

Nagrado **Riharda Jakopiča** - najvišjo stanovsko nagrado na področju likovne umetnosti, je prejel akademski kipar **Matjaž Počivavšek**.

Na Društvu slovenskih skladateljev so junija skladatelju **Ivu Petriču** izročili **Kozinovo nagrado 2001**, ki jo društvo podeljuje za zaokrožen glasbeni opus. **Levstikovo nagrado**, bialno nagrado Mladinske knjige za izvirno leposlovje in izvirne ilustracije za otroke, sta za življensko delo prejela pesnik in pisatelj **Kajetan Kovič** in akademska slikarka **Ančka Gošnik Godec**, levstikovo nagrado za leto 2001 za izvirno leposlovno delo pisateljica **Anja Štefan** in ilustratorica **Liljana Praprotnik Zupančič** z umetniškim imenom Lila Prap.

Na mednarodni pisateljski prireditvi **Vilenica 2001** v organizaciji Društva slovenskih pisateljev je šestnajsto nagrado vilenica prejel estonski pesnik **Jaan Koplinski**. Nagrado **Marjana Rožanca**, ki jo je devetih podelil sklad pokojnega pisatelja za najboljšo esejistično zbirko, izdano v zadnjih dveh letih, je na Rožančevi domačiji v Vočjem gradu pri Komnu septembra prejel **Iztko Geister** za zbirko esejev *Levitve*.

V Društvu slovenskih pisateljev so tretjo **Stritarjevo nagrado** za mlajše literarne kritike podelili **Vanesi Matajč**.

Zupančičevo nagrado mesta Ljubljana za življensko delo je prejela slikarka **Mara Kralj** za dolgoletno profesionalno delo na likovnem področju.

Na **Mednarodnem grafičnem bialno** so razglasili nagrajence: veliko častno nagrado je prejel Britanec **Damien Hirst**, nagrado sitotiskarne Fallani iz Benetk hrvaška umetnica **Ines Krasič** in posebno častno priznanje slovenski umetnik **Peter Ciuha**.

Slovenska filharmonija odlikovana z zlatim častnim znakom svobode RS

LJUBLJANA /DNEVNIK/ – Ob 300-letnici *Academiae Philharmonicorum Labacensium* je predsednik Milan Kučan Slovensko filharmonijo za večstoletno umetniško poslanstvo odlikoval z zlatim častnim znakom svobode Republike Slovenije. Ob tem jubileju je predsednik Kučan Sama Hubada za posebne glasbene zasluge odlikoval s srebrnim častnim znakom svobode RS, s častnim znakom svobode RS pa je odlikoval dr. Mirka Cudermana, Igorja Ozima, Iva Petriča, Alenko Saksida in Borisa Šimigoja.

Podobe družine v XX. stoletju na Slovenskem

MARIBOR /VEČER/ – V četrtek, 21. decembra 2001 je bila v prostorih Umetnostne galerije Maribor otvoritev "velikopotezne tematske razstave". Avtorici razstave Breda Kolar Sluga in Vesna Krmelj sta izhajali, kot se glasi eden od mottov razstave, "od sebe k drugim", osebna izkušnja družine je bila poriv za razmislek in pregled upodabljanja družine v slovenski likovni umetnosti preteklega stoletja. 161 del osemdesetih avtorjev (nabiranje in izposojanje del iz privatnih in inštitucionalnih zbirk je bilo najnapornejši del projekta) od Groharja, preko Kraljev, Sedeja, Stupice, Preglja, do najmlajših, "odslkiva" razmere, skozi katere je šla družina v času, ko so se z njo dogajale temeljne spremembe. Razstava je prostorsko razdeljena na dva dela, vendar ta prehajata eden v drugega. En del je tematski, razumljen kot prostor doživljanja, posamezne teme (rojstvo, otroštvo...) ali zorni koti so predstavljeni nekronološko, drugi del pa so podobe skozi čas, ki omogočajo videti razgrajevanja in potencialna nova vzpostavljanja družine ali vsaj zanimanja zanjo.

Razstava zajema vse likovne medije dvajsetega stoletja (in tudi postavitev jih ne ločuje), kar je redka praksa, fotografski del je pripravil Primož Lampič. Njegov izbor se prilagaja avtorskemu konceptu razstave, izbrano fotografsko gradivo pa ponuja predvsem dva pogleda na družino: fotograf je gost oziroma član družine. V katalogu k razstavi so ob reprodukcijah, ki sledijo časovni logiki, prispevki avtorjev razstave: Vesna Krmelj osvetljuje in interpretira izbrane podobe preteklega stoletja, Breda Kolar Sluga se loti zgodovinskega orisa upodabljanja družine do 20. stoletja. Razstava bo na ogled do 17. marca 2002.

Nastaja novi Slovenski biografski leksikon

/DRUŠTVO SLOVENIJA V SVETU/ – Pripravlja ga Inštitut za biografiko in bibliografijo ZRC SAZU. Na inštitutu se ukvarjajo s celovitim znanstvenim preučevanjem bibliografskih problemov. Med zdajšnjimi raziskavami je na primer študija o psevdonimih, posebej pa poskušajo predstaviti doslej manj znane Slovence, živeče v tujini.

Izšla zbirka knjig Goriške Mohorjeve družbe

/MLADIKA/ – Zbirka knjig GMD za leto 2002 je sestavljena iz tradicionalnega koledarja in treh drugih knjig. Priročnik *Sonjine slaščice - Dobrote iz Števerjana v Brdih*, avtoric Sonje Marije Maraž in Irene Bednaržik prinaša sedemdeset receptov slaščic. Izdaja ni le jasna in praktična kuharska knjiga, temveč tudi kulturno dejanje, saj gre obenem za ohranjanje slovenske kulturne dediščine, h kateri spada tudi prehrambena kultura.

Trojezična predstava Jubilejno srečanje z Gorico

GORICA /STA/ – V goriškem Kulturnem domu je bila konec lanskega leta krstna uprizoritev gledališke predstave *Jubilejno srečanje z Gorico*, in sicer v treh jezikih Goriške - slovenskem, furlanskem in italijanskem. Scenarij za predstavo je napisal Filibert Benedetič, ki je na predstavitvi povedal, da je uprizoritev sad sodelovanja Kulturnega doma s Slovenskim stalnim gledališčem iz Trsta, povod pa je dvajsetletnica začetka delovanja Kulturnega doma in tisočletnica prve pisne omembe mesta Gorice. Pri pripravi predstave je sodelovalo tudi Furlansko filološko združenje. Režiser je Marko Sosič.

Čipke iz babičine skrinje

CELJE /STA/ – V Pokrajinskem muzeju Celje so v pritličju Stare grofije odprli razstavo *Čipke iz babičine skrinje*, na kateri je predstavljena tradicija tkanja in kvačkanja na Celjskem. Za prikaz domače obrti ročnega tkanja in kvačkanja je poskrbela Marta Lukašič. Tkalska obrt je bila nekoč na Štajerskem zelo dobro razvita. Najpogosteje so za tkanje uporabljali lan. Iz kvalitetnejšega prediva so izdelovali fino platno, slabše pa so uporabljali za debele hodne rjuhe in drugo. Uporabljali pa so tudi volno, saj je bila v Savinjski dolini in na Pohorju dobro razvita ovčereja. Tkanine so lahko tudi obarvali, navadno z modro barvo. Obarčala so lahko krasili s čipkami ali s kvačkanimi dodatki.

NOVO

Izšla je zgoščenka (CD) božičnih pesmi z vsega sveta
Juana Vasleta
Raduj človek moj

Basbaritonist **Juan Vasle** se je rodil v Buenos Airesu v Argentini. Pevsko diplomu si je pridobil na Visokem inštitutu za umetnost v Teatru Colon v Buenos Airesu in se izpopolnjeval v Münchnu in na Dunaju z Ernstom Haefligerjem, Heather Harper in Antonom Dermoto. Nastopal je kot operni in koncertni pevec v Teatru Colon in v drugih južnoameriških gledališčih. Leto 1989 je bil finalist v mednarodnem pevskem natečaju Luciano Pavarotti, v Philadelphiji v ZDA. Leto kasneje se je predstavil na koncertni turneji po Avstraliji. Pel je tudi v Avstriji, na Hrvaškem in Italiji in Nemčiji, kjer je med drugim, sodeloval pri posnetku zgoščenke oratorija Les Beattitudes (Blagri) Cesarja Francka, pod taktirko slovetega nemškega dirigenta Helmutha Rillinga. S tem dirigentom je nastopil tudi v Mennheimu, Stuttgartu, Frankfurtu in Kölnu. V Nemčiji mu je večkrat dirigiral tudi Berthold Höps. Leto 2000 je v Pragi v okviru abonmajske sezone Praških simfonikov pel pri oratoriju Stabat Mater Antonina Dvoraka. Od leta 1990 je solist ljubljanske Opere, kjer je odpel vrsto pomembnih basovskih vlog: Zaharija (Nabucco), Lindorf, Kopelius, Dappertutto, Mirakel (Hoffmannove pripovedke), Don Alfonso (Cosi fan tutte), Ferrando (Trubadur), Escamillo (Carmen), Martin Krpan (Krpanova kobila), St. Bris (Hugenoti), Arkel (Peleas in Melisanda), Ramfis (Aida), Komtur (Don Giovanni) itd. Nastopa tudi kot koncertni pevec v recitalih z nemškimi, slovenskimi in južnoameriški samospevi in narodnimi pesmi. Leto 1999 je bil v Mariboru edini pevski solist pri papeževi maši ob razglasitvi Antona Martina Slomška za blaženega. V Ljubljani so izšle tri njegove solistične zgoščenke: *Slovenske pesmi* (25 slovenskih samospevov in narodnih pesmi, *Slovenski samospevi XX. stoletja* (44 samospevov 29-tih slovenskih skladateljev) in *Sudamérica* (24 samospevov in narodnih pesmi iz vseh južnoameriških držav).

Po svetu

DUNAJ

/STA/ – Avstrijski predsednik Thomas Klestil je slovenskega novinarja Slavka Frasa odlikoval s srebrnim častnim znakom za zasluge. Avstrijsko odlikovanje je novinarju izročil predsednik avstrijskega parlamenta Heinz Fischer. Slavko Frasa, ki je član Društva novinarjev Slovenije od leta 1951, je bil več let dopisnik z Dunaja za Delo in druge slovenske medije, sedaj pa dela kot dopisnik avstrijske tiskovne agencije APA iz Ljubljane. "S svojim poglobljenim, strokovnim in objektivnim poročanjem je bistveno prispeval k ugledu Avstrije v tujini," je med drugim zapisano v obrazložitvi.

WASHINGTON

/DELO/ – Pri Trust for Museum Exhibitions v Washingtonu so si omisslili reprezentativno razstavo pomezij, inspirirano s tragedijo 11. septembra v ZDA, čeprav samo posredno. K sodelovanju so povabili 16 izmed "najuglednejših pesnikov našega časa", med povabljenimi je tudi Ciril Zlobec. Vsak pesnik bo imel samostojen, grafično ustrezno oblikovan transparent 3 x 1m, ki ga bo Trust for Museum Exhibitions distribuiral po vsem svetu, tudi posredoval prek interneta.

PREDAPPPIO

/VEČER/ – Vas Predappio, v kateri je bil rojen Benito Mussolini, v bližini je tudi pokopan, je deležna vse večjega obiska Italijanov. Ljudje krasijo Mussolinijev grob s cvetjem in svečami in spominska knjiga je vsak dan bolj polna. Kar nekaj trgovin prodaja spominke, povezane z Mussolinijem. Očitno je, da se v Italijo kar opazno vrača fašizem. Leva sredina in levica včasih malodušno reagirata, včasih pa sploh ne. Na oblasti je pač desna sredina, njeno delo pa pogojuje skrajna desnica. Predsednik vlade Silvio Berlusconi navidez nastopa kot demokrat, na dlani pa je, da je njihovo gibanje Naprej, Italija! v marsičem odvisno od ravnaja desnice.

VATIKAN

/NOVI GLAS/ – Sveti oče Janez Pavel II. bo ob svetovnem dnevu družbenih občil, 12. maja 2002, posvetil poseben dokument internetu; tema *Internet: nov forum za oznanjevanje evangelija*

BUENOS AIRES

/GLAS SLOVENIJE/ – Tudi argentinski Slovenci so dobili svojo stran na internetu. Posamezniki, organizacije in društva so združili svoje moči (tudi finančne) in ustanovili skupno točko, kjer se bodo srečevali, nas z drugih kontinentov pa obveščali o njihovem delu.

<http://www.slo.org.ar>

CELOVEC

/NAŠ TEDNIK/ – Avstrijsko Ustavno sodišče je odločilo, da zadostuje 10% slovenskega prebivalstva v določenem kraju, kjer bi lahko postavili table z dvojezičnimi napismi. To pa na osnovi več ljudskih štetij. Toda deželni glavar Haider se ne strinja s tem, in je takoj sporočil, da ni pripravljen postavljati dodatnih krajevnih napisov, in napovedal, da bo uresničeval uredbo iz leta 1976, ki predvideva 25-odstotni prag. Avstrijski Center za manjšine in nekdanji poslanec Karel Smolle sta pri državnem tožilstvu na Dunaju zahtevala začetek kazenskega postopka proti koroškemu deželnemu glavarju Joergu Haiderju. Vzrok za takšno odločitev so nekatere Haiderjeve izjave glede odločitve avstrijskega ustavnega sodišča o dvojezičnih napisih na avstrijskem Koroškem, kot sta recimo "socialistična večinska razsodba" in Haiderjeva napoved, da ne bo spoštoval odločitve sodišča

RIM

/NOVI GLAS/ – Ni miru brez pravičnosti, ni pravičnosti brez odpuščanja – tako je Janez Pavel II. naslovil letošnjo poslanico ob 1. januarju, svetovnem dnevu miru. Slovenski javnosti jo je predstavil ljubljanski nadškof dr. Franc Rode, ki je poudaril, da papež s poslanico, z njenimi univerzalnimi sporočili, "ki jih danes ne premore noben verski ali državni poglavar, tudi noben filozof ne", nagovarja vse narode in vse kulture.

BUENOS AIRES

/SVOBODNA SLOVENIJA/ – Peti letnik Slovenskega srednješolskega tečaja ravnatelja Marka Bajuka, je izdal zbornik-almanah. Letošnj je že 34. po številu in nosi naslov: *Njih dela gredo z nami*. Dijaki so skušali opisati življenje in delo tistih, ki so v preteklosti oblikovali njihovo slovensko skupnost pa jih ni več med živimi. Želijo, da bi spomin nanje ostal živ in da bi bil mlajšim generacijam v ponos.

DUNAJ/BUDIMPEŠTA

/STA/ – Predsedniki in tajniki škofovskih konferenc iz BiH, Hrvaške, Avstrije, Poljske, Slova-

HELSINKI

Naš rojak iz Finske, Milan Smolej dipl. ing., samostojni podjetnik, bivši trgovski svetnik Republike Finske v Bagdadu (1981-1983) in bivši uradni pooblaščenec Republike Slovenije na Finskem (1991-1993), član Zveze veteranov vojne za Slovenijo (ZVVS) je pred kratkim napisal sledeče sporočilo na Banko Slovenije: **Spoštovani!**

Preteklo je že kar deset let od slovenske (z)godbe o uspehu. Kljub številnim osebnim urgencam največja finska banka Nordea - dandanes menda 2. ali 3. največja skandinavska banka, na svojem internet servisu nima slovenske VALUTE kot mednarodnega plačilnega sredstva.

Leta 1991, po osamosvojitvi Slovenije, sem dosegel, da se je na zemljevidih vremenskih napovedi v največjem finskem dnevniku, pojavila Slovenija. Dunaj, ki je prej zakrival skoraj celotno karto Slovenije, so odstranili. Prav tako sem pri Finnairu dosegel, da so popravili zemljevide, ki so bili v njihovih on-board magazinih. Leta 2002 pa žal pri banki ne uspem.

Kaj ne bi bila Vaša naloga, spoštovane gospe in gospodje, da kaj storite v tej smeri? S spoštovanjem Milan Smolej, Finska

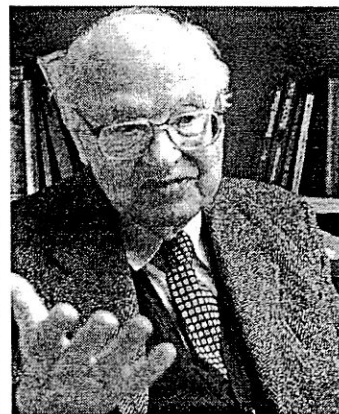
ške, Slovenije, Češke in Madžarske, ki so zasedali v Budimpešti pod vodstvom avstrijskega kardinala Christopha Schoenborna, so se dogovorili o srednjeevropskem dnevu katolikov v letih 2003 in 2004. Prvi del dneva katolikov se bo v osmih državah začel spomladi 2003, in sicer ob koncu tedna po Kristusovem vnebohodu. Leto dni kasneje je predvidena velika skupna prireditve, ki naj bi potekala v obliki romanja v avstrijsko mesto Mariazell. V vmesnem obdobju pa naj bi organizirali pet mednarodnih simpozijev. Pobudo za srednjeevropski dan katolikov je dala avstrijska škofovska konferenca.

DUNAJ

/VEČER/ – Ugledni akademik dr. Stanislav Hafner, 85-letni starosta avstrijske slavistike, naslednik Jerneja Kopitarja in Frana Miklošiča je prejel odlikovanje *častni znak svobode Republike Slovenije*. Dr. Stanislav Hafner je koroški Slovenec, rojen v Št. Vidu ob Glini na Koroškem. Ko je študiral na Dunaju, je imel izjemnega slavista, ruskega kneza Nikolaja Trubeckoja. Služboval je v Beogradu, Munchnu, leta 1939 pa so ga poslali v Ljubljano za lektorja nemškega jezika v okviru novoustanovljenega lektorata. V kratkem ljubljanskem obdobju (leta 1940) je izdal antologijo slovenskih novel *Slovensche Novellen* in si s tem nakopal nacistični pregon. Leta 1952 je nastopil bibliotekarsko službo in se vrnil k znanosti. Posebej se je posvetil zgodovini dunajske slavistike, Kopitarju in Miklošiču. Leta 1963 je postal docent na graški univerzi. Njegov največji

Yksityispalvelut

[02120 ESPOO	
Maksun tiedot	
Valuuttarinnat	
	(valitse valuutta)
	Norjan kruunu NOK
	Portugalin escudo PTE
	Puolan zloty PLN
	Ranskan frangi FRF
	Ruotsin kruunu SEK
	Saksan marka DEM
	Saudi-Arabian rial SAR
	Singaporen dollari SGD
	Slovakian kruunu SKK
	Suomen marka FIM
	Sveitsin frangi CHF
Maksun ehdot	

Dr. Stanislav Hafner

znastveni podvig je projekt *The-saurus der slowenischen Volks-sprache in Karten - Tezavrus slovenskega ljudskega jezika na Koroškem* več zvezkih, ki izhajajo že več kot dve desetletji in še ni sklenjen. V projektu je hotel predstaviti kako živi ljudski jezik na Avstrijskem Koroškem, raziskoval je jezik starih družin. Treba je razlikovati med pogovornim ljudskim jezikom in standardnim, knjižnim jezikom. Pravkar pa pripravlja razpravo o slovenski akademiji bogoslovcev v Celovcu. Pred desetimi leti, ob stoletnici Miklošičeve smrti (najbolj jezikovno plodovit Prlek), so pripravili na Dunaju razstavo in po zaslugi dr. Hafnerja odkrili spominsko ploščo na Miklošičevi hiši na Dunaju.

RIM

/NOVI GLAS/ – Italija je odpravila davek na dedovanja in darila. Davek na dedovanja, ki je doslej bremenil le vrednosti, ki so presegle 500 milijonov lir, je v celoti prekljican.

ROJAKI IN TURISTI IZ DALJNE AVSTRALIJE,

SAMO ZA VAS

- NAJCENEJŠI NAJEM,
  - DOSTAVA PO DOGOVORU,
  - PESTRA IZBIRA OSEBNIH VOZIL
- VEDNO Z VAMI IN ZA VAS!

ALPETOUR
potovalna agencija d.d.

RENT - a - CAR

ALPETOUR
potovalna agencija d.d.

Mirka Vadnova 8

Si - 4000 Kranj Slovenija

Telefon: 04 - 204 2011

Sydney - Adriatic Adventure 02 9823 0011

Vmes pa še smeh

- Zakaj so bili Dolenjci proti odcepitvi Slovenije od SFRJ?
- Ker bi bili potem oni za Slovence južni bratje.

Dolenjci se pogovarjajo v gostilni: "Smolo je imel naš Pero, pil je na litre, umrl je pa od kapi."

- Zakaj imajo Dolenjke revmo?
- Zato, ker spijo pri 'fajhtnih' možeh.

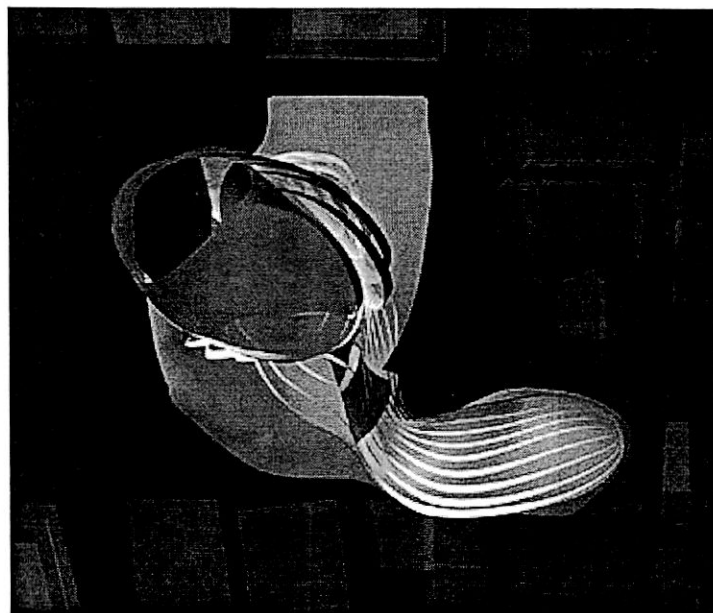
- Kaj se zgodi, če se najbolj neumen Gorenjec preseli na Štajersko?

- Na Gorenjskem in na Štajerskem se dvigne inteligenčna raven.

Zgodba o novem uspehu arhitekta Toma Kovača iz Melbourn - Pot v svet je začel v Celju ... Piše z desno, riše pa z levo...

Design novega World Trade Centra v New Yorku?

Sydney, Melbourne /Glas Slovenije, Stanka Gregorič, Florjan Auser/ - V petek, 20. decembra 2001 je prispela v uredništvo Glasa Slovenije po e-mail pošti ena najlepših novic, ki bi si jih Slovenci lahko zaželeli prav za božično ali novoletno darilo:

"Tom Kovač je edini avstralski arhitekt, ki je bil povabljen da kreira design za novi World Trade Center v New Yorku. Sedemnajst svetovno znanih arhitektov je bilo povabljenih, da opravi to zahtevno nalogo. Vsi projekti bodo razstavljeni 17. januarja 2002 v prestižni galeriji Max Protetch Gallery v New Yorku."

Toma Kovača smo predstavili slovenskemu bralstvu že januarja 1998, čeprav živi odmaknjeno od slovenske skupnosti in se nerad odziva na prošnje za pogovor. Toda kdo je Tom Kovač? Že ko se je še kot kratkohlačnik potepal po celjskih ulicah in travnikih in ko je sanjal o "belih cestah", se je v njegovi osebni globini pojavila želja po odhodu v drugi svet. "Spominjam se, kako sem v Celju ležal v travi in gledal bele ceste v zraku, ki so se končale tam za hribom. Vprašal sem soseda, kaj je tam za hribi, pa je rekel, da drugi svet. Želel sem v ta drugi svet. Potem sem nekoliko zrasel in se povzpел na tisti hrib, a za njim je bil še eden. Vedel sem, da bom nekoč šel za tisto belo črto. Danes vem tudi to, da se iz Celja lahko pride zelo daleč, da tudi iz Celja lahko dosežeš vse, če veš, kaj hočeš ... če ne bi verjel v to, ne bi dobival toliko nagrad ... in delo je zame najpomembnejša stvar v življenju..." In potem je šel, skupaj s svojimi starši "za tisto belo črto", in pri dvanajstih letih se je znašel na pragu nove dežele Avstralije - v Melbournu. Dalje belih črt ni več bilo. V Melbournu je leta 1986 končal študij arhitekture in že takoj za tem prejel nekaj prestižnih nagrad.

"Tom Kovač je edini ... njegova arhitektura je v Avstraliji brez primere ..." so pisali avstralski časopisi že pred nekaj leti. Pozornost je vzbudil tudi v ZDA, Parizu, na Danskem, Japonskem in drugje po svetu; v Londonu je bil leta 1997 izbran za *Architect on the Horizon*, naziv, ki ga imenuje londonska revija za arhitekturo. Sicer je pa že leta 1990 prejel nagrado R.A.I.A. za notranjo opremo in nagrado Louisa Poulsona za oblikovanje svetil. Nekajkrat je razstavljal v Sloveniji. Skoraj neopazno je pred leti šla mimo celjska razstava v Galeriji sodobne umetnosti, kjer so bile na ogled njegove fotografije, makete, skice in drugi projekti. Tomovim nagradam in uspešnim projektom je težko slediti. Preveč jih je. Prav gotovo mu bo design za razstavo World Trade Centra v New Yorku prinesel največjo slavo v njegovi sorazmerno kratki karieri arhitekta. Več v angleški prilogi.

O knjigi Marijana Lauka Glavno da smo zdravi

Piše Stanka Gregorič

SUNSHINE COAST, SYDNEY /GLAS SLOVENIJE, STANKA GREGORIČ/ – Glavno da smo zdravi, tak naslov izbere naš rojak Marijan Lauko iz Sunshine Coasta v Queenslandu za svojo knjigo, ki jo, povezano v plastiko, izda ob koncu leta 2001 v samozaložbi. Marijanova želja, da napiše prozno delo o življenju izseljenca (morda avtobiografijo z izmišljenimi imeni?), sega že dolga leta nazaj. Končno mu uspe! Njegovo pripovedno delo je lahko berljivo, ker zajema veliko kratkih dialogov, opisi narave pa so tako živi kot da bi jih avtor doživljal v času pisanja. Korenine dveh bratov, izseljencev, segajo globoko v domačo slovensko zemljo, na severo-zahodni del Slovenije, v dolino rek Drava, Meža in Mislinja, v kraje odkoder izhaja družina. Zgodba bralca pripelje nekajkrat do solz in ko se znajde pred koncem, ki je nedorečen, si zaželi poklicati avtorja in ga vprašati: zakaj? in kaj potem ...? Avtor preliva življenske zgodbe vse od domačih krajev do tujine tako slikovito, da je kar čudno kako si zapomni vsak detalj, tudi po tolikih letih izseljenstva: ptice, zeleno travo, cvetlice, drevesa, vsak grm, ki ga obdaruje s spomini, vsako besedo ljubljene osebe ... Vleče ga tja, pa ostane tukaj! Četudi: ... Kaj me je zaneslo v to prekleto vročino? Kaj sem v življenju zagrešil, da moram zdaj biti na tak način kaznovan? ... Zakaj v Avstralijo, čisto na konec sveta? ... V svoji pripovedi Marijan Lauko posveti velik delež življenski usodi enemu od bratov ter opiše njegov žalostni konec:

... Mogoče še dan ali dva in Matilda bo stopila izza vogala ter ga odpeljala v večnost ... Za zaprtimi očmi, toda pri polni zavesti, so se Tomažu prikazali razni prividi ... videl je podobo očeta ... 'Pridem oče, pridem!' ... Na drugem koncu vasi so se vaški fantje vračali domov. Slišal je njihovo petje, 'Šumi, o šumi Dravca v tihi poletni večer ti imaš cilje in znanje a jaz jih ne najdem nikjer' ... Stisnil je Kati roko. Ne da bi odprl oči, ji je zašepetal, naj še mama pride noter ... 'V predalu je šatulja od vžigalice, v njej je nekaj zemlje, ki sem jo s seboj prinesel še iz domovine. Ta naj gre z menoj. Rožni venec mi prinesi in sliko rajne mame, naj z njimi zaspim ...'. In zaspal je. Bilo je v Queenslandu.

Avtor piše tudi o Francijevi mladostni ljubezni, ki je prisotna nekje globoko v srcu vse življenje.

Toda, skupno življenje z dekletom iz domovine mu ni usojeno, čeprav pride čas ko ... Francija zapusti žena, Vidi umre mož. On tu - ona tam! Po dolgih letih se znajde pred njeno hišo v Sloveniji:

Z robčkom si je brisal dlani. Potil se je ... v notranjosti se je tresel. Cela večnost je minila, predno so se odprla vrata. Pred njim je bila Vida - tista Vida, za katero je vsa leta žarela iskrica ljubezni, iskrica iskrene mladostne ljubezni ... 'Oh, Vida, dovoli, da te objamem in nikdar več ne izpustim iz objema' ... padla sta si v objem ...

Franci ostane nekaj časa v Sloveniji, potem pa pride Vida v Avstralijo ...

Dva in pol meseca je Vida ostala v Avstraliji. S Francijem sta si ogledala notranjost tega velikega kontinenta, uživala sta krasote Velikega Koralnega Grebena in tropskega podnebja,

ogledala sta si Modre planine - Blue Mountains - in Sydney, prehladila sta se v Melbournu, največ časa sta preživela v Queenslandu pri (op.u.: Marijanovemu) sinu Adrianu.

'Zdaj razumem, zakaj ti je težko zapustiti to zemljo,' je Vida neki večer omenila Franciju.

'Zdravstvena in bolniška nega je tu na zelo visoki stopnji, tega pri nas ni ...'

Vidini otroci vabijo Francija naj bi se vrnil v Slovenijo, imajo ga radi. Tudi priletni stric Roman, še zadnji živeči brat očeta Marka ga vabi naj ostane v Sloveniji. Živi na bogatem vinogradniškem posestvu v Ritoznojnu nad Slovensko Bistrico.

'Predno greš, te hočem še nekaj vprašati ... prav gotovo se spet vrneš tja v Avstralijo. Ali kaj misliš, da bi spet prišel nazaj v

Iz cikla trinajstercev

Pavla Gruden

Vse gre narobe: domovi v prahu na škafe, mladež pijana od izbire drog na škafe, nezaželjeni otroci v splavih na škafe, versko-razredne kape in rinke na škafe. V nerazvitih deželah smrtnih klic na škafe, v sledeh morilskih polj živ eksploziv na škafe. Po meri let lačnih otrok sklečke na škafe, od nas vsaka za dolar v nabirkah na škafe, na cilju zanj pet, vmes pa mrličkov na škafe. V medzvezdnih strukturah dolg z nulami na škafe, plača ga z davki občan z računi na škafe v humanizmu razvitih s kaprici na škafe, in ravnodušnih - z ušesi kot škafo na škafe ...

domovino za stalno?'

'To je pa zelo težko vprašanje in odgovor ni enostaven. Dosti sem premišljeval o tem ...'

'Tu v zgornjem vinogradu imam petnajssto trt, tam spodaj na potoku pa dva tavžent ... ne zmorem več ... Že dalj časa mislim, da bi vse prodal, sam pa bi šel v dom za ostarele, ki je tu

Smatrali so nas za nezaželjene, kar so nam tudi nemalokrat očitno dali vedeti. Z nami so ravnali, kot bi bili manjvredni, na neki način skoraj le pol ljudje ... Težka in truda polna so bila prva leta v tujini. Domotožje nas je mučilo ... Prestal sem prva leta. Preselil sem se v Brisbane. Tam sem si našel dobro službo z dobrim zaslužkom in resnično sem lahko začel nalagati denar na svoj bančni račun. Kmalu sem imel dovolj za aro, za nakup lepe parcele izven mesta. Zemlja je bila zelo plodna, potok, ki se ni nikdar posušil, je tekel skozi njo in videl sem rožnato bodočnost. Leta kasneje sem ugotovil, da je ravno ta poteza bila moj resni začetek v Avstraliji. Bila je kot superfosfat, ki je pognojil nove poganjke korenin. Spoznal sem, da moram resno in trezno premisliti, presoditi in ugotoviti, kaj bom počel s svojim življenjem ...'

In, Franci ostane v Avstraliji, Vida pa se vrne v Slovenj Gradec v svojo hišico ...

Marijanova zgodba je zgodba tisočerihih izseljencev, je konflikt naše notranjosti, ki ga preživljamo skoraj vsi. Je naša razdvojenost in "biti tu in tam" in "ne biti, ne tu, ne tam"! Breda Čebulj Sajko ponazori to razdeljenost s konkretnimi primeri v študiji *Razpotja izseljencev*.

Pavla Gruden:

"Nahajam se na eni točki, ki nima ishodišča, kukr en labirint, samo da bi se dvignu iznad nega. Dvignt se iznad nega, to pomen, da morš domov jet, morš otroke zapustit, morš svojo hišo zapustit in use. Doma pa se ne morš uživet, ker si že prestar."

Ali nekdo drug:

"Slovenc bom biv vedno, dokler ne umrjem. To ni uprašanja! Ma, sm Australjanc. Ne morm to povedat! Ma, kaku bi to povedat?"

v bližini na Hočkem Pohorju ... po drugi plati pa spet ne bi želel, da bi premoženje prišlo v tuje roke ... Kako bi bilo, če bi ti prevzel aužungo (gospodarstvo)?'

Franci je globoko presenečen, osupel in začuden ...

'Težek je bil naš začetek v tuji novi deželi', je začel razlagati Franci ... 'Iztrgani smo bili iz domačega vrta, iz vrta domovine, presajeni smo bili v drugi vrt, tujo deželo, ki se je popolnoma razlikovala od vsega, česar smo bili vajeni dotlej. Bil sem brez poklica, brez znanja jezika, brez prijateljev v tuji deželi čisto na drugem koncu sveta. To pa še ni bilo najhujše. Hudo je bilo prenašati ponižujoče poglede tamkaj rojenih, njih opazke, antagonizem in sovraštvo do nas - novodošlih.

Znani in
neznani obrazi

Aleksej Kalc Iz Trsta v Avstralijo

V svojstvu mednarodnega pristanišča je Trst v dobi množičnih premikov prebivalstva poblizje soočal s pojavom čezmorskega izseljevanja. V zadnjih desetletjih 19. stoletja, predvsem pa od leta 1903 dalje, ko so vzpostavili redne proge za izseljence, so čez Trst držali vse obsežnejši izseljenski tokovi. Zbirali so se v bližnjem zaledju, še največ pa v Galiciji in Bukovini ter v Rusiji, in dosegli zgodovinski višek leta 1913, ko so parniki ladjarskih družb Austro-Americana, Cunard Line in Canadian Railway Pacific prepeljali v države severno in južnoameriškega kontinenta več kot 52.000 izseljencev¹. Po prvi svetovni vojni se je izseljenski pretok nadaljeval, sicer v zmanjšanem obsegu, potem ko so Združene države Amerike v dvajsetih letih zaprle svoja vrata doseljencem iz vzhodne in jugovzhodne Evrope². Dalje pa so se v Trstu vkrcavali potniki za Južno Ameriko, med katerimi je bilo prav veliko število Primorcev, ki so se umikali izpod fašističnega jarma, kot tudi v Egipt, kjer si je služilo kruh tisočero slovenskih služkinj in dojilj s Krasa, Vipavske doline in Goriških brd³. Tržaške pomorske povezave z Bližnjim vzhodom so tisti čas služile tudi judovskim izseljencem, ki so se umikali pred vse bolj sovražnim evropskim ozračjem v Palestino⁴. Njim v zaslombo se je že leta 1908 v Trstu konstituiral Odbor za pomoč židovski emigraciji, medtem ko je avstrijskim izseljencem, zlasti tistim, namenjenim v Novi svet, stala ob strani tržaška podružnica Rafaelove družbe.

Druga svetovna vojna in iz nje nastala geopolitična razdelitev kontinenta sta povzročili nova množična prerazporejanja evropskega prebivalstva. V kontekstu tega pojava je Trst zopet odigral vlogo izseljenskega pristanišča kot tudi zbirališča in prehodne postaje beguncev ter izseljencev iz držav komunističnega bloka. Vendar se je to pot selitveni pojav prikazal Trstu tudi z drugačnim licem. Medtem ko je mesto do prve vojne in deloma tudi po njej delovalo kot atraktivni pol inurbacijskih procesov in so Tržičani gledali na trume izseljencev, ki so mimo njega potovali v prekomorske dežele, kot na tranzitno blago, iz katerega je gospodarstvo kovalo svojo srečo, se je sedaj znašlo tudi samo v primežu izseljenske mrzlice⁵.

Izseljevanje se je sprva vidneje pokazalo v obliki t.i. pojava "ameriških" in "angleških nevest", to je tržaških deklet, ki so si izvolile svoje življenske sodruge iz vrst ameriškega in angleškega vojaškoupavnega osebja in jim nato sledile v Združeno kraljestvo oziroma onkraj oceana. Samo v Ameriko se jih je odselilo več kot tisoč⁶. Do pravega odliva tržaškega prebivalstva pa je prišlo proti sredini petdesetih letih, ko je propadla ideja o Svobodnem tržaškem ozemlju in je Trst ob dokončni razmejitvi med Italijo in Jugoslavijo prešel po devetih letih Zavezniške vojaške uprave pod italijansko državno oblast. Ladijske sirene, ki so dotlej spremljale odhod tujih izseljencev, so sedaj oznanjale izseljevanje Tržičanov iz mesta in okolice, ki so se podajali na novo življensko pot v razne prekomorske dežele, zlasti pa v daljno Avstralijo. Avstralski val je potekal skladno s priseljenskimi programi za pospeševanje demografske in gospodarske rasti avstralskega kontinenta ter s socialno-ekonomsko politiko Italije, ki je predvidevala državno asistiranje "izvažanje" presežkov delovne sile na podlagi dvostranskih mednarodnih pogodb. Odhodi so dosegli višek v letih 1954-56, nakar se je do konca desetletja pojav iztekel. Po statistikah, ki jih je objavila Trgovinska zbornica, se je v tem obdobju izselilo iz Tržaškega v Avstralijo približno 9.000 ljudi, dejansko pa jih je šlo veliko več. Tako govorijo nekatere ocene celo o 27.000 izseljencih, med katerimi naj bi bilo 15.000 Tržičanov, osalih 12.000 pa ljudi iz vrst istrskih beguncev in drugih povojnih priseljencev v Trst⁷.

Izseljevanje se je razbohotilo kot reakcija na gospodarsko krizo in negotove družbene razmere, ki so zavladale v Trstu po ukinitvi STO-ja in odpravi ekonomije, ki jo je vzdrževala Zavezniška vojaška uprava. Hkrati je mesto močno občutilo težo priselitve okrog 65.000 istrskih "ezulov", ki so kot politični begunci in zanesljiv proitalijanski

element uživali pri zaposlovanju in drugih osnovnih življenskih potrebah določene prednosti. Posledica je bila zaostritev stanovanjske krize, ki je ovirala še posebej mlade pare pri ustvarjanju novih družin. Tržaško prebivalstvo je tako zajela psihoza negotovosti in brezperspektivnosti. Vgnezdila se ni le med brezposelnimi in šibkejšimi sloji, ampak tudi med kvalificiranim delavstvom in sploh med ljudmi z zagotovljenim delovnim mestom, ki so se odzivali avstralskim priseljenskim ponudbam v upanju na svetlejšo bodočnost. Da razumemo do konca vzroke tako množičnega in nenadnega izseljenskega pojava pa moramo upoštevati tudi motivacije politično-idelološke značaja. Mnogi Tržičani so namreč zapuščali svoje mesto, ker so verjeli v idejo Svobodnega tržaškega ozemlja in nezaupljivo doživljali vrnitev Italije. To nam potrjujejo volilni izidi, iz katerih je mogoče razbrati, da je odliv proti Avstraliji zajel dober del independentistično nastrojene volilne baze. Neposredno pa prihaja na dan v izjavah izseljencev in v stališčih, ki jih je tudi organizirana tržaška skupnost v Avstraliji zastopala v odnosu do uradne Italije. Čutenje izseljencev je bilo najbolj razbrati iz transparenta, ki se je pojavil na eni od ladij, ko se je ločevala od pomola in začejala plovbo proti odprtemu morju. Sklicujoč se na tržaškega župana Giannija Bartolija, ki se je ob izkrancju italijanske vojske leta 1954 obrnil na svoje občane z besedami "E' la madre che ritorna per farci vivere liberi" (Vrača se mati, da nam zagotovi svobodo), je prinašal polemični napis "La madre č tornata. I figli partono" (Mati se je vrnila. Otroci odhajajo)⁸. Avstralski izseljenski pojav je skratka globoko pretresel tržaško družbo in s svojim emocionalnim nabojem travmatično zaznamoval njeno zgodovinsko zavest.

Izseljenska "mrzlica" je še bolj kot italijanski zajela slovenski Trst, če velja ocena, po kateri naj bi Slovenci tvorili približno tretjino odhajajočih. K takemu številu nas navaja razmerje med vsemi emigranti in številom izseljenih šoloobveznih otrok, ki jih je v slovenskih šolah zmanjkalo kar 565⁹. Zaradi 25-letne izkušnje pod fašizmom in dogodkov med drugo svetovno vojno so Slovenci, med katerimi je bil med drugim zelo ukoreninjena protifašistična zavest, še z večjim nezaupanjem gledali na Italijo, zaradi česar je bila izseljenska izbira v primerjavi z italijanskimi someščani pri njih še dodatno politično in ideološko pogojena. Odhod tlikih družin z otroki in sploh mladih ljudi pa je ob stalnem krčenju vrst zaradi asimilacije pomenil za slovensko narodno komponento dodatno vrzel, ki se je negativno obrestovala v nadaljnjem demografskem in družbenem razvoju skupnosti.

O družini Bole iz Melbournea

Marcela in Silvester Bole

Med slovenskimi izseljenci, ki so se podali v Avstralijo z največjim valom odhoda leta 1955, so bili tudi **Silvester** in **Marcela Bole** ter njuni mladoletni hčerki **Danila** in **Neva**. Iz njihovih pričevanj je mogoče poblizje spoznati nekatere ključne vidike takratnega tržaškega izseljevanja in širše problematike življenja v avstralskem priseljenskem okolju¹⁰. Silvester, po poklicu mizar, je bil doma iz manjše vasiče v bližini Trsta. Kot italijanski vojak je prebil kar tri leta v afriških kolonijah, po dokončanem stažu pa je bil zaradi izbruha druge svetovne vojne leta 1939 zopet vpoklican v vojsko.

Zapustiti je moral dobro službo v tržiški ladjedelnici in odpotovati v južno Italijo, tik pred odhodom pa se je poročil s **Stefanijo**, iz okolice Sežane. Ker je hudo bolehal na želodcu se je nato vrnil domov in živel na ženinem domu. Kljub bolezni je po razpadu Italije stopil v partizanske vrste, medtem ko je **Marcela** delovala v domači vaški organizaciji kot terenka. Prav bolezen, zaradi katere je tudi prekinil

partizanovanje, je bila med vzroki, da se je po končani vojni prijavil za policijsko službo pri angloameriški vojaški upravi, kjer so mu iz zdravstvenih razlogov priznavali posebne ugodnosti. Družina se je takrat priselila na Opčine, kjer sta hčerki obiskovali tudi slovensko šolo. Nato je prišlo leto 1954 in z njim ukinitve Svobodnega tržaškega ozemlja. Silvester, ki ga je že prej begalo negotovo in napeto tržaško politično ozračje, tako da je razmišljal o izselitvi v Kanado, kljub svojim 43-letom in šibkemu zdravju tedaj ni imel več pomislekov.

Moj mož – pripoveduje Marcela – je imel pri Zavezniški vojaški upravi dobro službo. Nikdar nismo živeli v pomanjkanju in s prihodom Italije je imel možnost to mesto ohraniti, ali pa stopiti v kako drugo državno službo. Toda ko so šli enkrat proč Amerikanci in je bilo konec svobodnega ozemlja, on ni hotel več ostati v Trstu, ni hotel ostati pod Italijani. Tudi meni je bilo hudo, ker so me na svoji zemlji šteli za tujko. "Ah, ma lei la xe straniera..." (Vi ste torej tujka) so me nagovarjale ženske, če sem v mestu govorila slovensko. Jaz pa se dobro spominjam, ko sem kot majhna deklica hodila z očetom in mamo v Trst in so po vseh trgovinah govorili po slovensko. Hodila sem kot dekle z biciklom po vaseh na Tržaškem, povsod vse slovensko. In Italijanke, da sem "straniera". Kakšna "straniera"! Samo nekaj kilometrov od Trsta je Sežana in ob njej moja rojstna vas, moj mož je rojen v Tržaški občini, zakaj smo mi tam "stranieri", na kakšen način smo "stranieri"? Težki so bili odnosi med Slovenci in Italijani in še ta nesrečna vojna. Vse je tako ranilo naše srce.

Kot drugi izseljenci, ki so se vključili v avstralski priseljenjski program, so tudi tržaški odhajali z obvezo, da bodo Avstraliji „služili“ vsaj dve leti. Pretrgati to pogodbo in predčasno zapustiti državo je pomenilo zapraviti si možnost ponovnega vstopa. Samski in sploh navadni delavci so prva leta pogostokrat preživeli daleč od pomembnejših središč. Zaposlovali so se na primer v agrarnih okoliših na plantajah sladkornega trsa, pri gradnjah železnic in drugih velikih javnih infrastruktur. Za tržaške izseljence pa je bilo značilno to, da je bilo med njimi nadpovprečno število klaviliciranih in specializiranih delavcev, kiso se poklica izučili v tržaških ladelnicah in drugih industrijskih obratih ter obrtnih delavnicah. To znanje jim je omogočilo, da so se lahko podali v izseljenstvo tudi v zrelejših letih in predvsem, da so se dokaj hitro in uspešno vključili v višje segmente delovnega tržišča. Zlasti strojarji, mehaniki, kleparji in električarji so bili pogostokrat nosilci inovacijskih delovnih prijemov in jim ni bilo težko izboljšati delovnega položaja ter zaslužka. Ob prihodu so se takoj naselili v mestih in navadno že v nekaj letih prišli do lastnega doma. Prihajali so že z družinami, mnogi pa so za sabo poklicali zaročenke oziroma se v ta namen poročali „na daljavo“. Po prvih valovih so se izseljenci lahko opirali na sorodnike, znance in prijatelje, tako so se mnogi uspeli tudi izogniti vstopnim kampom, kakršen je bil na primer v Victoriji Bonegilla.

Tudi Boletovim ni bilo treba čakati v taborišču. *Z ladjo Toscana smo prišli najprej v Fremantle – se spominja Danila – in nato v Sydney, od tam pa z vlakom naravnost v Melbourne, 22. septembra 1955. Ena družina nam je tu priskrbela in zadrževala stanovanje, tako da smo plačevali najemnino že v Trstu, in to zelo drago, ker se je takrat v Melbournu težko dobilo stanovanje. To je bila hčerka od neke gospe od Fernetičev, ki jo je mama spoznala pri frizerki na Opčinah in ki se je ponudila, da nam pomaga. Ker smo za to stanovanje toliko vnaprej plačali, smo si predstavljali, da bomo prišli v "palačo". V pismu nam je gospa sporočala, da bomo imeli kopalnico, stranišče, pralino. Ko pa smo vstopili v to bajto ... štala, kokošnjak ... za se zjokati.*

Iskanje zaposlitve je bilo nekoliko težje. Medtem ko so v taborišča prihajale ponudbe, so si zunaj njega izseljenci morali delo poiskati sami. *Prvi teden še nismo iskali dela. Imeli smo nekaj denarja in smo se vozili s taxijem iz enega okraja v drugi, malo da si ogledamo, kam smo prišli, malo pa od veselja in žalosti. Nato pa smo začeli spraševati za delo, od vrat do vrat. Težko se je bilo sporazumeti, ker nismo poznali jezika. Na ladji smo se nekaj malega naučili, a ni bilo dovolj. Bilo je tudi hecno. Spominjam se, da je sprva spraševala mama, ki je zelo živahne in odprte narave. Z Mileno pa sva protestirali, ker se nama je zdela sramota, da mora to početi mama. Takrat se je opogumil oče in nekega gospoda nagovoril "Excuse me, sir..", nato pa ni vedel več kako naprej in začeli smo se smejeti.*

Kljub vsemu so v kratkem prišli do zaposlitve. *Marcela je delala 17 let kot šivilja po raznih tekstilnih tovarnah, Silvester pa je opravljaj najrazličnejše poklice, tudi ker je sam tako hotel. Že prvo leto je zamenjal kar 16 služb. Ženo je zelo skrbela ta njegova nestabilnost, a je vselej brez težav prišel do nove službe, tako da je imel delo tudi ob*

Trst 1955 - Družina Bole s sorodniki in prijatelji; spredaj z leve Danila, Marcela in Neva; za Danilo stoji Silvester

*Melbourne - Robertova poroka
Z leve: Peter Rodrigues, Ingrid Roeder-Rodrigues, Robert Roeder z nevesto Henen, Wolfgang in Neva Roeder*

*Melbourne - Lindina poroka
Z leve: Danila, Linda, Joe in Eddie Štolfa*

Z leve: Danila, Marcela in Neva

zaposlitvenih krizah. Tudi Danila je postala šivilja, s tem, da se je zelo dobro izučila poklica pri raznih mestnih krojačnicah. Povsod je nekaj novega odnesla, tako da se je spoznala na vsakovrstno šiviljsko opravilo in so ji nato zaupali najzahtevnejša dela. Delo – ugotavljajo vsi v en glas – pa je bilo res delo. *Delati je bilo treba tako, da noben Evropejec ne ve kako. Ko sem prvi dan vstopila v tovarno, sem se šila eno obleko. Dobro, so rekli, vidimo, da se na stvar spoznaš. Zdaj pa delaj tako, da jih boš na koncu dneva imela 20! Dragi moji, v naslednjih dneh sem jih sešila po tri, nato štiri in tako naprej, dokler jih ni bilo dvajset. Nato pa sem si jih nekaj jemala domov in delala pozno v noč. Pa še to. Prvih sedem let smo mi hodili v službo peš, ker v četrti, kjer smo si naredili hišo, ni bilo še prave ceste. Sedem let smo cepitali po blatu. Tudi stranišča nihče ni imel v hiši. Vse je bilo na dvorišču, dokler niso zgradili kanalizacije. To ni bilo tako lahko, kot si ljudje mislijo, da imamo lepe hiše, imamo lepe vikende. Morali smo si zelo težko zaslužiti.*

Izseljenci iz Trsta in okolice so bili vajeni mestnega življenja, po devetletni izkušnji pod zavezniško upravo pa jim niso bili več tuji niti anglosaška miselnost in angleški oziroma ameriški način življenja¹¹. Vse to jim je olajšalo kulturni šok pri soočanju z avstralsko stvarnostjo, ki je bila sicer v marcičem svojevrstna. Presaditev na nova tla pa nikakor ni bila enostavna in neboleča, zlasti ne za mlajše. Danili je bilo ob izselitvi 11 let in je morala zato v Avstralji dokončati obvezno šolanje. Srečanja z učiteljico in sošolci se ne spominja kot nečesa travmatičnega, čeprav je bilo to v času, ko se je Avstralija trudila nove prišleke čimprej asimilirati in je šola odigrala vodilno vlogo pri prevzganju priseljenjskih otrok v skladu z anglosaško kulturo. Z jezikom so bile sprva res težave in učiteljice so še dolgo priporočale staršem, naj doma govorijo z otroki angleško, a pri matematiki je Danila takoj izstopala po boljšem znanju. Samozavesti pa ji je vtilo tudi to, da je kot dobra tekačica svoji šoli priborila zmago v teku čez drn in strn. Spoprijateljila se je s priseljenjskimi kot z avstralskimi sošolci, čeprav se kot ostali priseljenjski otroci občutka svoje "drugačnosti" ni mogla kar tako znebiti. Spominja se, kako se je pred šolo skušala zadrževati stran od svoje mame, da bi avstralske prijateljice ne slišale mamine polomljene angleščine.

Za Nevo sta bila stik in vklapljanje v novo stvarnost težja, tako da je za faza globlje zaznamovala njeno nadaljnjo življenjsko pot. Njena izkušnja pa tudi izkušnje drugih najstnikov zopet opozarjajo na ktiričnost te starosti pri presajanju v nova okolja.

Kadar so se moji starši odločili, da gremo v Avstralijo, je bilo meni to nekaj strašnega. Otroška leta, 15 let sem bila stara in sem komaj končala strokovni tečaj na Opčinah. To so bila zame najlepša leta življenja na Opčinah, doma. In ko smo mi prišli v Avstralijo, sem se jaz čutila zelo, zelo osamljeno. Mama je imela moža, moja sestra je hodila v šolo in je imela tam sošolce, a jaz nisem imela nobenega. Avstralskih prijateljev nisem imela, ker nisem znala jezika, Slovencev nisem poznala, ker jih nisem imela kje srečati. Slovenski klubi so imeli plesne vsake tri mesece in mi smo tja hodili. To pa ni bilo dovolj, da bi se 15-letni otrok družil s svojimi sovrstniki. Mamo je zelo skrbelo in se je trudila, da bi mi našla družbo med tržaškimi družinami. Tako sem spoznala dve dekleti mojih let, toda ena je šla naprej v šolo in tam spoznala novo družbo, druga pa je takoj dobila fanta in je ni brigala več prijateljica. Takoj sem se tudi zaposlila. Potem sem v večerni šoli za angleščino spoznala mojega moža, ki je Nemeč, in ker sem bila osamljena, prijateljev nisem imela, sem začela takoj hodit stalno s tem fantom. Tako sem se pri 18 letih in pol že poročila. Pet let sem nato živela na moževem domu ... s taščo. Oni so v družini govorili nemško, jaz pa še angleško nisem dobro znala, a sem bila primorana se naučiti nemško.

Značilnost tržaškega izseljevanja je tudi v njegovem mešanem etničnem sestavu. Kot rečeno, se je na pot proti novim domovinom podal tako italijanski kot slovenski Trst in v Melbourneu, Sydneyu, Adelaide ter drugih pomembnejših avstralskih središčih so nastale tržaške izseljenske kolonije, ki so v malem reproducirale tržaško družbeno stvarnost. Podobno kot italijanske priseljenjske skupnosti, ki so se organizirale po regionalnem izvoru, so tudi tržaške ohranile svojo istovetnost z združevanjem v lastnih društvih. V tržaških domovih se tako zbirajo tržaški Italijani in tržaški Slovenci, najpogostejši pa je morda tisti tipični tržaški element, ki je sad etnične mešanja ter asimilacijskih procesov, ki se ne prepoznava v jasnejših nacionalnih kategorijah in se najrajši sklicuje na pojem "tržaškosti". Tržaška priseljenjska skupnost je bila torej že sama rezultanta etničnega in kulturnega prepletanja in kot taka se je sedaj soočala z novim okoljem ter s sklapljanjem z dominantno avstralsko kulturo. Znotraj tržaških skupnostih pa so se reproducirali tudi pogoji za nadaljevanje starih asimilacijskih procesov, če pomislimo, da se je socialno življenje odvi-

jalo in se še odvija po prevladujočih tržaških kulturnih modelih in to v italijanskem tržaškem narečju. S porokami med tržaškimi izseljenci so tako zopet nastajale tudi etnično mešane družine, v katerih se je seveda uveljavila kot jezik tržaščina, ki je nato prešla tudi na potomce. Udejstvovanje v skupnosti je te težnje dodatno pospeševalo, saj je lahko potekalo le po tržaško-italijanski sporazumevalni kodi. Zaradi tega so tudi primeri slovenskih tržaških družin, pri katerih je v razmerjih z drugo generacijo slovenščina prepuščila mesto tržaščini¹².

Seveda so številni slovenski izseljenci s Tržaškega ohranili trdno narodno zavest. Eni so živeli in se udejstvovali v "uradni" tržaški priseljenjski stvarnosti, drugi se v njej niso prepoznavali in so se rajši pridružili slovenski organizirani skupnosti, tretji čutili in se družijo z obema. Mnogi pa niso vezani na nobeno. Te izbire so nastajale v kompleksnih razmerah in so nanje lahko vplivale najrazličnejše objektivne in subjektivne okoliščine, od števila in strnjnosti naselitve tržaških priseljencev, njihove povezanosti, usklajenosti interesov, medsebojnih odnosov, osebnih razvojnih poti, stikov z drugimi sredinami in organiziranimi skupinami itd. Tržaške sredine so seveda notranje tudi precej raznolike, nenazadnje tudi v svetovnonazorskem pogledu, v nacionalnem čutenju in sploh v odnosu do lastnih korenin. Del tržaškega izseljenstva čuti italijansko pripadnost in je blizu italijanskim krogom, drugi so do italijanstva in Italije hladni, tretji so navezani na regionalni "julijski" izvor (v smislu Julijske krajine – Venecije Giulie, od koder naziv Giuliani).

Boletova družina sodi v krog tako imenovanega "trdega" slovenskega priseljenjskega jedra in je od samega začetka soudeležena v življenju slovenske kot tudi tržaške priseljenjske skupnosti. S presaditvijo v novo okolje pa se priseljenci soočajo z novo kulturno stvarnostjo, kar pride posebno do izraza pri njihovih potomcih. Ti so vsekakor otroci nove domovine, ljudje z novo identiteto, v kateri zadobi odnos do lastnih etničnih in kulturnih korenin lahko zelo različno veljavo in boleče razsežnosti.

Ko sem bila stara 19 let in pol – pripoveduje Danila – se je že rodil moj prvi sin. Ker smo si gradili hišo, sem se po petih mesecih vrnila v službo, sinčka pa je varovala taščica. Meni je bilo zelo hudo, ker nisem videla mojega otroka prehodit prve korake, nisem imela časa, da bi se igrala in pogovarjala z njim. In kadar je začel govoriti, jaz svojega otroka nisem razumela, ker je znal samo po nemško. Jokala sem se. Le toliko sem uspela, da sem ga naučila moliti Očca naš in Sveti angel. To je vse, kar je znal po slovensko.

Potem se je rodila moja hčerka. Odločila sem se ostati nekaj let doma. Mama mi je prinašala iz tovarne delo, da sem lahko nekaj zaslužila. Tako sem se lahko več posvetila svojim otrokom in z njimi govorila v mojem jeziku. A moj sin, ki je imel 5 let, mi en dan reče: „Mama, jaz te ne maram“. Vprašam ga, zakaj. In on mi odgovori, da me ne mara, ker mu govorim v jeziku, ki ga ne razume. In ko mi je moj otrok tako rekel, me je zabolelo v dnu srca. Takrat sem razumela, da njega ne bom mogla naučiti slovensko. Nato je v šoli imel težave tudi z angleščino, ker se pač ni učijo lažje, drugi težje. Hudo pa je bilo tudi z enim otrokom govorit slovensko, z drugim pa angleško ali nemško, ker se potem med sabo nista razumela. Poleg tega je moj mož nasprotoval, da govorim z otroki slovensko. Za mojo sestro je bilo lažje. Ona je poročila Slovenca in njeni otroci imajo prav ljubezen do slovenstva. Tudi pišejo po slovensko. Naši otroci so vsi Avstralci, ampak njeni močno čutijo svoje korenine. Moja hčerka sem uspela, ko je bila nekoliko starejša, poslali za nekaj časa v slovensko šolo, a je to ni privlačilo. Danes bi ona rada govorila slovensko in sprašuje naj govorimo slovensko z njo. Človek pa odraste in spremeni svoje mišljenje. Če pa bi imela za moža Slovenca bi danes tudi moj sin gotovo govoril slovensko. Taka je pač ta naša Avstralija...

Ta dežela se je vsekakor zasidrala v srce Boletove družine in vseh tistih tržaških priseljencev, ki so si v njej ustvarili novo življenje. Kljub naporom, hudim iskušnjam in težavam, ki so jih prestali, so j danes hvaležni in tudi nanjo ponosni, saj so s svojim delom prispevali k njeni civilizacijski rasti. Imajo se za del nje in v njej prepoznavajo novo domovino, ki je od njih dosti zahtevala, a jim trud tudi poplačala.

Mi smo tu delali, delali in delali. Nikoli nismo vprašali government niti centa. Velik dolg smo si naložili na rame, da smo si zgradili, kar imamo. Šli pa smo tudi na holiday, šli smo si ogledat tonašo lepo Avstralijo. Čeprav je bila za nas tuja dežela, mi jo ljubimo iz vsega srca. Jaz sem v njej uživala vedno spoštovanje in vsakemu Avstralcu sem vedno povedala, da sem Slovenka, in ker Slovenca niso poznali, sem jim na zemljevidu pokazala kje je Trst in Slovenija

Povzetek

Trst je kot pomembno trgovsko, pomorsko in kasneje tudi industrijsko središče deloval vse od proglasitve proste luke na začetku 18. stol. kot močan atraktivni pol inurbacijskih procesov. Doseljevanje je do prve svetovne vojne in delno še po njej predstavljalo glavni dejavnik mestnega demografskega razvoja in glede na jezikovno in kulturno raznolikost izvornega zaledja oblikovalo etnično mešano podobo tržaškega družbenega tkiva. V petdesetih letih 20. stoletja pa je mesto in njegovo neposredno okolico prizadel množični izseljenski val, ki se je travmatično vtisnil v tržaško zgodovinsko zavest. Nastopil je ob ukinitvi Svobodnega tržaškega ozemlja – samostojne državnice pod angloameriško vojaško upravo – in vključitve tržaškega ozemlja v italijanski državni okvir v skladu z londonskim memorandumom, ki je leta 1954 določil razmejitev med Italijo in Jugoslavijo. Zaradi gospodarske krize, socialne in stanovanjske stiske, pogojene s priselitvijo okrog 65.000 istrskih beguncev, in posledicne psihoze brezperspektivnosti, ki je zajela prebivalstvo, pa tudi zaradi razočaranja ob propadu samostojne in neodvisne tržaške državnice ter v mnogih primerih nezaupanja do italijanske države, je po ocenah v nekaj letih zapustilo svoje domove približno 15.000 Tržačanov. Razpršili so se vsepovsod, največ pa se jih je odločilo za Avstralijo, kjer so v večjih mestih nastale številčne tržaške kolonije, ki so prek društvenega delovanja in medsebojnega povezovanja v malem reproducirale tržaško družbeno in kulturno stvarnost. Ocenuje se, da je bila približno tretjina izseljencev tržaških Slovencev. Med njimi tudi družina Bole, ki nam prek svoje zgodbe ponuja vpogled v nekatere značilne aspekte tržaškega izseljevanja na avstralski kontinent. Iz pripovedovanja Marcela in njenih dveh hcerk Daniele ter Nives spoznavamo občutke, ki so mnoge Tržačane spremljali ob vrnitvi mesta pod Italijo in razmere, v katerih je dozorela odločitev za izseljenski korak. Soočamo se s problematiko vključevanja v okolje avstralske metropole in avstralske družbe, ki je bilo priseljencem iz Trsta zaradi izhjanja oziroma poznavanja urbane kulture ter večletne izkušnje pod angloameriško upravo delno olajšano. Predvsem pa prihaja do izraza različno doživljanje avstralske stvarnosti s strani najmlajših priseljencev, ki je bilo zlasti pri starejši, petnajstletni Boletovi hčerki dokaj boleče, kot tudi odnos do večletne avstralske družbe, glede na to, da so tržaški izseljenci tudi sami izhajali iz narodnostno mešanega okolja.

¹ A. Kalc, Prekooceansko izseljevanje skozi Trst 1903-1914, Zgodovinski časopis, 46/1992, str. 479-496.

² Archivio di Stato di Trieste, *Capitaneria di Porto di Trieste*, "Prospetti del movimento migratorio" in "Statistica dell'emigrazione" za leta 1921-1939, b. 48, 70-71, 401-406.

³ A. Kalc, Selitvena gibanja ob zahodnih mejah slovenskega etničnega prostora: teme in problemi, *Annales*, 10/1997, Koper, 199 in sl.

⁴ T. Catalan, L'emigrazione ebraica in Palestina attraverso il porto di Trieste (1908-1938), *Qualestoria*, 19/2-3, Trieste 1992, str. 57-107.

⁵ A. Kalc, Selitvena gibanja..., cit., str. 205 in sl.

⁶ P. Purini, L'emigrazione da Trieste nel dopoguerra, *Annales*, 10/1997, str. 252; A. Cavalieri, Che fine hanno fatto i matrimoni U.S.A.?, Trieste, Trieste, 8 (1961), str. 5-8; P. Spirito, Trieste a stelle e striscie, Trieste 1995, str. 91.

⁷ P. Purini, cit., str. 252-254; C. Tonel, Il lungo distacco dal PCI (1945-1957): la liberazione, la contesa territoriale, il Cominform, il ritorno dell'Italia a Trieste, v: *Comunisti a Trieste. Un'identità difficile*, Roma 1983, str. 138-139; P. Nodari, La comunità giuliana di alcune città australiane: Sydney, Adelaide, Melbourne, Trieste 1991, str. 93.

⁸ P. Purini, cit., str. 254-259; C. Tonel, Rapporto con Trieste, Trieste 1987, str. 73.

⁹ P. Stranj, Ladijska sirena je piskala nam vsem. Koliko Slovencev se je izselilo v Avstralijo skupaj z ostalimi Tržačani med leti 1955 in 1960?, Primorski dnevnik, Trst, 21. 4. 1991, str. 8.

¹⁰ Pričevanje je bilo zabeleženo v Melbournu novembra 1992 v okviru raziskovalnega projekta *Gli sloveni di Trieste e l'esperienza australiana* (Tržaški Slovenci in avstralska izkušnja), ki jo je izvedel Odsek za zgodovino pri Narodni in študijski knjižnici v Trstu s pokroviteljstvom Zveze slovenskih emigrantov iz Furlanije-Juljske krajine in s finančno dotacijo Dežele Furlanije-Juljske krajine. Magnetofonski zapis hrani Odsek za zgodovino pri NSK. Zaradi diskretnosti so bila imena nastopajočih spremenjena.

¹¹ O posebnih kulturnih značilnostih tržaškega izseljenstva glej G. Cresciani, Storia e caratteristiche dell'emigrazione giuliana, istriana e dalmata in Australia, *Qualestoria*, 25/2, Trieste 1996, str. 35-65; A. Nelli, L'esperienza migratoria triestina- L'identità culturale e i suoi cambiamenti. *ConVivio - Journal of Ideas in Italian Studies*, St. Lucia, Queensland, Australia, 1996.

¹² A. Kalc, Selitvena gibanja..., cit., str. 208.

AEA
V O D U S E K
M E A T S

CANBERRA
Phone: 02 - 6 295 1222

COBRAM
Phone: 03 - 58722115

Slovensko društvo Sydney

Vljudno vabljeni v naše
društvo, kjer se vedno dogaja
kaj zanimivega!

2-10 Elizabeth Street, Wetherill Park NSW 2164
Telefon (02) 9756 1658 Fax (02) 9756 1447
E-mail: slodsyd@synflux.com.au

Na zdravje!

Dieta s testeninami - v 5 dneh 2 kg manj!

Testenine nam pomagajo, da brez težav ostajamo vitki in, verjemite ali ne, delajo nas srečne. Morda Italijani prav zato slovijo kot veseljaki? Skrivnost je namreč v lahko prebavljivih ogljikovih hidratih, ki jih testenine vsebujejo, in v hormonih sreče, ki jih sprošča nežni okus paste ali minešter.

1. dan

Kosilo: ponev z rezanci.

Sestavine za 1 osebo: 30 g rezancev, 100 g brokolov, 50 g korenja, 100 g šampinjонов, 1 žlička oljčnega olja, 1 žlica kisle smetane z drobno sesekljanimi zelišči, 30 g prekajene šunke ali vratovine, sol, poper, 1 pomaranča.

Rezance skuhamo al dente (da so v sredini še čvrsti na ugriz). Korenje in brokole zrežemo na drobne kocke in skuhamo, vendar ne premeško. Odcedimo in damo na stran, vodo pa prihranimo. Na lističe narezane šampinjone prepražimo na olju, nato jih vzamemo iz ponve in damo v drugo kozico. Zmešamo jih s smetano in 50 ml vode od kuhanja zelenjave in na hitro pokuhamo. Dodamo kuhane in odcejene rezance, zelenjavo in na pramene zrezano šunko ali vratovino. Pregrejemo in začini. Pomarančo pojemo namesto sladice.

Večerja: toast z lososom

Sestavine za 1 osebo: 2 rezini toasta iz polnovredne moke, maslo, listi mehke solate, 40 g prekajenega lososa (salmon), 1 žlica kisle smetane z drobno sesekljanimi zelišči hren, koprca, 100 g paradižnika.

Rezini toasta opečemo, ju na tanko premažemo z maslom in obložimo s krhkimi listi solate in z lososom. Zeliščno smetano ali skuto pomešamo z malo naribanega hrena, je damo po kupček na vsak kruhek in potresemo z drobno narezanim koprcom. Paradižnik razrežemo na osmine in okrasimo kruhka.

2. dan

Kosilo: mineštra

Sestavine za 1 osebo: 10 g ne premastne slanine, 1 žlička olivnega olja, 1 šalotka, 100 g stročjega fižola (svežega ali zamrznjenega), 1 koren (50 g), 1/2 zelenjavne kocke, 25 g polžkov, 100 g paradižnika, sveža bazilika, 1 žlička naribanega parmezana; 2 mandarini.

Slanino narežemo na drobne kocke in popečemo na olju. S slanino vred prepražimo še drobno sesekljano šalotko. Fižol in korenje na drobno zrežemo, damo v ponev k čebuli in slanini ter dušimo 5-10 minut. Dodamo polovico zelenjavne kocke, 250 ml vode in počasi kuhamo. Pet minut pred koncem kuhanja dodamo polžke. Paradižnik razrežemo na osmine in jih v mineštri pregrejemo. Baziliko drobno narežemo in jo s parmezanom vred potresemo po mineštri.

Mandarini pojemo kot desert.

Večerja: jajčni kruhek

Sestavine za 1 osebo: 1 rezina kruha iz polnovredne moke (50 g), maslo, listi mehke solate, 1 jajce, drobnjak, 1/2 šopka redkvic; 1 kivi. Kruh na tanko premažemo z maslom in ga obložimo z listi solate in na rezine narezanim trdo kuhanim jajcem. Na debelo ga potresemo z drobno narezanim drobnjakom. Poleg grizljamo na lističe narezane redkvice. Kivi pojemo kot desert.

3 dan

Kosilo: Rezanci s kremno lososovo omako

Sestavine za 1 osebo: 40 g rezancev, 5 žlic mleka (1,6 %), 1 žlička jedilnega škroba (gustin), 1/4 l juhe iz žita (kocka), 30 g topljenega sira z okusom lososa, sol, 40 g prekajenega lososa, bazilika. Rezance skuhamo al dente. Mleko zmešamo s škrobom in juho ter zavremo. V tekočini raztopimo sir in omako začini. Rezance odcedimo, jih zmešamo s prekajenim lososom, narezanim na pramene, in prelijemo z omako.

Večerja: popečeni toast

Sestavine za 1 osebo: 2 rezini toasta in polnovredne moke, maslo, 30 g nemastne kuhane šunke, 2 paradižnika, sol, poper, 40 g gaude (30 %), mleta sladka paprika

4. dan

Kosilo: metuljčki s sirom in šunko

Sestavine za 1 osebo: 40 g metuljkov (ali školjkic), 100 ml zelenjavne juhe (kocka), 3 žlice naribanega parmezana, 1 žlica kisle smetane z zelišči ali zeliščne skute, sol, poper, 150 g paradižnika, 300 g nemastne

kuhane šunke, drobnjak, 1 kozarček jogurta (150 g), cimet, tekoče sladilo (natreen).

Metuljčke skuhamo al dente. Juho segrejemo. Zmešamo 2 žlici parmezana in zeliščno smetano ali skuto in rahlo vmešamo v juho. Začini s soljo in poprom. Dodamo na kocke zrezan paradižnik in pregrejemo. Kuhane metuljčke odcedimo, naložimo nanje na pramene narezano šunko, jih prelijemo z omako in potresemo z drobno narezanim drobnjakom in žlico parmezana. Jogurt in cimet zmešamo in pojemo kot desert.

Večerja: kruhek s slanikom

Sestavine za 1 osebo: 1 rezina kruha iz polnovredne moke (50 g), maslo, 100 g slanika v želeju (konzerva), 2 paradižnika, 1 šopek redkvic. Kruh na tanko premažemo z maslom in ga obložimo s slanikom v želeju. Okrasimo z rezinami paradižnika in lističi redkvic.

5. dan

Kosilo: sočna omeleta iz špagetov

Sestavine za 1 osebo: 50 g špagetov, sol, 100 g paradižnika, 25 g nemastne kuhane šunke, 1 jajce, poper, peteršilj, drobnjak, 1 žlička masla.

Špagete v veliko vode skuhamo al dente. Paradižnik olupimo (prej ga za nekaj trenutkov potopimo v vrelo vodo) in narežemo na kocke. Na kocke narežemo tudi šunko. Jajce stepemo z 2 žlicama vode, soljo, poprom, sesekljanim peteršiljem (malo zelišč prihranimo) ter drobnjakom. Nazadnje vmešamo še šunko in paradižnik. V ponvi segrejemo maslo in na njem na hitro popečemo odcejene špagete. Nato polijemo po njih jajčno maso in pustimo, da zakrjane. Potresemo s sesekljanim peteršiljem in drobnjakom.

Večerja: narezek

Sestavine za 1 osebo: 1 rezina kruha iz polnovredne moke, maslo, listi mehke solate, 40 g prekajene vratovine ali puranjega oziroma piščančjega šinjka, 1 kivi.

Kruh na tanko premažemo z maslom in obložimo z listi solate, mesom in rezinami kivija.

Drobne novičke in nasveti

Nič več smrčanja

Kot poroča Reuters so ameriški strokovnjaki iz Washingtona odkrili sredstvo proti smrčanju.

Natrijev tetradecilsulfat, kakor je substanci ime, je na voljo v raztopini, ki jo "pacient" dobi z injekcijo v zadnji predel ust nad žrelom. Do sedaj so novo učinkovino poskusili na sedemindvajsetih prostovoljcih, ki se nad bolečino zaradi injekcije niso pritoževali, v 92% pa je smrčanje prenehalo. Dva do tri dni po injekciji so prostovoljci sicer čutili neprijetnost v grlu, podobno rahlemu prehladu, vendar jih to ni oviralo pri vsakdanjih aktivnostih. Vpliv zdravila popusti približno po enem letu, zato je postopek treba ponoviti.

Paradižnik in korenje proti pljučnemu raku

V oktobrski številki revije *American Journal of Clinical Nutrition* ameriški raziskovalci poročajo o rezultatih študije, ki je trajala od deset do dvanajst let in je zajela več kot 124.000 ljudi.

V njej so opazovali prehranjevalne navade prostovoljcev in vpliv le teh na njihovo zdravje. Rezultati kažejo, da ljudje, ki pojedjo veliko korenja, ki vsebuje karotenoide in paradižnika, ki je bogat z likopenom, zmanjšajo verjetnost obolenja za pljučnim rakom za 63%. Podatek velja za nekadilce. Izgleda, da nikotin spremeni učinkovitost karotenoidov, ker njihovih učinkov pri kadilcih niso opazili. Na zmanjšanje verjetnosti pljučnega raka pa vpliva likopen iz paradižnika.

Uživanje jabolk, čaja in čokolade zmanjšuje tveganje za koronarno bolezen.

*

Nadomestno zdravljenje z ženskimi hormoni v menopavzi prehodno povečuje tveganje za srčni infarkt pri bolnicah z že razvito koronarno boleznijo.

*

Visok krvni tlak povečana raven holesterola povečujeta tveganje za Alzheimerjevo demenco.

*

Za boljše delovanje srca trikrat dnevno pijemo svež jabolčni sok pol ure pred jedjo ali uro po jedi.

*

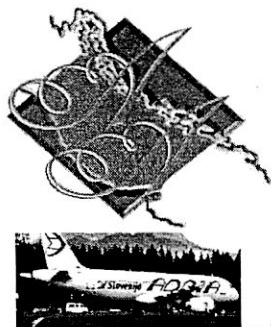
OPOZORILO

Pred vsako dieto ali poseganju po alternativni medicini se je nujno posvetovati z vašim zdravnikom.

/Tako tudi v primeru recepta za čiščenje jeter, ki smo ga objavili v prejšnji številki/

SOŽALJE

Milanu Ličanu iz Sydneyja ob izgubi soproge Marize Ličan moje globoko sožalje.
Albin Poršek,
Lightning Ridge

ADRIATIC

Naicenejše in najhitrejšo potovanje do Slovenije z Lauda Air
Organiziramo skupinska potovanja in

Sodelujemo z:

Malaysia Airline
Qantas
Lauda Air
Lufthansa

Telefon: (02) 9823 0011 Fax (02) 9823 0022
Shop 12, Edensor Park Plaza
Edensor Park NSW 2176

NUJNA OBVESTILA UREDNIŠTVA

Naročnikom, slovenskim organizacijam in društvom v Avstraliji ter internetnim bralcem

Ponovno prosimo naše naročnike da ne zmanjšujejo plačila za naročnino na Glas Slovenije. Namreč večina Avstralcev je glasovala za GST (davek na dodano vrednost) Johna Howarda oziroma Liberalne koalicije, zato je potrebno naročniki \$ 50.000 (ki je sicer nismo povišali od ustanovitve časopisa, to je od leta 1993) dodati 10 odstotkov, torej \$ 5.00, kar skupno znaša na leto \$ 55.00. Obveščamo vas, da bomo pri vsakem plačilu \$ 50.00 pomaknili datum naročnine za en mesec nazaj.

Prosimo slovenske organizacije in društva, da za svoje oglase in razne objave pošljejo program njihovih dogajanj mesec dni vnaprej. O minulih dogodkih pa sprejemamo članke in fotografije ob vsakem času.

Časopis Glas Slovenije je tudi v celoti na internetnem Stičišču avstralskih Slovencev

(<http://www.glasslovenije.com.au>)

Bere se lahko s posebnim programom (adobe readerjem), vendar je od decembra 2001 naprej za to potrebno geslo, ki ga na zahtevo iskalca izda uredništvo. Glasa Slovenije se torej **ne da brati brez gesla**, ne more se ga stiskati, kopirati ali spreminjati. Za ta korak se je uredništvo odločilo iz čisto marketinških razlogov, saj bo tudi naročnino na internetni časopis v bodoče potrebno plačati. V tem primeru pa ga bo možno "spremeniti v papirno obliko".

Ponudite Glas Slovenije v branje - tudi vašim preko morja!

Uredništvo

SmeH

Recept za dobro voljo

Vzemi 12 mesecev, jih skrbno očisti zagrenjenosti, zavisti in strahu, ter razdeli vsak mesec na približno 30 delov, tako da bo vse skupaj zneslo eno leto.

Vsaki dan posebej pripravi tako, da vzameš en del pridnosti in dva dela dobre volje in humorja. Dodaj k vsemu temu tri zvrhane žlice optimizma, eno čajno žličko strpnosti, zrnce poguma, ter ščepec taktnosti.

Dobljeno maso potem bogato prelij z ljubeznijo, pripravljeno jed pa okraši še s šopki drobnih pozornosti in jo vsaki dan serviraj z vedrino.

Garantiramo dobro voljo!

/Z internetne strani med.net/

Srečen moški: moja žena in jaz imava čudovit in trajajoč zakon

1. Dvakrat na teden greva ven v prijetno restavracijo, spijsava malo vina, pojeva kakšno dobro jed in poklepetava s kolegi, s katerimi greva ven. Ona hodi ob torkih, jaz pa ob petkih.

2. Tudi v ločenih posteljah spiva. Moja je v Ljubljani, njena pa v Celju.

3. Mojo ženo povsod peljem s sabo, ampak vedno najde pot nazaj.

4. Ženo sem enkrat vprašal, kam si želi iti za obletnico. "Nekam, kjer nisem bila že celo večnost," je odgovorila. Zato sem predlagal kuhinjo.

5. Vedno se drživa za roke. Če jo spustim, gre nakupovat.

6. Ona ima električni toaster, električno pečico in električni nož. Potem pa je rekla: "Povsod je preveč krame, sploh se ne morem nikamor uvesti." Zato sem ji kupil električni stol.

7. Žena mi je povedala, da avto ne dela dobro, ker je v vplinjaču voda. Vprašal sem jo, kje ima avto in odgovorila mi je: "V jezeru."

8. Naredila si je masko iz zdravilnega blata in potem dva dni izgledala čudovito. Nato se ji je blato odluščilo dol.

9. Stekla je za smetarskim kamionom kričeč: "Ali sem prepozna za smeti?" Voznik je odvrnil: "Ne, kar skoči noter!"

GLAS SLOVENIJE TISKOVNI SKLAD

\$ 5.00 F. Danev; \$ 10.00 L.
Košorok, V. Mimič;
\$ 15.00 M. Belavič; \$ 20.00 M.
Podgornik, S. Prosenak;
\$ 25.00 J. Lah, I. Legiša, \$ 45.00
D. Gelč, A. Poršek, M. Lauko,
S. Zupan; \$ 50.00 D.G. HVALA

Dedek Mrz in Božiček /Večer - Toti list/

Dedek Mrz: Kam pa kam, kolega dragi?

Božiček: Tol'ko je stvari na vagi.

Dedek Mrz: Kaj, na primer, me zanima.

Božiček: Uf, kako naporna zima.

Dedek Mrz: Nisi rdeč tako od mraza.

Božiček: Molči, ruska ti nakaza.

Dedek Mrz: Če kaj vem, tud' k mojim hodiš.

Božiček: Pojma nimaš, kaj je modiš.

Dedek Mrz: Malo sem že res iz mode.

Božiček: Vabijo te le prismode.

Dedek Mrz: Daj, ne bodi tak Slovenec.

Božiček: Znaš sploh molit' rožni venec?

Dedek Mrz: So me učili komunisti.

Božiček: Z mano molijo zdaj isti.

Dedek Mrz: Vidim, da si res zaseden. Če me hočeš, bom v pomoč.

Božiček: Pa naj bo, ko pade noč.

Dedek Mrz: Kaj moj prvi bo izbor?

Božiček: Veš, kje Kučanov je dvor?

Dedek Mrz: Zdaj me boš pa gnjavil s spravou.

Božiček: Ne, tja nesel boš ustavo.

Dedek Mrz: Ne bi rad bil strašno tečen...

Božiček: Naj predsednik v njej bo večer.

Dedek Mrz: Kakšne čudne želje.

Božiček: Če pa enim so v veselje...

Dedek Mrz: Dam k ustavi kak vibrator?

Božiček: Za vse drugo je Mercator.

Dedek Mrz: Kaj pa sosed, ki 'ma psa?

Božiček: In tud' v Murglah je doma?

Dedek Mrz: Tisti, ja, z največjo stranko.

Božiček: Ki ima probleme z banko.

Dedek Mrz: Pa tud' s pivom in poslanci.

Božiček: Najbolj z lastnimi posranci.

Dedek Mrz: Kakšno hoče on darilo?

Božiček: Koš za strankarsko perilo.

Dedek Mrz: Še dodava pralni stroj? In prašek še za dobro vago?

Božiček: Za vso strankarsko nesnago.

Božiček: Zdaj pa 'mejva mal' odmora.

Dedek Mrz: Ne pozabi na Rodeta.

Božiček: Raje spomnim se Smoleta.

Dedek Mrz: Fuj, ta tvoja nostalgija.

Božiček: Spet razžira te fovšija.

Dedek Mrz: No, kaj naj nadškofu dam?

Božiček: Nič, ker vse si zrihta sam.

Dada Drvar Pridna

Tudi to je Avstralija

SYDNEY, 12. JANUAR 2002 /GLAS SLOVENIJE, STANKA GREGORIČ/ – Danes mineva devetnajst dni odkar je v NSW zagorel prvi ogenj. Nekateri požari seveda še vedno niso pogaseni, vprašanje pa je kaj bo Avstralija še doživela to poletje. Že dosedanja statistika je porazna:

- Požari na severu, severozahodu in jugu NSW, v Sydneyju.
- Od 100 in več večjih požarov bilo podtaknjenih tričetr.
- Policija pripravila 42 požigalcev, med njimi največ mladostnikov.
- Pogorelo 650.000 hektarjev zemeljske površine.
- Do tal pogorelo 121 hiš, delno 34.
- Evakuiranih na tisoče prebivalcev iz raznih krajev NSW.
- V gorečem peklju izginilo več tisoč živali, koal, kengurujev, posumov, kač, kuščarjev in ptic.
- Gasilo več kot 20.000 poklicnih gasilcev in prostovoljcev iz NSW in drugih avstralskih zveznih držav.

S požari na Blue Mountainsu ni izgubila samo Avstralija - izgubil je svet!

Gorovje Blue Mountains je bilo leta 2000 proglašeno za svetovno naravno dediščino ter za 50 milijonov let stari laboratorij evkalipta. Gorovje z okolico se razprostira na površini 1 milijon hektarjev, samo na tem področju pa je pogorelo 250.000 hektarjev zemeljskih površin, četrtnina gorovja torej. S tem smo za vedno izgubili na desetine živalskih in rastlinskih vrst in vprašanje je, če se bodo sploh kdaj vrnili oziroma obnovili. Blue Mountains nosi v sebi več kot 400 različnih živalskih vrst, več kot 1200 vrst rastlinja, od tega 127 zelo redkih in seveda 92 različnih vrst evkalipta. 130 rastlin celo ne raste nikjer drugje na svetu. Krize še ni konec.

Ognjeni božični in novoletni prazniki

Odprto pismo Dragi požigalec ...

Policija pripravila 42 požigalcev, med njimi največ mladostnikov.

SPRINGWOOD, BLUE MOUNTAINS - DAI RIMMER:
Dragi požigalec, vsak pozna tisto smešnico kako je prišel šolarček domov pa ni našel več staršev in tudi naslova niso pustili kam so šli. Jaz sem prišla na svoj naslov, toda mojega doma ni več bilo. Tam, kjer je bilo nekoč moje zavetje, moja sigurnost in vse kar sem imela, me je čakal pepel in zvito železo - božično darilo, ki si mi ga podaril ti - "firebug". Ali me poznaš? Ali sploh veš kaj si mi storil? Se ti sploh sanja kakšno škodo si naredil in kakšno žalost povzročil? Si lahko sploh predstavljaš kako bi ti bilo, ko bi se nocoj vrnil domov in ne bi bilo več ničesar kar si kdaj ljubil - da bi izginilo za vedno!? Ne bi našel več tople postelje kamor bi se rad spravil spati, ne slik na zidu ... in ne tistih športnih trofej, ki so bile dokaz tvojih nekdanjih sposobnosti in dosežkov, in ne tiste ure, ki si jo dobil za rojstni dan, ker si je nisi mogel kupiti sam. In tudi ne bi našel tistega nereda v kotu, seveda tudi ne hi-fi stolpa, za katerega si delal tako dolgo in ga odplačeval. Vse to sem izgubila in več. In to ne po svoji napaki. Si kdaj razmišljal o svojem neodgovornem početju? Kaj si hotel doseči? Kaj te je prignalo do tega zločinskega dejanja? Saj nimam besed ... Pred očmi imam 20 let zbiranja raznih dragocenosti in daril ... lučka na nočni omarici, očetovo darilo ... odlikovanje mojega prastarega očeta, ki mu ga je podelil sam kralj George po prvi svetovni vojni ... nikoli ne bom mogla nadomestiti pohištva moje mame ... in gledati posnetke s poroke moje hčerke ... Želim si da bi bil tukaj in mi pomagal brskati po pepelu, da bi videl to kar vidim jaz, da bi čutil to kar čutim jaz ... moja preteklost izginja, bolečina v prsih me duši. Kaj naj zdaj storim? Kam naj grem? Izgubila sem svoje korenine ... Nobene želje nimam po maščevanju, sprašujem se le ZAKAJ?
Opomba: Dai Rimmer je pričela graditi hišo s svojim partnerjem leta 1981, do tedaj je živela v prikolicah; gradila jo je s svojimi rokami. Partner je umrl pred petimi leti, Dai zdaj živi pri prijateljih.
/ Tekst in fotografija Sydney Morning Herald, prevedla in skrajšala S.G./

Maribor, nekje pod Pohorjem

12. januar 2002, e-mail fotografija Vinko Rizmal

Glas Slovenije –
pokrovitelji:
The Voice of Slovenia –
Sponsors:

ROSEWOOD HOMES

Tel.: (02) 9629 5922

AEA
VODUSEK
MEATS

Tel.: (03) 587 22115

Republika Slovenija
Ministrstvo za zunanje zadeve
Urad za Slovence
v zamejstvu in po svetu

IMPACT INTERNATIONAL PTY. LTD.

WINNER OF AWARD
FOR OUTSTANDING
EXPORT
ACHIEVEMENT

Tel.: (02) 9604 5133

MOVIA

Telefon: 0414 275657

**OY NMS
SCANDINAVIA AB
IN LABORE VERITAS**

Vaš slovenski poslovni partner - Finska
Your Slovenian Business Partner - Finland
E-mail: milan.smolej@kolumbus.fi

NIGRAM d.o.o.
NIZKE IN VIŠOKE GRADNJE

GLAS SLOVENIJE
THE VOICE OF SLOVENIA

Po avstralskem kontinentu,
v Tasmanijo, Novo Zelandijo,
Argentino, ZDA, Kanado, Švico,
Avstrijo, Italijo, Švedsko, Rusijo,
na Japonsko, Finsko, Madžarsko
in
v Slovenijo
***

Arround Australia, New Zealand
Argentina, USA, Canada,
Switzerland, Austria, Italy,
Sweden, Russia, Japan,
Finland, Hungary and Slovenia